

ספורי מעשיות

שזכו התלמידים לשמע מפיו רבי

גחמן מבראסלב סדר וערך

מחדש אברהם כהנא

בשנת תרפ"ב

• ממעמקים •

א

Handwritten text at the top of the page, partially obscured and illegible.

בוספרי תה פרזאד

ספורי מעשיות

שזכו התלמידים לשמע מפי רבי

נחמן מבראסלב סדר וערך

מחדש אברהם כהנא

בשנת תרפ"ב

• ממעמקים •

א

G. Buchur. e. Rückseite

Helb 7046. 880.15
C

StUB Ffm

87 666 344

Druk. „Di Welt“, Warszawa, Nowolipie 7.

907 229
gift of Silver

ה ק ד מ ה

המעשיות של ר' נחמן מבראסלב הן מרגלית יקרה בכפרות
העברית.

ר' נחמן היה בעל כשרון וספוג ברוח העממי במדה
יתרה. בשנות חייו האחרונות נתגדלה ונתגברה ברוחו הנטייה
לספר מעשיות. היה מפנה לפרקים את לבו מתורותיו ויוצר את
המעשיות. קצתן היה יוצר מסממנים שמוצא מן המוכן לפניו
בשרידים של מעשיות עממיות, וקצתן היה יוצר מראש ועד
סוף מתוך הרהורי לבו, מעשיות חדשות לגמרי, "כפי ההשגה
העליונה שהשיג ברוח קדשו".

ליצירת כל מעשיה ומעשיה היתה גורמת אצלו סבה
קלה וצדדית לגמרי. כן, למשל, היו התלמידים מסיחים עמו
פעם אחת במוצאי שבת על מלחמת צרפת, שהיתה באותו
הזמן, והיו מתמיהים על נפוליאון "שנתנשא כל כך פתאום, כי
היה בתחלה עבד פשוט, ונעשה קיסר". אמר להם ר' נחמן:
— מי יודע איזו נשמה יש לו? יוכל להיות שנתחלף, כי כן בהיכלי
התמורות מתחלפות לפעמים הנשמות. — וענין זה הביאהו לידי
כך, שהתחיל לספר להם, שכבר היה מעשה כזה, וספר להם
המעשה בבן מלך ובן שפחה שנחלפו.

שוב אירע, שהיה עומד ומסיח עם החזן שבבראסלב, והחזן
היה לבוש בנד קרוע. ענה ר' נחמן ואמר לו: — הלא אתה

בעל תפלה, שעל ידה נמשכות כל ההשפעות, ומדוע לא יהיה
 לך מלבוש? — ומניה וביה ספר המעשיה בבעל תפלה.
 ר' נחמן היה נוהג לספר המעשיה גופה, כלי שום
 אינטירפרימציה, מחמת שבעיקר היתה חביבה עליו היצירה
 עצמה והסגנון של היצירה. תלמידו, ר' נתן, מספר: — על פי
 רוב אחר כמה מעשיות היה מוגלה קצת מעט פחות מטיפה
 מן הים, איזו רמזים, להיכן הדברים מניעים. — וכשהיה ר' נחמן
 מרגיש שענין יצירת ספורי מעשיות אינו מתאים כל כך למצבו
 של רבי, היה מתנצל קצת: — מה יוכלו העולם לוטר על זה?
 הלא על כל פנים הן מעשיות נאות לספר. —

אבל החסידים לא היו מסכימים כלל עם סברה זו, והיו
 אומרים ש"הלביש והסתיר השגות גבוהות ועצומות בספורי
 מעשיות בדרכים נפלאים ונוראים מאד", והיו מכניסין לתוך
 המעשיות כוונות עמוקות.*

בשנת תקע"ו הדפיס ר' נתן ספר של שלשה עשר "ספורי
 מעשיות", מהן תשע מעשיות שלימות. הספורים נכתבו על ידי
 ר' נתן על פי הזכרון. הלשון והסגנון לא עלו אצלו כהונק,
 ולפעמים יצא גם סדרם של הדברים מסורס.
 כאן נקנות תשע המעשיות השלימות בעריכת לשון וצורת
 סדור באופן שיהיו הדברים רהוטים ומושכים לקורא.

א. כ.

ווארשה, אב תרפ"ב.

* ע' בפרטות א. כהנא, ס' ההסידות מן ר' ישראל בעש"ט עד ר' נחמן
 מבראסלב, עמודים 331—398.

א מעשה בבן מלך ובבת קיסר

מעשה בקיסר אחד שלא היו לו בנים. וגם מלך אחד לא היו לו בנים. עבר הקיסר בארץ לשוטט ולבקש, אולי ימצא עצה ותרופה להוליד בנים. גם המלך נסע כמו כן. נודמנו שניהם לפונדק אחד, ולא היו יודעים זה מזה. הכיר הקיסר במלך וראה שיש לו נימוס: שאל אותו והודה לו שהוא מלך. גם המלך הכיר בקיסר גם כן, והודה לו גם הוא. הודיעו זה לזה שנוסעים בשביל בנים. נתקשרו שניהם, שאם יבואו לביתם וילדו נשותיהם זכר ונקבה, באופן שיהיו יכולים לזאת, אז יתחתנו שניהם.

נסע הקיסר לביתו והוליד בת, והמלך נסע לביתו והוליד בן. ודבר ההתקשרות שביניהם נשכח מהם. שלח הקיסר את בתו למדינה אחת ללמוד אצל חכם אחד, שהיה מפורסם ביותר. גם המלך שלח את בנו ללמוד. נודמנו שניהם אצל אותו החכם. היו אוהבים זה את זה מאד ונתקשרו ביניהם שישאו זה לזה: נטל בן המלך טבעתו ונתן על ידה לאות ולזכרון.

אחר כך שלח הקיסר אחר בתו והביאה לביתו. גם המלך שלח אחר בנו והביאו לביתו. היו מציעים שידוכים לבת הקיסר, ולא רצתה שום שידוך מחמת ההתקשרות עם בן המלך. ובן המלך היה מתגעגע מאד עליה. גם בת הקיסר היתה עצובה תמיד. היה הקיסר מוליכה לחצרות שלו ופלטרין שלו ומראה לה גדולתה, והיא היתה עצובה. ובן המלך היה מתגעגע מאד עליה עד שחלתה. כמה ששאלו אותו: על מה אתה חולה? — לא רצה להגיד. אמרו להמשמש אותו: — אולי תוכל לחקור אצלו? — אמר להם המשמש שהוא יודע, כי הוא היה עמו. אז במקום שלמד

שם, והגיד להם הדבר. אז נזכר המלך שכבר נתחתן הוא עצמו עם הקיסר מקודם. הלך וכתב להקיסר שיכין עצמו אל החתונה, כי כבר נתקשרו מקודם. לא רצה הקיסר, שהיה זה השידוך לא לפי כבודו, אך לא יכול להעזי ולסרב, והשיב לו שישלח המלך בנו אליו ויראה אם יוכל לנהג את המדינה. אז ישא לו את בתו. שלח המלך את בנו אליו. הושיבו הקיסר בחדר ומסר לו ניירות של עסקי המדינה לראות אם יוכל לנהג את המדינה.

ובן המלך היה מתגעגע מאד לראות את בת הקיסר, ולא היה אפשר לו לראותה. פעם אחת עבר על כותל של אספקלריא וראה אותה. נפל בחלשות. באה היא אליו ועוררתהו וספרה לו שאינה רוצה שום שידוך מחמת ההתקשרות עמו. אמר לה: — מה נעשה, ואביך אינו רוצה? — אמרה: — אף על פי כן! — אחר כך נתישבו וגמרו ביניהם לפרוש ביים. שכרו להם ספינה והפליגו ביים. שטו על פני הים ימים רבים עד שרצו לרדת על החוף. ירדו. היה שם יער, והלכו לשם. לקחה בת הקיסר את הטבעת ומסרה לו, והיא שכבה לישון שם. כשראה בן המלך שבקרוב תקום, הניח הטבעת אצלה. אחר כך עמדו וחזרו אל הספינה. בתוך כך נזכרה, ששכחו הטבעת על החוף. שלחה אותו אחר הטבעת. הלך לשם ולא היה יכול למצוא המקום. הלך למקום אחר עד שנתעה, ולא היה יכול לחזור. הלכה היא לבקשו ונתעית גם כן. היה הוא הולך ותועה, הולך ותועה, עד שראה דרך והלך לישוב. לא היה לו מה לעשות, ונעשה משרת. וגם היא היתה הולכת ותועה. נתישבה בדעתה שתשוב אל הים. הלכה אל שפת הים, והיו שם אילנות של פירות וישבה שם. ביום היתה הולכת על החוף אולי תמצא עוברים ושבים, והיתה מתפרנסת מהפירות, ובלילה היתה עולה על אילן כדי שתהא נשמרת מן החיות.

היה סוחר גדול מופלג מאד, והיה לו משא ומתן בכל העולם, והסוחר היה זקן ולו היה בן יחיד. פעם אחת אמר הבן לאביו: — באשר שאתה זקן ואני נער, והנאמנים שלך אינם משגיחים כלל עלי, וכשתסתלק לאחור מאה ועשרים שנה אשאר ריק ולא אדע מה לעשות. בכך תן לי ספינה עם סחורה ואפליג ביים, כדי להיית בקי במשא ומתן. — נתן לו אביו ספינה עם

סחורה. הלך למדינת הים ומכר הסחורה וקנה סחורה אחרת והצליח. בהיותו על הים ראה אותן האילנות שהיתה הבת קיסר שם. היה סבור שהוא ישוב ורצה הוא ואנשיו לילך לשם. כשנתקרבו ראו, שמלבר האילנות אין כאן כלום, ורצו לחזור. בתוך כך הציץ הסוחר וראה שם אילן ועליו כמראה אדם. היה סבור שמא הוא טועה, והגיד לאנשים שהיו שם. הבטו גם הם וראו גם כן כמראה אדם על האילן. נמלכו להתקרב אל החוף ושלחו איש לשם. הלך לשם וראה שיושב אדם על האילן. חזר והגיד להם. הלך בן הסוחר בעצמו וראה שיושבת שם בתולה אחת. אמר לה שתרד. אמרה לו שלא תרד אלא אם יבטיחה שלא יגע בה כל זמן שלא יבואו לביתו ותגלה לו מי היא וישא אותה כדת. הבטיח לה. נכנסה אצלו לספינה. ראה שהיא מזמרת בכלי זמר ויכולה לדבר בכמה לשונות. שמח על שנודמנה לו. אחר כך, כשהתחילו לקרב אל ביתו, אמרה לו, שמן היושר היא שילך לביתו ויודיע לאביו וקרוביו וכל מיודעיו שכלם יצאו לקראתה, באשר שמוליך אשה חשובה כזו, ואחר כך תתודע לו מי היא. הסכים עמה. אמרה לו: „גם מן היושר הוא, באשר שאתה מוליך אשה כזו, שתעשה משתה לכל המלחים המוליכין הספינה, למען ידעו שהסוחר שלהם יש לו נשואין עם אשה כזו. — הסכים עמה: לקח יין טוב מאד שהיה לו בספינה ונתן לפני המלחים ונשתכרו. והוא הלך לביתו להודיע לאביו וקרוביו. והמלחים שנשתכרו יצאו מן הספינה, ונפלו ושכבו בשכרותם. ובעוד שהיה בן הסוחר מכין עצמו לצאת לקראתה עם כל המשפחה, הלכה היא והתירה הספינה מן הפפר ופירשה הוילונות והלכה לה עם הספינה. והם באו אל החוף ולא מצאו דבר. חרה מאד להסוחר הזקן, אבי הבן, והבן צועק ואומר: — האמן לי שהבאתי ספינה עם סחורה — וכו'. ואמר לו עוד: — תשא אל המלחים. — הלך הסוחר לשאל להם והם שוכבים שכורים. אחר כך ננערו, ושאל להם, ואינם יודעים כלל מה עבר עליהם, רק יודעים הם שהביאו ספינה עם סחורה, ואינם יודעים היכן היא. חרה להסוחר מאד על בנו וגרשו מביתו שלא יבוא לפניו. יצא הבן מלפני אביו, והיה נע ונד בארץ. והיא, הבת קיסר, פרשה בים.

היה מלך אחד שהיה בונה לו פלטין על הים, כי שם הוטב בעיניו לבנות פלטין, מחמת אויר הים, והספינות הולכות שם. שטה הבת קיסר בים ובאה סמוך לפלטין של אותו המלך. והמלך הביט וראה ספינה בלי מנהיגים ואין שם אנשים. היה סבור שהוא טועה, וצוה לאנשיו שיסתכלו. ראו גם הם כך. והיא נתקרבה אל הפלטין. אחר כך נתישבה בדעתה: — למה לה הפלטין? — והתחילה לחזור. שלח המלך והחזירה והביאה לביתו. והמלך לא היתה לו אשה, כי לא היה יכול לברור לו: מי שהיה הוא רוצה בה לא רצתה היא, וכן להפך. וכשבאה לשם הבת קיסר אמרה לו, שישבע לה שלא יגע בה עד שישאנה כדת. נשבע לה. אמרה לו, שמן הראוי הוא שלא יפתח הספינה ולא יגע בה, רק שתעמוד כך על הים עד הנשואין, ואז ידעו הכל רבוי הסחורה שהביאה, לבל יאמרו שלקה אשה מן השוק. הבטיח לה כן. כתב המלך לכל המדינות שיתקבצו ויבואו לחתונה שלו. בנה פלטין בשביליה. והיא צותה שיביאו לה אחת עשרה בנות של שרים שיהיו עמה. צוה המלך ושלח אליה אחת עשרה בנות של שרים גדולים מאד. בָּנוּ לְכֹל אחת מבנות השרים פלטין מיוחד, והיא היה לה גם כן פלטין מיוחד. היו מתקבצות אליה, והיו מוזמרות בכלי שיר ומשחקות שם עמה. פעם אחת אמרה להן שתלך עמהן על הים. הלכו עמה, והיו משחקות שם. אמרה להן, שתכבד אותן ביין טוב שיש לה. נתנה להן מהיין שבספינה, ונשתכרו ונפלו ושכבו. הלכה והתירה הספינה ופירשה הוילונות וברחה עם הספינה. והמלך ואנשיו הציצו וראו שהספינה איננה ונבהלו מאד. אמר המלך: — הזהרו שלא להגיד לה פתאם, כי צערה יהיה גדול מאד על ספינה יקרה כזו. גם אולי תהיה סבורה שהמלך נתן את הספינה לאחר. רק ישלחו אליה אחת מבנות השרים המשמשות לפניה להגיד לה בחכמה. — והמלך לא ידע שהיא בעצמה ברחת עם הספינה, והיה סבור שהיא עדיין בחדרה. באו לחדר אחד ולא מצאו אדם. וכן לחדר השני, וכן לכל עשר החדרים, ולא מצאו אדם. הסכימו לשלח בלילה שרה זקנה להגיד לה. הלכה השרה לחדרה ולא מצאה אדם. נבהלו מאד. והשרים, אבות הבתולות המשמשות לפניה, שהיו רגילים להחליף אגרות עם בנותיהן, ראו שהם שולחים אגרות להם

שום מענה מבנותיהם: עמדו ונסעו בעצמם לשם, ולא מצאו את בנותיהם. חרה להם מאד, ואמרו לקשור קשר-מות על המלך. אך נתישבו: מה חטאו של המלך שיהא חייב מיתה? הרי נאנס בדבר! והסכימו רק להעבירו ממלכותו ולגרשו מארצם.

והבת-קיסר, שברחה עם אחת עשרה בנות השרים, הרחיקה עם הספינה. אחר כך ננערו השרות והתחילו שוב לשחק כמקודם, כי לא ידעו שהספינה כבר הרחיקה מן הספר, ואמרו לה: — נחזור. — השיבה להן: — גשהה כאן עוד קצת: — אחר כך עמדה רוח סערה. אמרו: — נחזור לביתנו. — הודיעה להן שהספינה כבר פירשה מן החוף. שאלו אותה על מה עשתה כן. אמרה, שהיתה יראה שמא תשבר מחמת רוח הסערה, על כן הוכרחה להתירה ולפרוש הווילונות. היו הולכות על הים והיו מזמרות שם בכלי זמר. פגעו בפלטין אחד. אמרו לה השרות: — נתקרב לשם! — לא רצתה, ואמרה כי כבר נתחרטה פעם אחת על שנתקרבה לפלטין של המלך. אחר כך ראו כמין אי באמצע הים ונתקרבו לשם. היו שם שנים עשר גזלנים, ורצו להרגן. שאלה הבת-קיסר: „מי הוא הגדול שבכם?” — הראו לה. אמרה לו: — מה מעשיכם? — אמר לה שהם גזלנים. אמרה לו: — אף אנו גזלנים, רק שאתם גזלנים בגבורה שלכם, ואנו גזלנים על ידי חכמה. כי אנו מלומדות בלשונות ובכלי זמר. בכך מה בצע כי תהרגו אותנו, הלא טוב שתשאו אותנו לכם לנשים, והנה לכם גם העשירות שלנו! — והראתה להם מה שיש לה בספינה. נתרצו הגזלנים לדבריה, והראו להן גם כן כל העשירות שלהם, והוליכו אותן בכל מקומות שלהם. הסכימו שלא יהיו נושאים בבת אחת, כי אם בזה אחר זה, גם שיבררו לכל אחד שרה אחת כראוי לו על פי מעלתו: הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו. אחר כך אמרה להם הבת-קיסר, שתכבד אותם ביין טוב נפלא מאד שיש לה בספינה, שאינה טועמת ממנו, רק הוא טמון אצלה, עד יום שיזמין לה השם יתברך הזיווג שלה. נתנה להם היין בשנים עשר גביעים, ואמרה שכל אחד ישתה מגביעו. שתו ונשתכרו ונפלו. אמרה לנערותיה: — לכנה ושחטנה כל אחת את בעלה! — הלכו ושחטו כלם. מצאו שם עשירות מופלגה מאד, שלא היה אצל שום מלך. הסכימו שלא ליקח לא

נחשת ולא כסף, אלא זהב ואבנים טובות. השליכו מן הספינה
 דברים שאינם חשובים כל כך, וטענו כל הספינה בדברים יקרים
 זהב ואבנים טובות, שמצאו שם. נמלכו וגמרו בדעתן ללבוש
 בגדי גברים, והלכו לטעינתם.

היה מלך זקן, שהיה לו בן יחיד. השיא את בנו ומסר לו
 מלכותו. אמר בן המלך שילך ויטייל עם אשתו בים. הלך עם
 אשזו ועם שרי מלכותו והפליגו בים. היו שם שמחים ומשחקים
 מאד. בשעת השמחה התערב בן המלך עם שריו, מי מהם יטפס
 עד ראש התורן. היה בן המלך מתחזק לטפס לשם. והבת-קיסר
 באה עם ספינתה וראתה את הספינה של הבן-מלך עם שרי
 המלוכה: בתחלה היתה יראה להתקרב. אחר כך הכירה מרחוק
 שהם משחקים: הבינה שאינם גזלנים, והתחילה להתקרב.
 אמרה הבת-קיסר לחברותיה: — אני יכולה להפיל אותו הקרח
 לתוך הים! — ורמזה על הבן-מלך העולה לראש התורן ושהיה
 קרח. אמרו לה: — ואיך אפשר, הלא אנו רחוקות מהם מאד? —
 אמרה להן, שיש לה זכוכית שורפת, ועל ידי זו הזכוכית תפיל
 אותו. ואמרה, שאינה רוצה להפיל אותו קודם שיעלה אל ראש
 התורן ממש, כי כשהוא באמצעית התורן, אז כשיפול — יפול
 לתוך הספינה, אבל כשיעלה לראש, אזי כשיפול — יפול לתוך
 הים. המתינה עד שעלה לראש התורן ממש, ולקחה הזכוכית
 וכוונה נגד מוחו: נכוה מוחו, ונפל לתוך הים. כיון שראו
 אנשי הספינה, שהבן-מלך נפל, נעשה שם רעש גדול, כי איך
 יוכלו לחזור לביתם, והמלך הלא ימות מחמת צער. אמרו להתקרב
 אל הספינה שנראית להם מרחוק, היינו אל הספינה של הבת-
 קיסר, אולי יש שם איזה חכם, שיוכל ליתן להם עצה. התקרבו
 אל הספינה של הבת-קיסר ואמרו להן, להשרות, שאין לירא
 כלל, כי לא יעשו להן רעה. שאלו אותן: — אולי יש ביניכם
 חכם שיתן לנו עצה? — וספרו להן כל המעשה על דבר הבן-
 מלך, שנפל לתוך הים. אמרה הבת-קיסר, שיוציאו אותו מן הים.
 הלכו ומצאו אותו והוציאוהו. משמשה הדפק בידה ואמרה שנשרף
 מוחו. בתרו את קדקדו ומצאו שכדבריה כן הוא. נבהלו מאד,
 ובקשו ממנה שתלך עמהם לביתם ותהיה רופא המלך ותהיה
 חשובה וגדולה מאד. לא רצתה, ואמרה כי איננה רופא, רק

שהיא יודעת סתם דברים הללו. לא רצו האנשים לחזור לביתם ולמלכם, והלכו שתי הספינות ביחד. ושרי המלוכה של הבן-מלך היו סבורים שהבת-קיסר עם השרות הם זכרים, כי היו מלובשות מלבושי זכרים. עלה בדעתם שהמלכה שלהם תשא את הרופא, היינו הבת-קיסר, מחמת גודל חכמתו שראו בו, ושיהיה מלך שלהם, ואת המלך הזקן יהרגו. גם בעיני המלכה הוטב הדבר שתשא את הרופא, אך היתה מתיראה מבני המדינה, שמא לא יתצעו שיהיה הרופא מלך. הסכימו לעשות משתאות, כדי שבשעת המשתה, בשעת חדוה, יוכלו לדבר מזה. היו עושין משתה אצל כל אחד ביומו.

כשהגיע יום המשתה של הרופא, נתן להם מיין שלו ונשתכרו. בשעת חדוה אמרו השרים: — מה יפה היה שהמלכה תשא את הרופא! — אמר הרופא: — הדבר היה יפה מאד, רק אם היו מדברים זאת שלא בשעת שכרות. — נענית המלכה גם כן ואמרה, מה יפה היה שהיא תשא את הרופא, אם רק המדינה תסכים על זה. השיב שנית הרופא: — רק אם היו מדברים זאת שלא בשעת שכרות. — אחר כך, כשהקיצו משכרותם, נזכרו השרים מה שאמרו ונתביישו בעצמן בפני המלכה, שאמרו דבר כזה, אך הלא היא בעצמה גם כן אמרה זאת. והיא גם כן נתביישה מפניהם, אך הלא גם הם אמרו זאת. התחילו לדבר מזה ונסכם ביניהם הדבר. נתחתנה המלכה עם הרופא, והלכו למדינתם. כשראו בני המדינה שהם באים שמחו מאד, כי זה זמן רב שהלך הבן-מלך ולא ידעו היכן הוא. והמלך הזקן כבר מת קודם שבאו. אחר כך ראו בני המדינה שהבן-מלך, שהוא המלך שלהם, איננו, ושאלו: — היכן הוא מלכנו? — ספרו להם כל המעשה: הוא כבר מת, וכבר קבלו עליהם למלך זה שבא עמהם. שמחו מאד. שבא אליהם מלך חדש.

והמלך, היינו הבת-קיסר, צוה להכריז בכל מדינה ומדינה שכל מי שנמצא בכל מקום שהוא, גר או אורח או בורח או מגורש, שכלם יבאו אל החתונה שלו, איש מהם לא יהיה נעדר, ויקבלו מתנות גדולות. וצוה שיעשו סביב כל העיר מעינות, כדי שכשאחד ירצה לשתות לא יצטרך לבקש הרבה אחר מעין, רק כל אחד ימצא מעין כנגדו. ועוד צוה המלך לצייר צורתו אצל

כל מעין, ושיעמדו שומרים וישמרו, שאם יבוא אחד ויסתכל
 ביותר בצורה וישתנו פניו - אזי יתפסו אותו תיכף וישימוהו
 במשמר. עשו כן. באו שלשה אנשים, דהיינו הבן-מלך, שהוא
 החתן האמתי של הבת = קיסר, ובן הסוחר, שגירשו אביו מחמת
 הבת = קיסר, שברחה עם הספינה וכל הסחורה, והמלך שהעבירוהו,
 שברחה מפניו הבת = קיסר עם אחת עשרה השרות, - וכל אחד מן
 השלשה הכיר אותה שזו צורתה, והיו מסתכלים ונוכרים ומצטערים.
 תפסו אותם והושיבום במשמר. בשעת החתונה צוה המלך להביא
 השבויים לפניו. הביאו אותם השלשה. הכירה אותם הבת - קיסר,
 והם לא הכירוהו, מחמת שהיתה לבושה מלבושי גבר.

ענתה הבת = קיסר ואמרה לראשון: - אתה מלך. אותך
 העבירו בשביל אחת עשרה בנות השרים שנאברו. הרי לך בנות
 השרים, שוב למדינתך ולמלכותך. - אמרה לשני: - אתה סוחר.

אותך גירש אביך בשביל הספינה והסחורה שנאברה

ממך. הרי לך הספינה שלך עם כל הסחורה,

ועוד יש לך עתה בספינתך עשירות

בכפלי כפלים ממה שהיה. - ולשלישי

אמרה: - ואתה, בן מלך

נלכה ונסעה! -

ושבו לביתם.

ב. מ ע ש ה ב ח י ג ר

מעשה בחכם אחד, שקודם מותו קרא לבניו ולמשפחתו וצוה אותם להשקות אילנות. אמר להם: - יש לכם רשות לעסוק בשאר פרנסות גם כן, אבל תמיד תהיו משתדלים להשקות אילנות. - כך צוה להם ונפטר מן העולם.

בין הבנים שהניח היה בן אחד שלא היה יכול לילך, מחמת שהיה חגור, והיה יכול רק לעמוד. היו אחיו נותנים לו די ספוק פרנסתו. היו נותנים לו כל כך בעין יפה, עד שהיה משיר קצת. היה מקבץ השירים של פרנסתו על יד, עד שקבץ סכום מסוים. נתישב בדעתו: - למה לי להיות מקבל הספקה מאחי? הלא טוב שאתחיל להתעסק קצת במשא ומתן ואהיה מפרנס לעצמי. - ואף על פי שלא היה יכול לילך, מכל מקום גמר בדעתו לשכר לו בעל עגלה ונאמן ולנסוע עמהם ללייכציג. שמעו בני המשפחה דבר זה והוטב בעיניהם. אמרו: - למה לנו להיות נותנים לו הספקה? הלא טוב שיהיה לו פרנסה. - הליו לו עוד מעות, כדי שיוכל לנהוג המשא ומתן בהרחבה. שכר לו בעל עגלה ונאמן ונסעו. בדרך באו לקריצ'מה. אמר הנאמן, שצריך לליין שם, ולא רצה. פצר בו והוא נתעקש. הלכו משם ותעו ביער. נפלו עליהם גולנים.

ואלה תולדות הגולנים: פעם אחת היה רעב באותן המקומות. בא אחד לעיר והכריז: - מי שרוצה מזונות יבוא אלי! - נתקבצו ובאו אליו כמה אנשים. עשה בערמה: מי שהיה מבין בו, שאין הוא צריך אליו, דחה אותו. לאחד אמר: - אתה תוכל להיות בעל מלאכה. - ולאחר אמר: - אתה תוכל לעבוד

ברחיים. — ברר מהם רק אנשים פקחים. הלך עמם ליער ואמר להם, שעליהם להיות גזלנים, — באשר, שמכאן מתפרשות הדרכים ללייפציג ולבריסלא ולשאר מקומות, ודרך כאן נוסעים סוחרים נלכטם אותם ונאסף ממון. —

נפלו אלו הגזלנים על הבן החיגר ועל האנשים אשר אתו. הבעל-עגלה והנאמן, שהיו יכולים לברוח, ברחו. נתישבו בדעתם: באשר שנמסרו להם תפקידים שונים מאת הפריצים, אם כן למה להם לחזור הביתה? הרי יש לחשוש שמא יאסרום הפריצים בשלשלאות. לפיכך יותר טוב להם לישאר באותו מקום שנמלטו לשם ויהיו עוסקים שם איש באומנותו: הנאמן בנאמנותו והבעל-עגלה בבעל-עגלותו. והחיגר נשאר בעגלה. באו הגזלנים ולקחו התיבה עם המעות. שאלו אותו: — מדוע אתה יושב? — החזיר: — איני יכול לילך. — גזלו גם את הסוסים, והוא נשאר בעגלה יחידי ביער. כל זמן שהיה לו מן החררות שלקח מביתו היה מתפרנס בהן. אחר כך, כשכלה אצלו מאכל זה, היה יושב ומהרהר מה לו לעשות. לבסוף נמלך והשמיט עצמו מעל העגלה. היה אוכל עשבים בשדה ולן שם על הקרקע. היה שרוי בפתח, עד שניטל ממנו כחו, ולא היה יכול אפילו לעמוד. היה רוחש וקוטף העשב סביבותיו ואוכל. כשכלה העשב סביבו היה מזין עצמו הלאה ומלחך שם. כך היה מתפרנס זמן מה.

פעם אחת בא לידו מין עשב חדש, שעדיין לא טעם טעמו. הוטב בעיניו אותו העשב ועקרו עם השרש. היה תחת השרש מין אבן שמיר. השמיר היה מרובע, וכל צד מארבעת צדדיו סגולה אחרת היתה לו, וטיבה של אותה סגולה היה כתוב באותו צד. היה כתוב בצד אחד, שמי שיאחז השמיר באותו הצד ישארו השמיר למקום שיום ולילה מתנגשים, ושמש וירח נפגשים. והחיגר, כשעקר העשב עם השרש, נודמן לו שאחז את השמיר באותו צד דוקא. נשא אותו השמיר והביארו למקום שיום ולילה מתועדים יחד. הכתכל והנה הוא במקום שמש וירח מזדמנים יחד. שמע שהשמש והירח מסיחים. היה השמש קובל לפני הירח, שיש אילן מרובה בענפים ופירות ועלים, וכל ענף וענף, כל פרי ופרי, כל עלה ועלה יש לו סגולה מיוחדת, שזה מסוגל לבנים וזה מסוגל לכרנסה, וזה מסוגל לרפואת מחלה זו,

וזה - לרפואת מחלה אחרת. וזה האילן היו צריכין להשקותו, כי אם היו משקיין אותו היה מסוגל מאד. וסיימה החמה: - ולא די שאין אני משקה לאותו אילן, אלא שעל ידי זה שאני מזריחה עליו אני מִיבֶשֶׁתוּ. - ענתה הלבנה ואמרה: - את דואגת דאגות של אחרים. אני אספר לך עסק שלי. יש לי אלף הרים, וסביבות האלף הרים יש עוד אלף הרים, ושם הוא מקום של שדים, והשדים יש להם רגלי תרנגולים, ואין להם כח ברגליהם, ויונקים הם מרגלי אני, ומחמת זה אין לי כח ברגלי. ויש לי אבק שהוא רפואה לרגלי, ובא הרוח ונושא לאבק. - ענתה החמה בתמיהה: - על זה את דואגת? אני אגיד לך רפואה: יש דרך אחת שכמה דרכים מתפרשות הימנה. דרך אחת היא של צדיקים: אפילו הצדיק שהוא בכאן מפזרים תחתיו מאותו האבק שבאותה הדרך בכל פסיעה ופסיעה, וכל פסיעה שהוא פוסע הוא דורך על אותו האבק. ויש דרך של אפיקורוסים: אפילו אפיקורוס שהוא בכאן מפזרים תחתיו בכל פסיעה ופסיעה מאותו האבק. ויש דרך של משוגעים: אפילו משוגע שהוא בכאן מפזרים תחתיו מאותו האבק. וכן יש כמה דרכים. ויש דרך אחת, שמחמת שיש צדיקים שמקבלים על עצמם יסורים ומוליכין אותם הפריצים בשלשלאות, ואין להם כח ברגליהם, לפיכך מפזרים תחתיהם מאותו האבק של אותה הדרך, ומזה יש להם כח ברגליהם. על כן עצתי, שתלכי לשם, שיש שם הרבה מאותו האבק, ותהיה לך רפואה ברגליך. - כך דברה החמה אל הלבנה. והוא, החיגר, היה עומד ושומע הדברים. בתוך כך נסתכל בשמיר מצד אחר. ראה כתוב שם, שמי שיאחו באותו הצד האחר ישאחו השמיר לדרך שכמה דרכים מתפרשות הימנה. אחו באותו הצד. נשאהו השמיר, והעמיד רגליך באותה הדרך שהאבק שם רפואה לרגלים. מיד נרפאו רגליו ופסק להיות חיגר. הלך ונטל האבק מכל הדרכים ועשה צרורות, שדרך לו האבק של דרך הצדיקים בצרור לבדו, וכן האבק של שאר הדרכים, כל אחד בצרור מיוחד. נטל הצרורות של אבק והלך לו.

נמלך בדעתו והלך לאותו היער שלסטמוהו שם. בא ליער, בחר לו אילן גבוה סמוך לדרך שיוצאים בה הגולנים לעבודתם. נטל האבק של צדיקים והאבק של משוגעים וערבב יחד. עשה

משני האבקים אבק אחד ופזרהו על הדרך. והוא עלה לו על האילן וישב שם, לראות מרחוק מה יהיה. היו יוצאים שם גזלנים, שנשלחו על ידי הגזלן הראשי, להתעסק בעבודתם. באו לאותה הדרך ודרכו על האבק ומיד נעשו צדיקים: התחילו צועקים על נפשם, שהיו מלסטמים עד הנה והרגו כמה נפשות. ומחמת שהיה האבק מעורבב עם אבק של משוגעים נעשו צדיקים משוגעים. התחילו מתקוטטים זה עם זה. האחד טען: — בשבילך גזלנו. — והאחר צעק: — על ידך גזלנו. — לבסוף הרגו זה את זה. שלח ראש הגזלנים כת אחרת, והיה סופה גם היא כסופה של הכת הקודמת. כך היה שולח כת אחר כת, עד שנהרגו כולם בידי עצמם. כשהבין החיגר, שלא נשארו כי אם ראש הגזלנים ועוד אחד מחבורתו, ירד מן האילן. כיבד האבק מן הדרך, ופזר רק אבק של צדיקים לבד, וחזר ועלה על האילן. וראש הגזלנים היה יושב במקומו ותמה: הרי שלח את כל הגזלנים ואין אחד מהם חוזר אליו. נמלך והלך בעצמו עם האחד שנשאר אצלו. תיכף, כשבא לאותה הדרך, נעשה צדיק. התחיל קובל לפני חברו על נפשו, שהיה מלסטם כל כך את הבריות והרג כל כך נפשות, והיה שב בתשובה שלמה ומתחרט מאד. כיון שראה הלז מעל האילן את גודל חרטתו ותשובתו של ראש הגזלנים, ירד מן האילן. רואה הגזלן והנה בן אדם לפניו. התחיל צועק שוב: — אוי לי על נפשי, כזאת וכזאת עשיתי. אהה, תן לי תשובה! — ענה לו החיגר: — קודם כל החזר לי התיבה שנגזלה אצלי. — ואצלם היה רשום על כל גולה וגולה באיזה יום ואצל מי נגזלה. אמר לו: — אני מחזיר לך תיכף, ואני נותן לך אפילו כל האוצרות של גולה שיש לי, ובלבד שתתן לי תשובה. — אמר לו: — תשובתך היא, שתלך לעיר ותהא צועק ומתודה: אני הוא, עהכרזתי אנ, בשעת הרעב, ועשיתי כמה גזלנים וגזלתי והרגתי כמה נפשות! זוהי תשובתך. — נתן לו הגזלן כל האוצרות, והלך עמו לעיר ושם עשה כמו שיעצהו החיגר. פסקו בעלי העיר: — הואיל והרג כל כך נפשות, דינו ליתלות, למען ישמעו וייראו. — אחר כך גמר החיגר בדעתו לילך אל שני אלפי ההרים, להסתכל מה נעשה שם. בא לשם. עמד מרחוק לשני אלפי ההרים, היה מסתכל ורואה, שיש שם אלפי אלפים ורבוא רבבות

משפחות של שדים: הם פרים ורבים כבני אדם והם מרובים מאד. עוד ראה: מלכם יושב על כסא, ששום ילוד אשה אינו יושב על כסא כזה. היה מביט והנה הם עושים ליצנות: זה מספר שהזיק לזה תינוק, וזה אומר שהזיק לזה יד, וזה מספר שהזיק רגל, וכן שאר ליצנות. בתוך כך נסתכל, והנה אב ואם הולכים ובוכים. שאלו אותם: - מדוע אתם בוכים? - השיבו: - יש לנו בן. היה נוהג לילך לדרך ולשוב בזמנו. ועכשיו זה זמן רב שיצא לדרך ועדין לא שב. - הביאו אתם אל המלך. צוה המלך לשלוח רצים בכל העולם ולמצא את הבן. היו האב והאם חוזרים מאת המלך. פגשו באחד שהיה חבר לבנם ושהלך אתו יחד לדרך. שאלו אותו: - על מה אתם בוכים? - ספרו לו הענין. החזיר להם: - אני אגיד לכם. היה לנו אי אחד בים, שהיה שם מקום שלנו. אחר כך הלך המלך, שהאי שייך לו, ורצה לבנות שם בתים והניח יסודות. אמר לי בנכם שנלך ונזיק אותו. הלכנו ונטלנו מהמלך את כחו. היה עוסק ברופאים, ולא יכלו לעזור לו. התחיל לעסוק במכשפים. היה שם מכשף אחד שהיה יודע משפחתו של בנכם, ומשפחתי שלי לא ידע, על כן לא יכול לעשות לי דבר, אבל לבנכם תפס, מחמת שהיה יודע משפחתו, והיה מענה אותו הרבה. - מיד נטלו האבות לשד זה, חברו של בנם, והוליכוהו אצל המלך. חזר וספר הדבר לפני המלך. אמר המלך: - ישיבו לאותו המלך של האי את כחו! - ענה אותו השד ואמר: - כבר היה אצלנו אחד שהיה חסר כח ונתנו לו הכח של אותו המלך. - אמר המלך: - יחפשו אותו חסר הכח ויטלו ממנו את הכח ויחזירוהו למלך. - השיבו הנצבים: - כבר נעשה ענין. - אמר המלך: - יקראו לענין ויביאוהו לכאן. - שלחו רץ אחר הענין. אמר החיגר בלבו: אלך ואראה הענין, איך נעשה מברואים אלו ענין. הלך אחר הרץ. בא אל העיר שהיה שם ענין. שאל את אנשי העיר: - מפני מה מכסה הענין כל כך את העיר? השיבו לו: - אדרבה, כאן לא היה ענין מעולם. וזה זמן שמכסה הענין את עין העיר. - בא הרץ וקרא לענין. הלך משם. נמלך החיגר לילך אחריהם ולשמוע מה הם מדברים. שמע שהרץ שואל לענין: - איך באת לכאן להיות ענין? - השיב

ל'ו: — אספר לך מעשה.

במדינה אחת וזיה חכם אחד. והקיסר של אותה המדינה היה אפיקורוס גדול. עשה את כל המדינה לאפיקורוסים. הלך החכם וקרא לכל בני משפחתו ואמר להם: — הלא אתם רואים שהקיסר הוא אפיקורוס גדול, ועשה את כל בני המדינה לאפיקורוסים, וקצת ממשפחתנו עשה גם כן לאפיקורוסים. בכך נפרוש ממדינה זו ונלך אל המדבר, כדי שנשאר באמונתנו בהשם יתברך. — הסכימו עמו. הוציא החכם שם מפיו ונשא אותם אל המדבר. לא הוטב בעיניו אותו המדבר. שוב אמר שם ונשא אותם למדבר אחר. לא הוטב בעיניו עוד הפעם, ואמר שם והביא אותם למדבר שלישי. הוטב בעיניו לישב שם. ואותו המדבר היה סמוך לשני אלפי ההרים. הלך אותו החכם ועשה עיגול סביבותם, כדי שלא יוכל שום אחד להתקרב אליהם. ויש שם אילן, שאם היה אותו האילן נשקה, לא היה נשאר משלנו אף אחד. על כן עומדים משלנו יום ולילה וחופרים ואינם מניחים מים להאילן. — שאל אותו הרץ: — ולמה עומדים יום ולילה? הלא די לחפור פעם אחת כדי למנוע המים? — השיב לו: — יש בינינו מדברים. ואלו המדברים דרכם לילך ולעשות מחלוקת בין מלך זה ובין מלך אחר. על ידי זה נעשית מלחמה. על ידי המלחמה נעשית רעידת הארץ, ונופלת האדמה שבסביבות החפירה, ויוכלו לבוא מים אל האילן. על כן עומדים שם תמיד לחפור. וכשנעשה מלך אצלנו עושים לפניו כל הליצניות, ושמחים: זה מתלוצץ איך הזיק תינוק והיולדת מתאבלת עליו, וזה מראה ליצנות אחרת. וכן כמה מיני ליצנות. וכשהמלך בא לכלל שמחה הוא הולך ומטייל עם שרי המלוכה, ומנסה בעצמו לעקור את האילן. כי אם לא היה האילן כלל היה טוב לנו מאד. והוא מתאמץ לעקור אותו האילן כלו, אלא כשהוא בא אל האילן מרים האילן קול צעקה, ואז נופל עליו פחד והוא חוזר לאחוריו. פעם אחת נעשה מלך חדש. עשו לפניו ליצניות גדולות. בא בשמחה גדולה אל האילן, נעשה אביר בלבו ורצה לעקור האילן כלו לגמרי. יצא לטייל עם שריו, חיזק לבו מאד ורץ אל האילן לעקרו. כשבא לשם נתן האילן קול גדול ונפל עליו פחד, וחזר לאחוריו ובא בכעס גדול. היה הולך. בתוך כך נסתכל וראה בני

אדם יושבים ומסביב להם עיגול. והם היו אנשים של אותו החכם. שלח המלך אחדים מאנשיו להזיקם, כדרכם. כיון שראו אותם בני המשפחה של החכם נפל עליהם פחד. אמר להם הזקן שלהם: — אל תפחדו. — כשבאו השדים אל מקומם לא היה יכולים להתקרב אליהם בשום אופן, מחמת העיגול שהיה סביבותם. שלח המלך שלוחים אחרים ולא היו יכולים להתקרב לשם גם כן. בא המלך לכלל כעס גדול והלך בעצמו, ולא היה יכול גם הוא לקרב אליהם. בקש מהזקן שיניחנו ליכנס לשם. אמר לו הזקן: — הואיל ואתה מבקש אניחך ליכנס, אבל כיון שאין דרכו של מלך לילך יחיד, על כן אניח אותך ליכנס עם עוד אחד. — פתח להם פתח ונכנסו. כשנכנסו חזר וכגר העיגול. אמר המלך להזקן: — היאך אתה בא לישב במקום שלנו? — אמר לו הזקן: — מפני מה הוא מקומך? זהו מקום שלי. — אמר לו: — ואין אתה מתירא ממני? — השיב הזקן: — לא. — אמר לו שוב: — אין אתה מתירא? — ותוך כדי דבור פשט עצמו ונעשה גדול מאד עד השמים, ורצה לבלעו. אמר הזקן: — אף על פי כן אין אני מתירא כלל. אך אם אני רוצה תהיה אתה מתירא ממני. — הלך והתפלל קצת ונעשה עב וענן גדול והיו רעמים גדולים. היה הרעם הורג אותם. נהרגו כל שרי המלוכה שהיו עם המלך, ולא נשארו אלא הוא ואותו אחד שהיה עמו בתוך העיגול. בקש ממנו המלך שיפסוק הרעם, ופסק. ענה המלך ואמר: — מאחר שאתה איש כזה, אתן לך ספר של כל משפחות השדים, כי יש בעלי שמות שאינם יודעים אלא ממשפחה אחת, ואפילו אותה המשפחה אינם יודעים בשלימות. ואני אתן לך ספר שכתובות בו כל המשפחות, כי אצל המלך רשומים כלם, ואפילו הנולדים גרשמים אצל המלך. — שלח המלך את האחר שהיה עמו להביא את הספר. הלך והביא את הספר. פתח החכם את הספר וראה בו רשימת אלפי אלפים ורבוא רבבות משפחות שלהם. הבטיח לו המלך שלא יזיקו לעולם את כל משפחתו של אותו הזקן, וצוה להביא דיוקנות של כל בני משפחתו, ואפילו אם יולד להם תינוק יביאו תיכף דיוקנו, כדי שלא יהיה אחד מהם ניזק.

לאחר זמן, כשהגיעה שעתו של הזקן ליפטר מן העולם,

קרא לבניו וצוה להם בזה הלשון: — אני מניח לכם זה הספר. אתם רואים שיש לי הכח להשתמש בזה הספר בקדושה, ואף על פי כן איני משתמש בו, אלא שיש לי אמונה בהשם יתברך והוא מושיעני. גם אתם אל תשתמשו בו. ואפילו אם ימצא אחד מכם שיוכל להשתמש בו בקדושה, אף על פי כן אל ישתמש בו, רק יהיה לו אמונה בהשם יתברך, והוא יעזר לו. — נפטר החכם. היה עובר הספר בירושה ובא לידי בן בנו. היה לו כח להשתמש בו בקדושה, אלא שהיה לו אמונה בהשם יתברך, וקיים צוואתו של הזקן ולא השתמש בו. והמַדְבְּרִים שיש ביניהם היו מפתים לנכדו של אותו הזקן ואומרים לו: — באשר שיש לך בנות גדולות ואין לך במה לפרנסן ולהשיאן, על כן השתמש בזה הספר. — והוא לא היה יודע שהם, המדברים, מפתים אותו, והיה סבור שלבו מייעצו דבר זה. נסע אל אביו זקנו, על קברו, ושאל אותו: — אתה הנחת צוואה שלא להשתמש בספר, אלא שיהיה לנו אמונה בהשם יתברך, והנה הלב מפתה אותי להשתמש בו. בכך איך עלי להתנהג? — ענהו הזקן: — אף על פי שיש לך כח להשתמש בו בקדושה, מוטב שיהיה לך אמונה בהשם יתברך, ואל תשתמש בו, והשם יתברך יעזר לך. — עשה כן.

פעם אחת חלה המלך באותה מדינה שהיה יושב בה הנכד של הזקן. עסק המלך ברופאים ולא היו יכולים למצא רפואה, מחמת גודל החמימות שהיה שם באותה המדינה, שהיו הרפואות מתקלקלות ובלתי מועילות. גזר המלך שישראל יתפללו בעדו. אמר המלך שלנו: — הואיל וזה הנכד יש לו כח להשתמש בהספר בקדושה ואינו משתמש בו, על כן נעשה לטובתו. — וצוה עלי להעשות ענין באותה המדינה, כדי שתועיל למלך הרפואה. והנכד של הזקן לא ידע כלל מזה. מחמת זה נעשיתי כאן ענין. —

כך ספר הענין להרץ.

והחיגר היה הולך אחריהם ושומע.

הביאו את הענין אל המלך. צוה המלך, שיטלו הימנו את הכח ויחזירוהו לאותו המלך שבנה הבתים במקומם. החזירו לאותו המלך את הכח. אז חזר גם הבן של השדים אל אביו ואמו. אבל הוא חזר אליהם בלי כח ומצָנָה, כי צנִוּהוּ שם מאד.

חרה לו מאד על המכשף שֶעָנָה איתו כל כך, וצוה לבניו ולבני משפחתו שיהיו אורבים תמיד למכשף. אבל יש ביניהם מדברים הלכו והגידו למכשף שיהיה נשמר, כי הם אורבים לו. עשה המכשף תחבולות וקרא עוד מכשפים, שיודעים משפחות, כדי להשמר מהם. חרה מאד להבן ולמשפחתו על המדברים, שגילו סודו להמכשף. פעם אחת אירע שהיו הולכים יחד מהמשפחה של הבן ומהמדברים למשמר אצל המלך. הלכו בני המשפחה והעלילו על המדברים. הרג המלך את המדברים. חרה להמדברים הנשארים.

הלכו ועשו מרידה בין כל המלכים. היה בין השדים

רעב וחולשות וחרב ודבר. נעשו מלחמות בין

כל המלכים. על ידי זה נעשתה רעידת

הארץ. נפלה האדמה. נשקה

האילן כלו. לא נשאר

מוזם כלל, ונעשו

כלא היו.

ג מעשה במלך שגזר שמד

במדינה אחת היה מלך שהוציא גזירת שמד: מי שירצה לישאר במדינה ימיר דתו, ואם לא, יתגרש מן המדינה. היך קצת יהודים שהפקירו כל רכושם ועשירותם ויצאו מן המדינה בדלות, כדי לישאר באמונה הישראלית. וקצתם חסו על רכושם ועשירותם ונשארו והיו אנוסים: בצנעה היו נוהגים דת יהודית, ובפרהסיה לא היו רשאים.

לאחר זמן מת המלך. נעשה בנו מלך. הוא כבש כמה מדינות והיה חכם גדול. היה מנהיג את המדינה ביד רמה. ומחמת שהיה מחויק בשרי המלוכה בתוקף יד, נתקשרו ונתיעצו לנפול עליו ולהכרית אותו ואת זרעו מן העולם.

היה בין שרי המלוכה אחד מן האנוסים. נמלך בדעתו: — מפני מה אני אנוס? הלא מחמת שהייתי חס על הוני ורכושי. עכשיו, כשתהיה המדינה בלא מלך, הרי יהיה איש את רעהו חיים בולע, ונמצאתי מפסיד כל רכושי. אי אפשר שתהיה המדינה בלא מלך! — נתישב והלך אל המלך בלי ידיעתם, והגיד לו שנתקשרו עליו שרי המלוכה. הלך המלך ועשה חקירה ודרישה.

ראה, שאמת הדבר. העמיד שומרים. ובאותו לילה שנפליו עליו נתפסו הקושרים, והמלך דן אותם, כל אחד כמשפטו. ענה המלך ואמר להשר האנוס: — מה כבוד אתן לך בעד זה, שהצללת אותי ואת זרעי? אם אומר לעשות אותך שר — הרי אתה שר. אם ליתן לך מעות — הרי יש לך מעות. אמור, איזה כבוד אתה רוצה ואעשה לך. — שאל האנוס: — תעשה לי מה שאומר? —

החזיר המלך: - הן! - אמר: - השבעה לי בכתוב מלכותך. -
נשבע לו. אז ענה האנוס ואמר: - עיקר כבודי הוא, שאהיה
רשאי להיות יהודי בפרהסייה, להניח טלית ותפילין בפני קהל
ועדה. - חרה למלך מאד, שהרי בכל מלכותו היה אסור להיות
יהודי, אבל לא היה לו ברירה, מחמת השבועה שנשבע לו.
עשה המלך לאנוס את בקשתו ונתן לו הרשות להיות יהודי
בפרהסייה.

אחר כך מת מלך זה, ועלה בנו על כסא המלוכה. בן
זה הלא ראה שרצו להכרית את אביו מן העולם בעד הנהגתו
הקשה, ולפיכך התחיל להנהיג את המדינה בהנהגה רכה. גם
הוא כבש מדינות והיה חכם גדול. פעם צוה לקרא לכל חוזי
כוכבים שיבואו ויגידו לו מאיזה דבר אפשר שיהיה נכרת זרעו,
בכדי שידע להזהר מאותו דבר. באו החוזים ואמרו לו, שזרעו
לא יפָרַת, רק שיהא נשמר משור ושה. כתבו ענין זה בספר
הזכרונות. צוה המלך לבנו שיהא גם הוא מנהיג אחריו את
המלוכה בהנהגה רכה, ומת.

נעשה בנו מלך. התחיל להתנהג ביד רמה ובחזוק, כמו
זקנו. כבש גם הוא מדינות. נפל על המצאה של חכמה: צוה
להכריז שלא ימצא במדינתו שור ושה, כדי שלא יהיה נכרת
זרעו. מכאן ואילך לא היה לו שום יראה. הוסיף לנהוג מדינתו
ברמה ונעשה חכם גדול מאד. נפל שוב על דבר חכמה: מצא
תחבולה היאך לכבוש את כל העולם בלא מלחמה. יש שבעה
חלקי העולם ויש שבעה כוכבי לכת: כל כוכב מאיר בחלקו אחד
מחלקי העולם. ויש שבעה מיני מתכת, שכל אחד משבעה כוכבי
לכת מאיר בגוון של מין מתכת אחד. הלך וקבץ כל שבעה מיני
מתכת ועשה מהם אדם, שראשו של זהב וגופו של כסף ושאר
האיברים ממיני מתכת האחרים. כך יצא לו שהיו באותו אדם
כל שבעה מיני מתכת. העמיד לאותו אדם על הר גבוה. היו כל
שבעה כוכבי לכת מאירין באותו אדם. וכשהיה אדם צריך לאיזו
עצה או לאיזה משא ומתן, אם לעשות או לאו, היה עומד נגד
אותו אבר של מין המתכת השייך לחלק העולם שהוא משם,
והיה מהרהר במחשבתו, אם לעשות או לא: כשהיה צריך לעשות
היה מאיר ומזריח אותו האבר, ואם לאו - היה נחשך האבר.

כל זה תקן המלך, ועל ידי זה היה הולך וכובש כל העולם
 ומאסף ממון רב. אבל תנאי אחד היה בכל אותה התקנה שהתקין
 המלך: דמות של אותו אדם לא היתה מסוגלת לכל זה, אלא אם
 יהיה המלך משפיל גאים ומגביה שפלים. הלך ושלה אחר כל פקידיו
 ישריו שיש להם התמנות במדינה שיבואו לפניו. באו כלם. נטל
 מהם את ההתמנות שלהם והשפילם, והגביה שפלים והעמידם
 במקום אותם שהשפיל. היה בתוך השרים גם השר האנוס. שאל
 אותו המלך: — מה היא השררות וההתמנות שלך? — השיב
 האנוס: — השררות שלי היא, מה שאני רשאי להיות יהודי
 בפרהסיה. קבלתי שררות זו מזקנך בעד אותה הטובה שעשיתי
 לך. — נטל הימנו המלך שררות זו. חזר ונעשה אנוס.

פעם אחת שכב המלך לישן. ראה בחלומו: השמים זכים,
 כל שנים עשר המזלות מאירים, בתוכם נמצאים שור ושה, והם
 משחקים עליו. הקיץ בכעס גדול ונתפחד מאד. צוה להביא
 לפניו את ספר הזכרונות. ראה כתוב בו, שעל ידי שור ושה
 יכרת זרעו. נפל עליו פחד גדול. ספר למלכה: נפל גם עליה
 ועל בניה פחד גדול. נפעמה רוחו. קרא לכל פותרי חלומות.
 באו והתחילו פותרים: כל אחד היה פותר לעצמו, ולא היה
 קולם נכנס באזניו. נתירא מאד. בא אליו חכם אחד ואמר לו:
 — יש לי קבלה מאבי, שיש שם מיני תהלוכות השמש, ויש
 מקום שכל שם מיני תהלוכות השמש מזריחים לשם, ושם גדל
 שבט ברזל. מי שיש לו פחד, כשהוא בא אל אותו השבט הוא
 ניצל מפחד. אוליכך שמה עם בני ביתך. — הוטב הדבר בעיני
 המלך, והלך הוא ואשתו ובניו עם החכם לאיתו המקום.

היו הולכים בדרך. באו למקום אחד באמצע הדרך, והנה
 שם עומד מלאך שהוא ממונה על הכעס. אותו המלאך הוא
 ממונה על כל המשחיתים, כי על ידי הכעס נברא מלאך משחית.
 שאלו לאותו הממונה על ענין הדרך, כי יש דרך ישרה לפני
 איש, ויש דרך שהוא מלאה טיט, ויש דרך שהיא מלאה פחתים
 ובורות, וכן שאר דרכים. ויש דרך אחת שמצויה שם אש
 וארבע פרסאות לפני אותה האש נשרפים. אמר להם המלאך
 הממונה על הכעס, שילכו בדרך האש. היו הולכים. היה החכם
 מסתכל לפניו בכל פעם אם יש שם אותה האש, כי היתה לו

קבלה מאביו בענין אותה האש. בתוך כך גראית לו האש. ראה:
 דרך האש הולכים מלאכים ויהודים עטופים בטלית ותפלין. אמר
 החכם למלך: יש קבלה בידי, שארבע פרסאות רחוק מן האש
 נשרפים, על כן איני רוצה לילך עוד. — חשב המלך ואמר:
 — הרי שאר מלכים הולכים שם דרך האש, אלך גם אני. —
 ענה החכם: — ואני, קבלה בידי מאבי, על כן איני רוצה
 לילך. אבל אתה, אם רצונך לילך, לך. — הלך לו המלך וביתו.
 שלטה בהם האש ונשרפו כלם. נכרת זרעו. והחכם חזר
 הביתה בדרך שבא בה, כי המלאך הממונה על הכעם לא
 עזבהו בהליכתו.

כשבא החכם לביתו, היה הדבר תמוה בעיני השרים:
 — הלא המלך היה זהיר משור ושה, ואיך זה אירע הדבר
 שנכרתו הוא וזרעו? — ענה האנוס ואמר: — על ידי נכרת. חוזי
 כוכבים ראו, ולא ידעו מה ראו! שור — עושין מעורו תפלין,
 ושה — עושין מצמרו ציצית לטלית, ועל ידי שני אלו נכרת
 הוא וזרעו. אותן המלכים, שהיו נותנים ליהודים שמלובשין
 בטלית ותפלין לישב במדינתם, היו הולכים
 דרך האש ולא היו ניזקים כלל. אבל הוא,
 שלא היו יהודים שלובשין טלית ותפלין
 רשאיין לישב במדינתו, נכרת מן
 העולם. זהו הטעם שהיו
 שור ושה שבמזלות
 שוחקין עליו.

ד מ ע ש ה ב ר ב ו ב נ י ח י ד

מעשה ברב אחד שלא היה לו בנים. אחר כך נולד לו בן יחיד. גידל אותו והשיאו. היה הבן יושב בעליה ולומד, כדרך בני הגבירים. היה לומד ומתפלל תמיד. מכל מקום היה מרגיש בעצמו שחסר לו איזה ענין, ולא היה יודע מהו חסרונו: לא היה מרגיש טעם בלימודו ובתפלתו. ספר הדבר לפני שנים מבני הנעורים. השיאוהו עצה שיסע אל צדיק פלוני. פעם עשה הבן יחיד מצוה שבא על ידה לבחינת מאור הקטן.

הלך הבן וספר לאביו: באשר שאינו מרגיש טעם בלימודו ובעבודתו וחסר לו איזה ענין ואינו יודע מהו, בכך הוא רוצה לנסוע אל אותו צדיק. השיב לו אביו: — היאך אתה בא לנסוע אליו, והלא אתה למדן גדול ממנו ומיוחס גדול ממנו. לא נאה לך לנסוע אליו. כלך מדרך זו! — כך מנע אותו מנסיעה. חזר הבן ללימודו, ושוב הרגיש החסרון בנפשו. נמלך שוב באותן האנשים, ויעצוהו עוד הפעם לנסוע אל הצדיק. הלך שוב אל אביו ומנעהו אביו גם הפעם. כן היה כמה פעמים.

היה הבן מרגיש תדיר את חסרונו, מתגעגע מאד למלא החסרון, אבל לא היה יודע מהו והיאך ממלאין אותו. לבסוף בא אל אביו ופצר בו מאד שיתנהו לנסוע אל הצדיק. לא יכול אביו להשיב פניו והוכרח לנסוע עמו גם הוא, כי לא רצה שיסע בנו יחידו לבדו. ואמר לו אביו: — הבה, אסע עמך ואראה לך שאין בו ממש. —

אסרו המרכבה ונסעו. אמר לו אביו: — סימן זה יהיה לנו: אם תהיה דרכנו כמדר — הדבר הוא מן השמים. ואם לאו — אינו

מן השמים, ונחזור. — נסעו. באו אל גשר קטן. נפל סוס אחד, והמרכבה נתהפכה וכמעט שלא נטבעו. אמר לו אביו: — אתה רואה שאין דרכנו עולה כהוגן. אין הנסיעה מן השמים. — חזרו הביתה.

חזר הבן ללימודו, ושוב היה מרגיש החסרון, ואינו יודע מהו. חזר ופצר באביו על ענין הנסיעה. הוכרח לנסוע עמו שנית.

קבע אביו גם הפעם סימן של נסיון כבראשונה: אם תעלה הנסיעה כסדר — מוטב, ואם לאו — אינה מן השמים. נשבר האכסן של העגלה. אמר לו אביו: — שוב אין הדרך כסדר. אין הדבר מן השמים! — חזרו מדרכם.

חזר הבן ללימודו, ואין עבודתו עולה יפה בשום אופן. חסרונו אינו נותן לו מנוחה. פצר באביו שיסע עמו הפעם בלי שום תנאים ובלי שום סימנים. — אין הסימנים אומרים כלום: זהו מדרך הטבע, שנופל סוס לפעמים או שמשתבר אכסן בדרך. —

נסעו. באו לקריצ'מה ללון. מצאו שם סוחר. התחילו מספרים עמו כדרך הסוחרים. ולא גילו לו שהם נוסעים אל אותו הצדיק, כי היה הרב מתבייש לספר דבר אשר כזה. היו מדברים מעסקי העולם. בהמשך השיחה נכבו הדברים על צדיקים, והיכן נמצאים צדיקים. הגיד להם, ששם נמצא צדיק, ושם, ושם. ההחילו הם לדבר על אותו הצדיק, שהם נוסעים אליו. ענה הסוחר ואמר: — זה? הלא קל הוא! אני נוסע עכשיו מאתן. אני הייתי שם וראיתי שעבר עבירה. — ענה האב ואמר לבנו: — הראית? הלא זה הסוחר מסיח לפי תומו, והוא נוסע עכשיו משם! —

חזרו לביתם.

חלה הבן היחיד ונפטר מן העולם.

בא בחלום אל אביו. ראהו אביו שהוא עומד בכעס גדול. שאל אותו: — על מה אתה בכעס כל כך? — השיב לו: — סע אל אותו הצדיק והוא יגיד לך על מה אני בכעס. — הקיץ. הרהר: — מקרה הוא. — אחר כך חלם שנית. אמר: — גם זהו חלום שוא. — כך חזר הדבר שלש פעמים. לבסוף שם לב לדבר

ונסע אל אותו הצדיק. סר בדרך לקריצ'מה לנוח. נזדמן לו להיות
 באותה קריצ'מה עצמה שסר שמה בפעם הקודמת יחד עם בנו.
 פגע שם גם אותו הסוחר שנפגש עמו ועם בנו בפעם הקודמת.
 הכיר אותו ושאלהו: - אתה הוא שראיתך אז? - החזיר
 הסוחר: - ודאי ראית אותי אז. - פתח אותו הסוחר פיו ואמר
 לו: - זכור אתה, כשנסעת עם בנך: בתחלה נפל סוס על
 הגשר, וחזרת. אחר כך נשבר האכסן, וחזרת. בפעם השלישית
 פגעת בי, ואמרתי לך שהוא קל, וחזרת. עכשיו, שפטרתי את
 בנך, עכשיו אתה רשאי לנסוע. דע: בנך היה בחינת מאור הקטן
 והצדיק הוא בחינת מאור הגדול. אם היו מתועדים
 יחד - היה בא משיח. אבל, כיון שפטרתי אותו,
 אתה רשאי לנסוע. - כך אמר הבעל דבר
 ונעלם. עמד הרב תוהה. לא היה לו עם
 מי לדבר. אחז דרכו אל הצדיק.
 בא וצעק: - חבל, חבל,
 על דאבדין ולא
 משתכחין! -

ה מ ע ש ה ב ח כ ם ו ת ם

בעיר אחת היו שני בעלי בתים שהיו גדולים בעשירות והיו להם בתים גדולים. היו להם שני בנים: לאחד היה בן חכם, בר הבנה, ולשני היה בן תם, שהיה לו שכל פשוט ונמוך. שני הבנים למדו בחדר אחד, והיו אוהבים זה את זה מאד, אף על פי שהאחד היה חכם והשני היה תם.

לימים התחילו שני הבעלי בתים לירד מנכסיהם. ירדו מטה מטה עד שאבד להם הכל ונעשו אביונים. לא נשאר להם אלא הבתים שלהם. כשהתחילו הבנים להתגדל, אמרו להם האבות: — אין בידינו לשלם עבורכם, להוזיק אתכם. עשו לכם מה שתעשו. — הלך התם ולמד מלאכת הרצענים. והחכם, שהיה בר הבנה. לא היה רצונו לעסוק במלאכה פשוטה כזו, ונמלך בדעתו שילך בעולם ויסתכל ויברור לו מה לעשות.

היה הולך ומשוטט בשוק. ראה עגלה גדולה רתומה לארבעה סוטים רצה והולכת. שאל את הסוחרים: — מאין אתם? — השיבו לו: — מווארשה. — ולהיכן אתם נוסעים? — לווארשה. — שאל אותם: — שמא אתם צריכים משרתים? — ראו שהוא בר הבנה וזרין, הוטב בעיניהם וקבלוהו שיסע עמם. נסע עמם והיה משמשם יפה בכל הדרך. בבואו לווארשה, נתישב בדעתו: — הואיל ואני כבר בווארשה, אם כן למה לי להתקשר עם אלה? אחפש אולי אמצא מקום יותר טוב. הלך לו בשוק. דרך אגב, התחיל לחקור ולדרש על האנשים שהביאוהו לכאן, מה טיבם. אמרו לו, שהאנשים הללו הם הגונים, וטוב היה להיות אצלם, אלא שקשה מאד להיות אצלם מטעם אחר: המשא ומתן שלהם הוא למקומות רחוקים

מאד. היה הולך ורואה משרתים של חניות, שהם הולכים בשוק והם מקושטים ומהודרים בכובעיהם ובמנעליהם עם הקצוות הבולטים ובשאר מלבושיהם. היה מסתכל ונהנה מזה, שהוא עוין נאה, וגם העבודה היא בביתו ובמקומו, ולא במרחקים. הלך אל האנשים שהביאוהו לווארשה, נתן להם תשואות חן ואמר, שאין נוח לו להיות אצלם. נפטר מהם והלך ועמד אצל בעל חנות אחת. ודרך המשרתים שבחניות הוא, שבתחלה הם משתכרים פחות ועושים עבודות קשות, ואחר כך הם באים למעלת המשרתים הגדולים. היה בעל הבית עושה בו עבודות קשות והיה שולחו לשאת סחורה אל אדונים, כדרך המשרתים, שצריכים לטלטל על כתפיהם. היה כבוד עליו מאד לעשות בעבודה זו. ולפעמים היה צריך לעלות עם המשאוי לעליות הגבוהות. נמלך בדעתו: — מה לי ולעבודה זו? הלא עיקר התכלית של אלו הוא לישא אשה ולהתפרנס. ואני עדיין צעיר ואיני צריך לחשוב על כיוצא בזה, אין טוב לי איפוא אלא להיות משוטט בארץ, להיות במדינות שונות ולהשביע עיני בעולם. היה הולך בשוק וראה סוחרים נוסעים בעגלה. שאל: — להיכן אתם נוסעים? — אמרו לו: — לליגורנה. — התקחו אותי לשם? — השיבו: — הן. — לקחו אותו לשם. משם הפליג לאיטליא, ואחר כך לשפאניא. בין כך ובין כך עברו כמה שנים. נעשה חכם יותר, שהרי היה במדינות רבות. נתישב: — כעת ראוי לחשב על התכלית. — התחיל לחשוב בפילוסופיא שלו: — מה לעשות? — הוטב בעיניו ללמוד מלאכת הצורפים, שהיא מלאכה גדולה ונאה ועשירה, ויש בה חכמה. מאחר שהיה בר הבנה לא הוצרך ללמוד המלאכה כמה שנים, וקבל האומנות ברבע שנה, ונעשה אומן גדול מאד והיה בקי במלאכה יותר מן האומן שלמדו. אחר כך נמלך בלבו: אף על שיש בידי מלאכה זו, מכל מקום אין די בזה, שהרי עכשיו היא חשובה ולאחר זמן אפשר שלא תהא חשובה כל כך, אלא שיהא חשוב דבר אחר. הלך ועמד אצל הורת באבן. קבל גם אומנות זו בזמן מועט של רבע שנה. אחר כך עלה ברצונו ללמוד חכמת הרפואה, שהיא דבר צריך וחשוב תמיד. היה עליו ללמוד מקודם לשון לטין וחכמת הפילוסופיא. למד גם זה בזמן קצוי. נעשה רופא גדול ובעל חמה. התחיל לחשוב על התכלית, שצריך

לישא אשה. נמלך בדעתו לילך לביתו ולמקומו : שם יודעים אותו מילדותו ויראו שבא לירי גדולה כזו. הלך ונסע לביתו. והתם למד מלאכת הרצענות. למד הרבה עד שקבל האומנות. ולא היה בקי באומנות בשלימות. מכל מקום נשא אשה והיה מתפרנס ממלאכתו. ומחמת שהיה תם ולא היה בקי במלאכתו כל כך, על כן היתה פרנסתו בדוחק גדול ובצמצום. ולא היה לו פנאי אפילו לאכול, כי היה צריך תמיד לעשות במלאכה. רק בשעת המלאכה, בשעה שהיה נוקב במרצע והיה מכניס ומוציא החוט, כדרך הרצענים, אז היה נושך פרוסת לחם ואוכל. ומנהגו היה, שהיה תמיד בשמחה גדולה מאד והיה רק מלא שמחה. והיו לו כל המאכלים וכל המשקות וכל המלבושים. היה אומר לאשתו : — אשתי, תני לי לאכול. — והיתה נותנת לו פרוסת לחם ואכל. אחר כך היה אומר : — תני לי הרוטב עם קטניות. — היתה פורסת לו שוב לחם, ואכל. והיה משבח ואומר : — כמה יפה הרוטב הזה ! — והוא היה מצוה עליה ליתן לו הברש ושאר מאכלים טובים, ובמקום כל מאכל ומאכל היתה היא נותנת לו פרוסת לחם, והוא היה מתענג מאד ומשבח מאד אותו המאכל, כמה הוא מתוקן וטוב, כאלו היה אוכל אותו המאכל ממש. והיה מרגיש באמת בשעת אכילת הלחם טעמו של כל מאכל ומאכל שהיה רוצה. וכל זה מחמת תמימותו ושמחתו הגדולה. כמו כן היה מצוה : — אשתי, תני לי שכר לשתות. — והיא היתה נותנת לו מים. והיה משבח ואומר : — כמה יפה שכר זה ! — תני לי דבש ! תני לי יין ! — והיא היתה מגישה לו בכל פעם מים והוא היה שותה ומתענג לו ומשבח כאלו הוא שותה אותו המשקה ממש. זכך במלבושים : היתה להם בשותפות, לו ולאשתו, אגנינה אחת, והיה אומר : — אשתי, תני לי האגנינה. — היתה נותנת לו, והוא היה לובש האגנינה והולך לשוק. אבל כשהיה צריך לילך בין אנשים היה אומר : — אשתי, תני לי הפרוה. — וייתה נותנת לו אותה האגנינה עצמה, והוא היה מתענג עליה ומשבח ואומר : — כמה יפה פרוה זו ! — כשהיה צריך לקאפטן, כדי לילך לבית הכנסת, היה מבקש שוב : — אשתי, תני לי הקאפטן. — והיתה נותנת לו שוב אותה האגנינה, והוא היה משבח כדרכו ואומר : — כמה יפה, כמה נאה קאפטן זה ! — וכך היה שמח בחלקו

ומלא חדוה תמיד. כשהיה גומר הנעל, ומן הסתם היה לו שלשה קצוות, שהרי לא היה יודע האומנות בשלימות, היה לוקח הנעל בידו והיה משבחו והיה מתענג הימנו ואומר: — אשתי, כמה יפה ונפלא הנעל הזה! — והיתה שואלת אותו: — אם כן, מפני מה שאר רצענים נוטלים שלשה זהובים בעד זוג נעלים ואתה נוטל רק זהוב וחצי? — היה משיב לה: — מה לי בכך! זה מעשה שלו לזה מעשה שלי. ועוד, למה לנו לדבר על אחרים? הלא נוכל לחשוב כמה אני מרויח בנעל זה מיד ליד? העור עולה בכך, הזפת והחוטמים — בכך, ושאר דברים כיוצא בזה — בכך. אם כן יוצא שאני מרויח מיד ליד עשרה גדולים. ומה איכפת לי, כשאני מרויח ריוח כזה מיד ליד? — והיה רק מלא שמחה וחדוה. ואצל העולם היה ללעג, ובו מצאו מקום להתלוצץ כרצונם. היו באים אצלו בני אדם בכוונה כדי לדבר עמו ולהתלוצץ בו. והוא אומר בכל פעם: — רק בלי ליצנות! — ותיכף כשהשיבו לו: — בלי ליצנות! — היה מקבל דבריהם ומתחיל לדבר עמם, ולא היה מעמיק כל כך לחשוב, שדוקא דיבור זה עמו הוא עצמו ליצנות, כי היה איש תם. וכשהיה רואה שכוונתם לליצנות, היה אומר: ומה יהיה כשתהיה חכם ממני, הלא אז תהיה שוטה! כי מה אני נחשב? וכשתהיה חכם ממני, אדרבה — אז תהיה שוטה. —

בתוך כך נעשה רעש בעיר: החכם, שעלה בנכר בגדולה ובחכמה, נוסע ובא לביתו. שמע התם וקרא לאשתו: — מהרי ותני לי בגדי יום טוב שלי ואלך לקראת חברי לראותו. נתנה לו האגנינה, והוא רץ לקראת החכם. והחכם היה נוסע במרכבה גדולה בא התם לקראתו והיה שואל בשלמו באהבה ובשמחה: — אחי חביבי, מה שלומך? ברוך המקום שהביאך לכאן ואני זוכה לראותך! — והחכם, שהיה מביט על כל העולם מגבוה, נדמה לו התם למשוגע. אף על פי כן, מחמת אהבת נעורים הגדולה שהיתה ביניהם, היה מקרבו, ונסע עמו לתוך העיר. ובתוך אותו הזמן שהיה החכם משוטט במדינות מתו שני בעלי הבתים, אבי התם ואבי החכם, ונשארו בתיהם אחריהם. והנה התם שהה במקומו נכנס לבית אביו וירשו. והחכם שהיה במדינות רחוקות לא היה יכול לקבל את נחלת אבותיו, ונעשה הבית, שנשאר בלי בעלים, שומם ואבוד, ולא נשאר בו אפילו חדר אחד שלם, שיהיה להחכם

מקום ליכנס בו. נכנס לתוך אכסניה אחת, והיה לו שם יסורים, כי לא היתה האכסניה כרצונו. והתם מצא לו עתה עובדה חדשה, שהיה רץ ובא בכל פעם מביתו אל החכם באהבה ובשמחה, והיה רואה שיש לו יסורין מהאכסניה. אמר התם להחכם: — אחי, הכנס לביתי ותעמוד אצלי, ואני אקבץ כל כה שיש לי בבית בקומץ אחד, וכל ביתי יהיה לפניך כרצונך. — הוטב בעיני החכם ונכנס לביתו ועמד אצלו.

והחכם היה מלא יסורין תמיד.

יצא לו שם שהוא חכם מופלג ואומן ורופא גדול מאד. והנה בא שר אחד וצוה לו שיעשה לו טבעת של זהב. עשה לו טבעת נפלאה מאד וחקק בה ציורים בדרכים נפלאים וחקק בה אילן נפלא, ולבסוף בא השר ולא ישרה בעיניו הטבעת. היה לו יסורין גדולים מאד. היה יודע שאלו היתה הטבעת עם האילן הזה בשפאניא היתה חשובה מאד.

פעם אחרת בא שר גדול והביא אבן טובה יקרה, שבאה ממרחקים, והביא בידו עוד אבן טובה אחרת עם ציור וצוה לו שיעשה כציור הזה על האבן הטובה שהביא. עשה ממש כאותו הציור, רק ששנה בפרט אחד, שלא היה שום אדם מבין בזה, רק הוא לבדו. בא השר וקבל האבן הטובה וישרה בעיניו. אבל לו, לחכם, היו יסורין גדולים מן השגיאה: — עד היכן מגיעה חכמתו, ולבסוף עשיתי שגיאה כזאת. —

גם בענין הרפואה היו לו יסורין תמיד.

כשהיה בא אל חולה והיה נותן לו רפואה, היה יודע בבירור שהחולה מחויב להבריא מזה, כי הוא רפואה נפלאה מאד, ולבסוף מת החולה. והעולם היו אומרים שהחולה מת על ידו. היו לו יסורין גדולים בזה. וכן אירע לפעמים, שנתן רפואה לחולה ונרפא, והיו העולם אומרים: — מקרה הוא! — היה שוב מלא יסורין.

וכן היה כשהיה צריך למלבוש, למשל. קרא לחייט ויגע עמו עד שלמדו לעשות המלבוש כרצונו, כמו שהוא יודע. והחייט כוון ועשה המלבוש כרצונו, ורק כנף אחד שגה בו ולא כווננו יפה. היה מצטער הרבה, כי היה מהרהר: — כאן אינם מבינים בזה. אילו הייתי בשפאניא לבוש במלבוש עם כנף זה הייתי לשחוק. —

כך היה מלא יסורין תמיד.

והתם היה רץ ונכנס אליו בכל פעם בשמחה ומוצאו שהוא מיצר ומלא יסורין. היה שואלו: — חכם ועשיר כמותך, על מה יש לך יסורין תמיד? הנה אני מלא שמחה תמיד. — היה בעיני החכם לשחוק ונדמה בעיניו כמשוגע. אמר לו התם: — הלא אתם בני אדם שמתלוצצים עליהם שוטים, שהרי אם הם חכמים ממני, אדרבה — אז הם דוקא שוטים. מכל שכן חכם כמותך. ומה בכך אם אתה חכם ממני? — השיב החכם ואמר: — זה אפשר שיהיה: שאני אבוא למדרגתך, שינטל הימני השכל, ח"ו, או אהיה חולה, ח"ו, ואעשה כמותך. אבל שאתה תבוא למדרגה שלי — זה אי אפשר בשום אופן. — החזיר התם: — אצל השם יתברך הכל אפשר, ויכול להיות כהרף עין שאני אבוא למדרגה שלך. — שחק החכם עליו.

ואלו שני הבנים, החכם והתם, היו נקראים כך גם בפי העולם: האחד היה נקרא, בכנוי חכם והאחר — בכנוי תם, וכן היו נרשמים בפנקס של אזורחי העיר בכנויים אלו. פעם אחת היה המלך מעיין בפנקסי האזרחים, ומצא שבעיר אחת במדינתו נרשמים שני אנשים, האחד בשם חכם והאחר בשם תם. היה תמוה הענין בעיניו ונתאוה לראותם. אבל חשב המלך: אם אשלח אחריהם פתאום שיבאו לפני יתפחדו מאד, החכם יסתתמו טענותיו והתם אפשר שתטרף דעתו לגמרי מחמת פחד. נתישב המלך בדעתו לשלח אדם חכם אל החכם ואדם תם אל התם. והנה החכם נמצא בנקל, כי בעיר המלוכה היו חכמים לרוב. אבל היאך מוצאין תם? והנה הממונה על האוצרות היה תם דוקא, כי ממונה על האוצרות אינם עושים חכם, שמא על ידי חכמתו ושכלו יבזבז האוצרות, על כן עושים ממונה על האוצרות תם דוקא. קרא המלך לאותו החכם ואותו התם ושלחם לעיר של שני הבנים. נתן בידם אגרת אל שר הפלך, שאותה העיר היא תחת ממשלתו. ובאגרתו כתב המלך אל השר, שהוא ישלח אגרות משמו אל החכם והתם, כדי שלא יתפחדו, ויכתוב להם שהמלך רוצה לראותם. לא שאין הדבר נחוץ, ואין המלך גוזר דוקא שיבאו. הדבר תלוי ברצונם, אם יצו יבאו ואם לאו — יחדלו. נסעו אל השר יחיים, החכם והתם, ובאו אל שר הפלך

ונתנו לו האגרת. שאל שר הפלך על שני הבנים ואמרו לו שאמנם כשמם כן הם: החכם מופלג ועשיר גדול, והתם הוא תם ביותר, וגם ספרו לו את הענין של האגנינה. נתישב השר שבודאי אין מן הראוי להביאו לפני המלך בלבוש של אגנינה. עשה לו מלבושים כראוי, והניחם בתוך המרכבה של השליח התם, נתן להם אגרות לשני השליחים ונסעו ובאו לאותה עיר. נתנו להם האגרות: החכם - להחכם, והתם - להתם. התם תיכף כשנתן לו השליח את האגרת, החזירה לו ואמר: - הלא איני יודע לקרא מה שכתוב כאן! קרא אתה לפני. - ספר לו בעל פה מה שכתוב באגרת: - המלך רוצה שתבוא אליו. - ומיד אמר: - רק בלי ליצנות! - השיב לו השליח: - בודאי אמת, בלי ליצנות. - נתמלא שמחה תיכף, ורץ אל אשתו וקרא: - אשתי, המלך שלח בעדי! - שאלה אותו: - על מה ולמה? - לא היה לו פנאי להשיב לה כלל, ותיכף נודרו בשמחה רבה ומיד והלך ונסע עם השליח. עלה וישב במרכבה והנה הבגדים לפניו: שמח עוד יותר.

בתוך כך, בשעה שהיו בדרך נסיעתם, באה אל המלך מסירה על שר הפלך, שהוא עושה עולות העבירו המלך ממשמרתו ונמלך בדעתו, שטוב שיהיה שר הפלך איש תם: - התם ינהוג את המדינה באמת ויושר, מחמת שאינו יודע חכמות והמצאות! - שלח המלך פקודתו, שהתם יהיה שר הפלך, ושבעה שיעבור דרך עיר הפלך יעכבוהו ויכבדוהו בהתמנות זו של שר הפלך. כך עשו: עמדו בשערים, ותיכף בעברו שם עכבוהו ואמר לו שנתמנה לשר הפלך. קרא ואמר: - רק בלי ליצנות! - השיבו לו: - בודאי, בלי שום ליצנות. - נעשה התם תיכף שר הפלך בתוקף ועוז. ועתה, כשנתרומם מזלו, ומזל מחכים, ובא לו קצת הבנה, אף על פי כן לא היה משתמש כלל בחכמתו, והיה נוהג בתמימות כבראשונה. היה מנהיג את הפלך בתמימות, באמת וביושר, ועולה לא נמצאה בו. וידוע כי להנהיג מדינה אין צריכין שכל גדול וחכמות, אלא יושר ותמימות. כשבאו לפניו שנים לדין היה אומר כפי תמימותו, בלי שום ערמה ומרמה: - אתה זכאי ואתה חייב. - וכן נהג הכל באמת, והיו אוהבים אותו בני המדינה מאד. היה שמו הולך

וגדול במדינה, עד ששמע המלך ושלח אחריו שיבא אליו. נסע
התם אל המלך ודבר עמו המלך בתחלה מהנהגת המדינה. הוטב
מאד בעיני המלך. שראה שהוא מתנהג ביושר ואמת, בלי שום
עולה ומרמה. אחך כך דבר עמו המלך בעניני חכמה, והשיבו
התם כראוי. הוטב בעיני המלך עוד יותר ואמר: - הוא חכם
כזה, ואף על פי כן הוא מתנהג בתמימות כזו! - לבסוף מנהג
המלך לראש המיניסטריין, וצוה שיתקנו לו דירה נאה ומפוארה,
כראוי לו. כך עלה התם לגדולה.

והחכם, כשבא אליו שליח המלך עם האגרת, החזיר לשליח
החכם: - לין פה ונתישב ונדבר. - לעת ערב עשה לו סעודה
גדולה. בתוך הסעודה נתחכם החכם להשמיע דברי חכמתו
ופילוסופיא שלו. ענה ואמר: - מה זאת, שמלך כזה ישלח אחר
שפל ברך כמוני? ומה אני באמת שישלח המלך אחרי? ואיך
יתישב הדבר בדעת שמלך כזה, שיש לו ממשלה וגדולה כזו,
ישלח אחר שפל כמותי? אם בשביל חכמתי - וכי אין להמלך
חכמים? וגם המלך בעצמו בודאי הוא חכם גדול. - כך היה
הולך ותמה. עד שלבסוף ענה ואמר: - תדע מה שאני אומר:
דעתי, שבהכרח הדבר מובן ומבורר, שאין כלל מלך בעולם. כל
העולם טועים בשטות זו, שטוברים שיש מלך. וראה והבן זאת:
איך אפשר, שכל בני העולם ימסרו עצמן לסמוך על איש אחד,
שהוא המלך. בודאי אין מלך בעולם כלל. - השיב השליח:
- והלא הבאתי לך אגרת מאת המלך! - שאל אותו החכם:
אתה בעצמך קבלת האגרת מיד המלך בעצמו ממש? - השיב
לו: - לאו. רק איש אחר נתן בידי האגרת בשם המלך. -
ענה ואמר: - אתה רואה בעיניך שדברי כנים, כי אין מלך כלל. -
והזר ושאל אותו: - הרי אתה מעיר המלוכה ונתגדלת שם כל
ימך, הגידה לי: הראית מימך את המלך? - השיב לו: - לאו.
ובאמת כך הוא, שלא כל אחד ואחד זוכה לראות את המלך,
כי אין המלך מתראה לעם רק לעתים רחוקות מאד. - ענה
החכם ואמר: - עתה ראה גם ראה, שדברי ברורים ומבוררים,
שבודאי אין מלך כלל. שהרי אפילו אתה, אחד מחשובי השרים
לא ראית את המלך מעולם. - שוב שאל השליח: - אם כן,
מי מנהיג את המדינה? - השיב החכם: - זאת אספר לך

בבירור, כי הרבה הייתי משוטט במדינות ואני בקי בזה. הנה במדינת איטליא הוא המנהג שיש שבעים שרים יועצים שנבחרים לזמן מיוחד על ידי בני המדינה, והם חולקין ביניהם השררה. — התחילו דבריו ליכנס באזני השליח, עד שבאו לידי הסכם וגזר שבודאי אין מלך בעולם כלל. שוב ענה החכם ואמר: — המתן עד הבקר, ואברר לך עוד בירור אחר בירור שאין מלך בעולם כלל.

השכים החכם בבקר, העיר את השליח של המלך ואמר לו: — בוא עמי לטייל בחוץ ואראך בבירור היאך העולם כלו בטעות. ובאמת אין מלך כלל, והם כלם בטעות גדולה. — הלכו בשוק. ראו חיל אחד. העמידוהו ושאלוהו: — למי אתה עובד? — השיב: — למלך. — שאלוהו: — הראית את המלך מימין? — אמר: — לאו. — ענה החכם ואמר: — ראה, היש שטות כזו? — שוב נגשו אל חיל אחר. נכנסו עמו בדברים. שאלוהו: — למי אתה עובד? — למלך. — הראית את המלך? — לאו! — ענה החכם ואמר לשליח: — עתה ראה, שהדבר הוא מבורר: כלם טועים, ובאמת אין מלך כלל בעולם. — הוסכם ביניהם הדבר שאין מלך כלל. ענה החכם ואמר עוד: — בוא ונסע ונלך בעולם. אראך עוד, היאך כל העולם כלו בטעות גדולות. —

והיו נוסעים והולכים בעולם. בכל מקום שבאו מצאו את העולם בטעות. ודבר המלך נעשה אצלם משל בלשון דבורם. על כל דבר היה שגור בלשונם: — דבר זה הוא כן, כמו שאמת יש מלך בעולם. — היו נוסעים והולכים עד שכלה מה שהיה בידם. התחילו למכר מה שהיה להם בכדי להתפרנס. מכרו סוס אחד. אחר כך מכרו הסוס השני. היו מוכרחים לילך רגלי. וכל הזמן לא היו פוסקים לחקר העולם, ומצאו שהעולם בטעות. נעשו עניים הולכים רגלי. נסתלקה חשיבותם, ולא היו משגיחים כלל באביונים הללו. היו הולכים וסובבים, עד שנתגלגל הדבר ובאו לעיר המלוכה, ששם היה דר המיניסטר התם, מי שהיה חברו של החכם.

ושם, באותה העיר, היה בעל שם אמתי, אדם חשוב מאד, כי היה עושה דברים נפלאים. והיה חשוב מאד גם בין השרים. היו הולכים וסובבים החכם ושליח המלך בעיר, עד שבאו לפני

ביתו של הבעל שם. ראו: עומדות שם כמה עגלות, ארבעים-
 חמשים, ועליהן חוללים. היה סבור החכם שאותו הבית היא דירתו
 של רופא. היה רוצה ליכנס לעשות היכרות עמו, שהרי הוא
 היה בעצמו גם כן רופא גדול. שאל: — מי דר כאן? —
 השיבו: — בעל שם. — מלא פיו שחוק ואמר לחברו: — הא לך
 שוב שקר וטעות. וזוהי שטות יותר מטעות של המלך. — בתוך
 כך נעשו רעבים. מצאו עוד בכיסם שלשה-ארבעה גדולים.
 הלכו למסעדה. צוו ליתן להם מאכל ונתנו להם. בתוך שהיו
 אוכלים היו מספרים ומתלוצצים על השקר והטעות של ענין
 הבעל שם. שמע בעל המסעדה דבריהם וחרה לו מאד, כי הבעל
 שם היה חשוב שם מאד. אמר להם: — אכלו מה שיש לפניכם
 וצאו מכאן. — אחר כך בא לשם בנו של הבעל שם עצמו, והם
 יושבים ומתלוצצים עדיין בפני בנו. גער בהם שוב בעל
 המסעדה בפני בנו של הבעל שם. לבסוף הכה אותם ודחפם
 מתוך הבית. חרה להם מאד. רצו לדרש משפט על המכה אותם.
 נתישבו לילך אל הבעל-בית שלהם, שהניחו אצלו את חפציהם,
 להתיעץ עמו איך לדרש משפט. באו וספרו לו שבעל המסעדה
 הכה אותם. שאל להם: — מדוע? — ספרו לו, שמדברים היו על
 הבעל שם. השיב להם: — ודאי אין מן היושר להכות בני אדם,
 אבל אתם לא עשיתם כהוגן, שדברתם על הבעל שם, כי הבעל
 שם חשוב כאן מאד. — ראו שאין בו ממש ושגם הוא שרוי
 בטעות. הלכו מאתו אל הפקיד. ספרו לו המעשה שהכו אותם.
 שאל: — על מה? — השיבו, שדברו על הבעל שם. הכה אותם
 הפקיד גם כן ודחפם מביתו. היו הולכים מזה לזה, ממושל אחד
 למושל אחר גבוה ממנו, עד שבאו לפני המיניסטר הראשי. ושם
 לפני בית המיניסטר היו עומדים זקופות. הודיעו להמיניסטר
 שאיש אחד צריך אליו. אמר שיכנס. נכנס החכם לפני המיניסטר.
 הכירו המיניסטר תכף שזהו החכם חברו. והחכם לא הכירו
 מחמת שהיה בגדולה זו. פתח תיכף המיניסטר ואמר לו:
 — ראה, למה הביאה אותי תמימותי, שבאתי לגדולה זו. ולמה
 הביאה אותך חכמתך? — ענה החכם ואמר: — חברי התם, מזה
 נספר אחר כך, לעת עתה עשה לי משפט על שהכו אותי. —
 שאלו: — על מה? — השיבו: — בשביל שדברתי על הבעל שם

שהוא שקר ומרמה גדולה. — שחק המיניסטר-התם ונחמהו. ומחמת
 שהיה מכיר בו מכבר בגדולתו, צוה ליתן לו בגדים ולהלבישו,
 ובקשו שיאכל עמו. בשעת אכילתם התחילו לדבר. התחיל החכם
 מוכיח לו דעתו, שאין מלך כלל. גער בו המיניסטר-התם:
 — הלא אני בעצמי ראיתי את המלך! — השיב לו החכם בשחוק:
 — ואתה יודע בעצמך, שזה היה המלך? אתה מכיר אותו, ואת
 אביו ואת זקנו, שהיו מלכים? מאין אתה יודע שזה מלך?
 אנשים הגידו לך שזה מלך, ורמו אותך. — חרה לו להתם מאד
 על ענין המלך, על שהוא כפר במציאותו של מלך. בסוף
 אמר לו: — עדיין אתה אוהז בחכמות שלך?

ראה, אתה אמרת שאתה יכול לבוא למדרגתי

בנקל, ואני לא אוכל לבוא למדרגתך.

לבסוף, הנה אני כבר באתי למדרגתך,

ואתה עדיין לא באת למדרגתי.

ואני רואה, שיותר קשה

שאתה תבוא לידי

תמימות שלי. —

ו. מעשה בבורגני ועני

בעיר אחת היה בורגני, והיה עשיר מופלג מאד, והיה לו סחורות הרבה מאד, והיו שטרותיו ואגרותיו הולכין בעולם, והיה לו כל טוב. ולמטה ממנו היה דר עני אחד, שהיה עני גדול מאד והיה ההפך מן הבורגני העשיר. שניהם היו חשוכי בנים.

פעם אחת הלם הבורגני, שבאו אליו אנשים ועשו חבילות חבילות. שאל אותם: - מה אתם עושים? - השיבו: - רוצים אנו לשאת הכל אל העני. - חרה לו מאד על שהם רוצים לשאת כל הונו מביתו אל העני. אבל לכעוס עליהם לא היה ביכלתו, שהרי הם אנשים הרבה. והם עשו חבילות חבילות מכל אשר היה לו, מכל סחורותיו ורכושו, ונשאו הכל כאשר לכל אל דירת העני, ולא השאירו בדירתו של הבורגני אלא כתלים ריקים. הקיץ, והנה חלום.

ואף שראה שהיה חלום, וברוך השם הכל אצלו בשלימות, מכל מקום היה לבו נוקפו מאד, וחרה לו היטב על דבר החלום, ולא יכול להוציאו מדעתו.

והעני היה הבורגני רגיל גם מקודם להשגיח עליו ועל זוגתו וליתן להם מסת ידו, ועכשיו - אחר החלום - היה משגיח עליהם עוד יותר מקודם לכן. אך בכל עת שהיו באים לביתו, העני או אשתו, היו משתנים פניו והיה נבהל מפניהם, מחמת החלום שזכר. והם, העני ואשתו, היו רגילים אצלו לפרקים והיו נכנסים ויוצאים בביתו.

פעם אחת באה אצלו אשת העני. נתן לה מה שנתן.

בינתים נשתנתה צורתו ונבהל מאד. שאלתו האשה: — אבקש מחילה מכבודו, יגיד לי, מה זאת שבכל פעם שאנו באים אצלו משתנים פניו כל כך? — סיפר לה כל אותו הענין, היאך שחלם מה שחלם, ומאותו היום לבו נוקפו. שאלתו: — האם היה החלום בלילה פלוני? — השיב לה: — הן. ומה בכך? — השיבה: — באותו הלילה חלמתי גם אני, שאני עשירה גדולה, ובאו אנשים לתוך ביתי ועשו חבילות חבילות. ושאלתים: להיכן אתם נושאים? השיבו: אל אותו עני, היינו להבורגני, שהוא עכשיו עני. אם כן, מה כבודו משגיח בחלום? הלא אף אני בחלומי! — נבהל הבורגני עכשיו עוד יותר, אחר ששמע את דבר חלומה, שנראה לו ברור שישאו עשירותו ורכושו אצל העני, ודלותו של העני ישאו אצלו. היה נבהל מאד.

באחד הימים נסעה אשת הבורגני במרכבה לטייל. לקחה עמה את רעותיה ולקחה גם כן לאשת העני בתוכן. והנה עבר גינירל וחילו. פנו מן הדרך אל הצד, ועבר החיל. ראה הגינירל שנוסעות נשים. צוה שיוציאו אחת מן הנשים המטיילות. הלכו והוציאו אשת העני והכניסוה לתוך מרכבת הגינירל. לקחה ונסע עמה למדינה שלו. היה מבקשה ומפתה אותה והיא היתה יראת שמים ביותר ולא רצתה להשמע לו כלל, והיתה בוכה מאד.

והנשים חזרו לביתם מן הטויל, והנה ניטלה העניה ואינה. היה בעלה העני בוכה ומתמרמר מאד על אשתו תמיד. פעם עבר הבורגני אצל דירת העני. שמע שהוא בוכה ומתמרמר מאד. נכנס אליו ושאלו: — על מה אתה בוכה ומתמרמר כל כך? — השיבו: — איך לא אבכה? ומה נשאר לי? יש שנשאר להם עשירות או בנים, ואני — אין לי כלום. וגם אשתי ניטלה הימני, ומה נשאר לי? — נכמר לבו של הבורגני על העני ונתעוררו רחמיו מגודל המרירות שראה בו. הלך ועשה דבר מבוהל, ממש דבר שגעון: הלך ושאל באיזו מדינה דר הגינירל, והלך ונסע לשם. בא לבית הגינירל. ושם היו עומדים זקופות, והוא מגודל הבהילות לא היה משגיח כלל באותן הזקופות, וגם הזקופות נבהלו מחמת שראו פתאם בן אדם מבוהל אצלם, ונתבלבלו פשוט: — היאך בא בר נש זה לכאן? — ומחמת הבהילות הניחוהו כל אותן הזקופות, והוא עבר על כלן, עד שנכנס לבית הגינירל למקום שהיתה

האשה העניה שוכבת שם. בא והעירה ואמר לה: — בואי! —
 ראתה אותו ונבהלה גם היא. אמר לה: — תיכף תבואי עמי! —
 הלכה עמו, ועברו גם עכשיו על כל הזקופות, עד שיצאו.
 אז נבהל תיכף ונזכר על מה שעשה, והבין שבוודאי
 יעשו תיכף רעש גדול. וכך הוה: — מיד נעשה שם רעש גדול
 אצל הגינירל. הלך הבורגני והטמין עצמו בתוך בור אחת שהיו
 בה מי גשמים, עד שיעבור הרעש. שהה שם עמה שני ימים
 בתוך הבור. ראתה האשה גודל המסירות נפש שהיה לו בשבילה
 והצרות שסובל בשבילה, ונשבעה בה, שאם יש לה מול של
 גדולה והצלחה, אז לא תהיה ההצלחה שלה נמנעת מאתו, ואפילו
 אם ירצה ליקח לעצמו כל הצלחה שלה גם כן לא תהא נמנעת
 ממנו כלל, והיא תשאר כמקודם. לקחה אותה הבור לעדות על
 שבועתה.

אחר שני ימים יצא עמה משם והיה הולך ובא להלן, להלן.
 הבין שגם באותו המקום מחפשים אחריו, והלך שוב והחביא
 עצמו עמה בתוך מקוה. נזכרה האשה שוב בגודל המסירות נפש
 והצרה שסובל בשבילה, ונשבעה עוד הפעם כשבועתה הראשונה,
 ולקחה את המקוה לעדות.

היו שם גם כן בערך שני ימים, ויצאו והלכו להן. היה
 כן כמה פעמים שהטמין עצמו עמה במקומות אחרים כיוצא
 באלו, דהיינו בשבעה מקומות של מים: בור, מקוה, אגמים,
 מעין, נחלים, נהרות וימים. ובכל מקום ומקום שהיו נחבאים שם
 נזכרה במרירות נפשו וצרתו בשבילה ונשבעה לו כשבועתה
 הראשונה, ולקחה אותו המקום לעדות על שבועתה.

כך היה עד שבאו אל הים. כשבאו אל הים, והבורגני
 היה סוחר גדול והיה מכיר הדרכים בים, גמר בדעתו לאחוז
 דרכו בים לבוא למדינתו. בא לביתו עם אשת העני והחזירה
 לבעלה. היה שם שמחה גדולה.

בשכר שעשה הבורגני דבר כזה נפקד וילדה לו אשתו
 בה בשנה בן זכר. והיא, אשת העני, גם כן, בשכר שעמדה
 בנסיון כזה, זכתה וילדה בת. היתה הבת יפת תאר מאד שלא
 היה יפיה כלל מיופי אנושי, כי בין בני אדם לא נמצא יופי
 כזה. היו העולם אומרים: הלואי שתתגדל, כי חידוש נפלא כזה

קשה שיתגדל. היו באים העולם ונכנסים לראותה, והיו עומדים ותמהים על גודל יפיה המופלג, והיו נותנים לה מתנות, מתנות חבה. היו נותנים מתנות עד שנתעשר העני. עלה על דעתו של הבורגני להשתדך עם העני, לגודל יפיה של הבת, שהיה חידוש נפלא, ואמר בלבו: — אפשר על זה מראה החלום, שנושאים שלי אל העני ומהעני נושאים אצלי, היינו שנסתדך יחד ונתערב זה בזה על ידי שידוך. —

פעם אחת באה אשת העני אצלו ואמר לה דעתו, שרצונו להשתדך עמה, ואפשר שבזה יתקיים החלום שחלם. החזירה לו: — גם אני עלה דבר זה בדעתי, אך לא היה לי העזה לדבר מזה, שאני אשתדך עם כבודו. אבל אם כבודו רוצה, בוודאי אני מוכנה ולא אמנע מכבודו, כי כבר נשבעתי שכל טובי והצלחתי לא יהיה נמנע מכבודו. — והבן והבת למדו שניהם בחדר אחד לשונות ושאר לימודים. והבת היו הולכים ובאים שרים לראותה והיתה טובה בעיניהם מאד, כי היה יפיה חידוש גדול בעיניהם, ומגודל הפלגת יפיה עלה על דעתם של השרים להשתדך עם העני הזה. וכל שר שהיה לו בן חשק להתחתן בה אך אין נאה להם להתחתן עם אדם פשוט כזה, על כן הוכרחו לראות ולהשתדל שיגדלו לאיש הזה במעלה. השתדלו שיהיה ממונה אצל הקיסר: מתחלה נעשה אופיצר, ואחר כך העלוהו מעלה מעלה במהירות עד שנעשה גינרל, והיו חפצים השרים להשתדך עמו ורבים היו הקופצים.

והעני הזה, שנעשה גינרל, היה מצליח. הקיסר היה שולח אותו למלחמה והיה מצליח מאד בכל פעם. כך היה הולך ומצליח כל הזמן, עד אשר נסתלק הקיסר. נתיעצו כל בני המדינה לעשות אותו לקיסר. נתקבצו כל השרים והסכימו כלם שהוא יהיה קיסר. נעשה העני קיסר, והיה עושה מלחמות ומצליח מאד. היה הולך וכובש מדינות, עד ששאר המדינות נתיעצו למסור השלטון בידו, כי ראו הצלחתו הגדולה, שכל היופי שבעולם וכל המול שבעולם אצלו. על כן נתקבצו כל המלכים והסכימו שהוא יהיה קיסר על כל העולם. נתנו לו כתב באותיות של זהב. עכשיו מיאן קיסר זה להשתדך עם הבורגני, כי אין נאה לקיסר להשתדך עם בורגני. אבל אשתו הקיסרית לא זזה מן

הבורגני כלל. ראה הקיסר שאי אפשר לו לעשות שידוך אחר נגד הבורגני, ובפרט כי אשתו היא על צדו של הבורגני, על כן חשב מחשבות עליו: בתחלה ראה לחסרו, והשתדל לעשות בערמה כאלו אין הדבר ממנו כלל, לגרום לו הפסד. גרם הקיסר שהיו מביאים את הבורגני לידי הפסד ומחסרים אותו עד שנתדלדל ונעשה עני גמור. והיא, הקיסרית, היתה תמיד על צדו. ראה הקיסר שכל זמן שהבן של הבורגני קיים אי אפשר לו לעשות שידוך אחר, לפיכך השתדל להעביר אותו הבחור של הבורגני מן העולם: חשב עליו מחשבות וגלגל עליו עלילות והושיב עליו שופטים, והשופטים הבינו שרצון הקיסר להעבירו מן העולם, ועל כן פסקו דינו להניחו בשק ולהשליכו לים. והקיסרית היה לבה דוה מאד על זה, אך אפילו הקיסרית לא היה בידה לעשות דבר נגד הקיסר. מה עשתה? הלכה אל אותם שהיו מצווים ועומדים להשליכו לים ובאה אצלם ונפלה לרגליהם והתחננה לפניהם מאד שיעשו זאת למענה ויניחוהו בחיים, - כי על מה הוא חייב מיתה? - ובקשה מהם מאד שיקחו שבוי אחר מחייבי מיתה להשליכו לים ויניחו לאותו הבחור של הבורגני. פעלה בקשתה אצלם, ונשבעו לה שיניחוהו. וכן עשו: לקחו איש אחר והשליכוהו לים, ואותו הבחור הניחו, ואמרו לו: - לך לך! - והבחור כבר היה בר דעת, והלך לו.

וקודם לזה הלכה הקיסרית וקראה לבתה ואמרה לה: - בתי, תדעי שזה הבן של הבורגני הוא החתן שלך. - וספרה לה כל אותו המעשה שעבר עליה, איך שהבורגני מסר נפשו עליה והיה עמה בשבעה המקומות שהטמין עצמו שם עמה ונשבעה לו בה' שכל טובה לא ימנע ממנה ושלקחה אותן השבעה מקומות, - והם בור ומקוה ואגמים ומעין ונחלים ונהרות וימים - לעדות.

- בכך עתה - כך אמרה הקיסרית לבתה - הנה את היא כל טובי והצלחתי, ובוודאי את שלו, ובנו הוא החתן שלך. ואביך מחמת גסותו רוצה להרגו הנם. וכבר השתדלתי להצילו מפעלתי שיניחוהו בחיים. על כן תדעי שהוא החתן שלך, ואל תתרצי לאחר בעולם בשום אופן. -

נכנסו דברי אמה בלבה, כי גם היא היתה יראת שמים, והשיבה שבוודאי תעשה כך.

הלכה הבת ושלחה כתב אל בן הבורגני אל התפיסה, ובמכתב היה כתוב שהיא מחזיקה בו ושהוא החתן שלה, ושלחה אליו כעין חתיכת מפת-ארץ, וציירה בה כל המקומות שנחבאה שם אמה עם אביו, והזהירתיו מאד שישמור הכתב הזה, וחתמה שמה לניטה.

והבחור, בן הבורגני, אחר שניצל מיד אותם שהיה ממונים להשליכו לים, הלך ועבר נארץ, עד שבא אל הים. ישב בספינה ועבר בים. באה רוח סערה גדולה ונשאה הספינה אל ספר אחד שהיה שם מדבר, ומגודל הסערה נטרפה הספינה, אך האנשים שבתוכה ניצלו ויצאו על היבשה, ושם היה מדבר. הלכו האנשים לנפשם, כל אחד ואחד הלך לבקש לו אוכל לנפשו, כי באותו המקום לא היו רגילות הספינות לבוא לשם, כי היה מדבר, ולפיכך לא היו מצפים שם לאיזו ספינה כדי לחזור למקומם. הלכו שם במדבר לבקש אוכל, ונתפזרו לכאן ולכאן, כל אחד ואחד. והיה הולך הבחור במדבר, הולך והולך עד שנתרחק מן הספר. רעה לשוב ולא יכול. וכל מה שרצה לשוב נתרחק יותר ויותר, עד שראה שאי אפשר לו לחזור. הלך באשר הלך. היה הולך שם במדבר ובידו היתה קשת שהיה מגין בה על עצמו מפני החיות הרעות שבמדבר. מצא שם איזו דברים לאכול, והיה הולך והולך עד אשר יצא מן המדבר, ובא למקום אחד. היה המקום פנוי. היה אוכל מן הפירות ושותה מן המים. נמלך בדעתו לישב שם כספר ימי חייו, כי קשה לו לחזור אל הישוב, וימי יודע אם יגיע עוד למקום כזה, אם יניח מקום זה וילך לו. על כן גמר בדעתו לישב שם ולחיות שם ימי חייו, כי טוב לו שם: הפירות היו לו לאכל והמים – לשתות, ולפעמים היה יוצא ירובה בקשתו ארנבת או צבי והיה לו בשר לאכול. גם היה צד לפעמים דגים, כי היו שם דגים טובים מאד בתוך המים.

והקיסר היה כבוד שכבר נפטר מבן הבורגני ושאיננו שוב בעולם. חשב שכעת יוכל לעשות שידוך בבתו. התחילו לדבר בה בכבודות עם מלך פלוני ועם מלך פלוני, וכיוצא. עשה לה חצר מיוחדת כראוי וישבה שם, ולקחה לה בנות שרים להיות דעותיה, והיתה מנגנת בכלי שיר וכיוצא בזה, כדרכן של בנות מלכים. ועל כל השידוכים שהיו מציעים לפניה היתה משיבה

שאינן רצונה שיהיו מדברים בכך, רק שיבוא המשודך בעצמו. והיא היתה בקיאה מאד בחכמת השיר, דהיינו בחכמה לומר דברי שירה יפים, וערכה באומנות מקום מיוחד שיבוא לשם המשודך ויעמד כנגדה ויאמר שירה של השק, כדרך שמדבר החשוק לשוקתו דברי חיבה.

היו באים בני מלכים להשתדך ועולים באותו מקום ומדברים כל אחד ואחד שיר שלו, ולקצתם היתה שולחת תשובה על ידי רעותיה גם כן בדרך שיר וחיבה, ולקצתם שנראו בעיניה השיבה בעצמה והרימה קולה בשיר ובדברי חבה, ולקצתם שנראו לה עוד יותר היתה מראה עצמה פנים אל פנים ומשיבה דברי שיר וחבה. ולכלם היתה מסיימת בסוף: — אבל לא עברו עליך המימות. — לא היה מי שיבין כוונתה. וכשהיתה מראה את פניה היו נופלים מגודל יפיה. והנה קצת נפלג בחלשות וקצת נשתגעו מחמת חולי אהבה. מגודל יפיה, שהיה מופלג מאד, ואף על פי שהיו משתגעים ונופלים בחלשות, מכל מקום היו באים מלכים להשתדך עמה, ולכלם היתה משיבה כאמור לעיל.

ובן הבורגני היה יושב באותו המדבר ועשה לעצמו שם מקום לישב בו. גם הוא היה יודע לנגן ויודע חכמת השיר והיה בוחר לו עצים שראויים לעשות מהם כלי שיר ועושה לעצמו כלי שיר, ומהגידין של החיות היה עושה לו נימין, והיה מנגן ומשורר לעצמו. והיה לוקח בידו הכתב ששלחה לו הבת-קיסר ומשורר ומנגן ונזכר כל המאורעות שהיו לו, ואיך אביו היה בורגני והוא היה רואה חיים טובים ועכשיו נתגלגל לכאן. ונטל אותו הכתב והלך ועשה לו סימן באילן אחד ועשה שם מקום וטמן בו הכתב. לאחר זמן היה רוח סערה גדולה ושיברה כל האילנות שהיו גדלים שם ולא היה יכול להכיר האילן שטמן בו הכתב, כי כשנפלו האילנות נתערב האילן בין שאר האילנות.

והיה בוכה ומצטער על זה מאד. נמלך וראה שאם ישב כאן בודאי ישתגע מגודל הצעה, שהיה קשה עליו מאד, ועל כן עלה בדעתו שהוא מוכרח לילך להלן, ויעבור עליו מה, כי בלא זה הוא מסוכן מחמת גודל הצער. לקח לו בשר ופירות, שלשל לתוך שקו, עשה לעצמו סימנים באותו המקום, ויצא משם והלך

באשר הלך. היה הולך עד למקום ישוב. שאל איזו מדינה היא זו. השיבו לו. שאל אם נשמע כאן מאותו הקיסר. השיבו לו: — הן. אך אי אפשר להשתדך עמה. — נתישב בדעתו והלך אל המלך של אותה המדינה וסיפר לו כל לבו ושהוא החתן שלה ובשבילו אינה רוצה להשתדך עם אחר. והואיל ואי אפשר לו לבא לשם, בכך הוא מוסר לו כל הסימנים שבידו, דהיינו שבעת המימות, ושאותו המלך ילך לשם וישתדך עמה, ולו יתן מעות בעד זה. הכיר המלך שדבריו כנים, כי אי אפשר לבדות זאת מן הלב, והוטב בעיניו הדבר. אך נתישב ובא לכלל דעה. שאם יביא אותה לכאן ואותו הבחור יהיה כאן אין הדבר טוב לפניו. ולהרגו קשה בעיניו, כי מדוע יהרג על הטובה שעשה לו? בכך החליט לשלחו למרחוק מאתים פרסה. חרה הדבר לבן הבורגני על אשר הוא משלחו בעד טובה כזו שעשה לו, והלך שוב אל מלך אחר וסיפר לו גם כן כל המעשה בבת הקיסר ומסר לו כל הסימנים, ועוד מסר לשני סימן נוסף וזרוז שיסע תיכף אולי יוכל להקדים את חברו, ואפילו אם לא יקדימו הרי יש לו סימן אחד יותר מחברו. נתישב השני גם כן כמו הראשון ושלח גם כן את בן הבורגני למרחוק מאתים פרסה. חרה לו שוב והלך אל המלך השלישי. מסר לשלישי עוד סימנים מובהקים ביותר.

הלך המלך הראשון ונסע תיכף ובא למקום בת הקיסר. עשה שיר ושלב לתוך השיר בחכמה כל אותן המקומות, היינו שבעת העדים, אך על פי השיר נזדמן לו שלא סדר המקומות כסדרם הנכון. בא לשם ואמר השיר. שמעה בת הקיסר זכר המקומות והיה הדבר נפלא בעיניה ונראה לה שבהכרח זהו בן גילה. אלא שהיה קשה לה על סדר המקומות שאינו כראוי. מכל מקום נגמר בדעתה שבא לו זה הסדר מחמת חכמת המשקל, והסכימה לכך וכתבה לו שהיא משודכת לו. היה שם שמחה ורעש, שנמצא לבת הקיסר בן גילה, והתחילו עושין הכנות לחתונה.

בתוך כך בא השני ורץ גם הוא לשם. אמרו לו שכבר היא משודכת. לא השגיח בזה ואמר: — אף על פי כן יש לי להגיד לה דבר שבוודאי יפעול. — בא ואמר שירו, וסדר כל

המקומות כהוגן, ועוד נתן סימן נוסף. שאלה אותו מאין יודע הראשון דברים אלו, ולא היה טוב לפניו להגיד לה האמת, ואמר שאינו יודע. היה הדבר חידוש בעיניה. עמדה תמהה מהיכן ידע גם הראשון המקומות והסימנים? אף על פי כן נראה לה שזה השני הוא בן גילה הואיל וראתה בו שסיפר כסדר המקומות ועוד נתן סימן נוסף.

והבחור, בן הבורגני, כשהלך אל השלישי וסיפר לו גם כן כל אותן הדברים מסר לו עוד סימנים מובהקים נוספים, וסיפר לו גם כן כל לבו, שהיה לו כתב שהיו מצוירים בו כל אותן המקומות, ובכן יעצו שיצייר לעצמו גם כן על נייר כל אותן המקומות ויביא אליה. נתישב השלישי גם כן שאין טוב לפניו שיביא אותה לכאן וזה הבחור יהיה גם כן כאן, ושלה גם הוא את הבחור למרחוק עוד מאתים פרסה, ובעצמו רץ אל בת הקיסר. בא לשם. הגידו לו שכבר יש כאן שני המלכים הראשונים. השיב: — אף על פי כן יש לי דבר שבוודאי יפעול. — בא גם השלישי ודבר שירו בסימנים מובהקים יותר, והראה הכתב עם ציור המקומות. נבהלה בת הקיסר מאד, אך לא יכלה לעשות דבר, מחמת שגם הראשון נראה לה שזהו, ואחר כך השני, על כן אמרה שלא תאמין שוב עד שיביאו לה עצם כתב ידה.

בין כך נתישב הבחור, בן הבורגני, בדעתו: — עד מתי יהיו משלחין אותי בכל פעם להלך יותר? — וגמר בדעתו, שהוא בעצמו ילך לשם אולי יפעול הוא. היה הולך וסובב עד שבא לשם. אמר כי יש לו דבר אל בת הקיסר, ובא ואמר שירו ונתן עוד יותר ויותר סימנים מובהקים, והזכירה שלמד עמה בחור אחד וכיוצא בזה, וסיפר לה הכל, שהוא שלח אותן שלשת המלכים, ושטמן הכתב באילן, וכל מה שעבר עליו. אבל היא לא השגיחה כלל בדבריו. להכיר אותו היה אי אפשר, כי כבר עבר זמן רב, ובסימנים ארצתה לה שגיח עוד כלל, עד שיביאו לה גוף הכתב. ותישב הבחור ובא לכלל דעה שאי אפשר לעשות כאן שהות כלל, שמא יודע לק יסר מציאותו ויהרגהו, אלא שעליו לחזור למקומו אל המדבר שהיה בו ושם יבלה ימי חייו. היה הולך וסובב עד שהגיע למדבר. וכאן, במדבר, גמר בדעתו לבלות ימי חייו.

היה רוצח על הים, והרוצח שמע שנמצאת יפת תאר כזו בעולם ורצה לתפסה, ולא בשביל עצמו חשב לתפסה אלא כדי למכרה לאיזה מלך ויקח בעדה הון רב. התחיל להשתדל בזה, והרוצח הרי מופקר הוא. הלך והפקיר את עצמו: אם יפעול-יפעול, ואם לאו-לאו. מה יפסיד? הלך הרוצח וקנה סחורות רבות מאד, ריבוי מופלג. גם עשה צפרים של זהב, והצפרים נעשו באומנות גדולה, שנדמה שהן טבעיות וחיות ממש. גם עשה שבלים של זהב, והיו הצפרים עומדות על השבלים: היה הדבר חידוש בעיני הרואים, שצפרים גדולות עומדות על שבלים ואין השבלים נשברות. גם עשה בתחבולות, שנדמה שהן מזמרות: אחת מהן היתה מקשקשת בלשונה, ואחת היתה מצלצלת בפיה ואחת היתה מזמרת. והכל היה בתחבולות, שהיו בני אדם עומדים שם בתוך החדר שבספינה ונדמה להם שהצפרים בעצמן מזמרות. נסע הרוצח עם כל אלה למדינה שהיתה שם בת קיסר. בא לעיר שהיתה שם, העמיד ספינתו בים, שלשל העוגן, והתחפש לסוחר גדול. היו באים ונכנסים שם לקנות אצלו הרבה סחורות יקרות. עמד שם איזה זמן, רבע שנה ויותר, והיו נושאים ממנו סחורות יפות שקנו אצלו. חשקה גם בת הקיסר לקנות סחורה אצלו, ושלחה אליו שיביא סחורה אצלה. החזיר לה תשובתו, שאינו צריך לזה, לשאת סחורה לבית הקונה, אף על פי שהיא בת הקיסר, ומי שצריך לסחורה יבוא אצלו. ודרכה היה כשהיתה הולכת בשוק היתה מכסה פניה בצעיף, כדי שלא יסתכלו בה, שיוכלו בני אדם לנפול בחלשות מחמת יפיה. הלכה בת הקיסר וכסתה פניה, ולקחה גם רעותיה עמה, וחיל של משמרים הלך אחריה. באה אל הרוצח שהתחפש לסוחר, קנתה אצלו סחורות והלכה לה. אמר לה הסוחר: - אם תבואי עוד הפעם אראה לך עוד דברים יפים ונפלאים מאלה. - חזרה לביתה. לאחר זמן באה שוב וקנתה והלכה לה. בתוך כך נעשית רגילה אצלו, נכנסת ויוצאת. פעם אחת באה אצלו. הלך ופתח לה החדר שהיו עומדות שם הצפרים של זהב. ראתה והנה חידוש נפלא. רצו גם האחרים, היינו החיל, ליכנס, ואמר: - לאו, לאו! זה איננו מראה לשים אדם, רק לך, שאת בת הקיסר. אבל לאחרים איננו

רוצה כלל. — נכנסה היא בעצמה. הלך גם הוא אל החדר ונעל הדלת, פשט ממנה מלבושיה, נטל שק והניחה בעל כרחה בתוך השק. ואת מלבושיה הלביש מלך אחד, וכיסה פניו, ודחפו לחוץ, ואמר לו: — לך! — והמלך לא ידע כלל מה נעשה עמו, ותיכף כשיצא לחוץ ופניו מכוסים, לא ידעו החיל, והתחילו לילך עמו מיד, כי דומים היו שזאת היא בת הקיסר. היה המלך הולך עם החיל שהוליכוהו, ולא ידע כלל היכן הוא, עד שבא לחדר שהיתה בת הקיסר יושבת שם. גלו פניו וראו שהוא מלך. נעשה רעש גדול, טפחו על פניו של המלך היטב ודחפוהו.

והרוצח, שלקח את בת הקיסר, ידע שבודאי ירדפו אחריו, על כן ירד מן הספינה וטמן עצמו עמה בבור שהיו בה מי גשמים עד שיעבור הרעש, ועל המלחים של הספינה צוה שתיכף ומיד ישלחו העגנים ויברחו, כי בודאי ירדפו אחריהם, — ובודאי לא יהיו רובים אל הספינה מחמת הבת קיסר שהם סבורים שהיא שם בספינה, רק שיהיו רודפין אחריכם, ועל כן תברחו מיד, ואם ישיגו אתכם ישיגו. מה בזה? —

וכן היה: נעשה רעש, ורדפו תיכף אחריהם, אך לא מצאוה שם. והרוצח החביא עצמו עמה בבור והיו מונחים שם, והיה מפחידה שלא תצעוק, שלא ישמעו בני אדם, והיה אומר לה: — אני מסרתי נפשי בשבילך, כדי לתפוסך. ואם אפסיד אותך — אין חיי נחשבים אצלי כלום. על כן תיכף כשתני קול צעקה אֶחָנֶקְךָ מיד, ויעבור עלי מה, כי איני שוה בעיני כלום. — היתה מתיראה הבת קיסר לצעוק מאימת הרוצח. אחר כך יצא עמה משם והוליכה לעיר: היו הולכים והולכים עד שבאו למקום אחד, והבין שגם שם מחפשים אותה, והחביא עצמו עמה עוד במקוה. וכן יצאו משם והלך והחביא עמה עוד במקום אחר, עד שיצא. החביא עצמו עמה בכל שבעה המקומות של שבעה מיני מים שהתחבא הבורגני עם אמה. לבסוף בא עמה אל הים, וחפש שם למצוא על כל פנים סירה של דייגים, כדי לעבור עמה, ומצא ספינה. לקח את בת הקיסר, שהיה מתירא שמא יטלוה ממנו, והלך והלבישה בבגדי מלך. נדמית לזכר, ועבר עמה בים. באה רוח סערה ונשאה את הספינה אל הספר ושברה את

רוצה כלל. — נכנסה היא בעצמה. הלך גם הוא אל החדר ונעל הדלת, פשט ממנה מלבושיה, נטל שק והניחה בעל כרחו בתוך השק. ואת מלבושיה הלביש מלח אחד, וכיסה פניו. ודחפו לחוץ, ואמר לו: — לך! — והמלח לא ידע כלל מה נעשה עמו, ותיכף כשיצא לחוץ ופניו מכוסים, לא ידעו החיל, והתחילו לילך עמו מיד, כי דומים היו שזאת היא בת הקיסר. היה המלח הולך עם החיל שהוליכוהו, ולא ידע כלל היכן הוא, עד שבא לחדר שהיתה בת הקיסר יושבת שם. גלו פניו וראו שהוא מלח. נעשה רעש גדול, טפחו על פניו של המלח היטב ודחפוהו.

והרוצה, שלקח את בת הקיסר, ידע שבודאי ירדפו אחריו, על כן ירד מן הספינה וטמן עצמו עמה בבור שהיו בה מי גשמים עד שיעבור הרעש, ועל המלחים של הספינה צוה שתיכף ומיד ישלחו העגנים ויברחו, כי בודאי ירדפו אחריהם, — ובודאי לא יהיו רובים אל הספינה מחמת הבת קיסר שהם סבורים שהיא שם בספינה, רק שיהיו רודפין אחריכם, ועל כן תברחו מיד, ואם ישיגו אתכם ישיגו. מה בזה? —

וכן היה: נעשה רעש, ורדפו תיכף אחריהם, אך לא מצאוה שם. והרוצה החביא עצמו עמה בבור והיו מונחים שם, והיה מפחידה שלא תצעוק, שלא ישמעו בני אדם, והיה אומר לה: — אני מסרתי נפשי בשבילך, כדי לתפסך. ואם אפסיד אותך — אין חיי נחשבים אצלי כלום. על כן תיכף כשתתני קול צעקה אֶחָנֶקְךָ מיד, ויעבור עלי מה, כי איני שוה בעיני כלום. — היתה מתיראה הבת קיסר לצעוק מאימת הרוצה. אחר כך יצא עמה משם והוליכה לעיר: היו הולכים והולכים עד שבאו למקום אחד, והבין שגם שם מחפשים אותה, והחביא עצמו עמה עוד במקוה. וכן יצאו משם והלך והחביא עמה עוד במקום אחר, עד שיצא. החביא עצמו עמה בכל שבעה המקומות של שבעה מיני מים שהתחבא הבורגני עם אמה. לבסוף בא עמה אל הים, וחפש שם למצוא על כל פנים סירה של דייגים, כדי לעבור עמה, ומצא ספינה. לקח את בת הקיסר, שהיה מתירא שמא יטלוה ממנו, והלך והלבישה בבגדי מלח. נדמית לזכר, ועבר עמה בים. באה רוח סערה ונשאה את הספינה אל הספר ושברה את

הספינה. באו לאותו הספר של המדבר, שהיה שם הבחור. והגולן, שהיה בקי בדרכים וידע שכאן הוא מקוט מדבר, שאין מגיעות הספינות לכאן, לא היה מתירא משום אדם. הניחה לנפשה. הלכו להם, הרוצח ובת הקיסר, זה לכאן וזה לכאן לבקש אוכל. נתרחקה מן הגולן, והגולן הלך בדרכו. ראה והנה אינה אצלו. התחיל לצעוק אליה, והיא נתישבה ולא השיבה לו, כי אמרה בלבה: — מאחר שסופי יהיה שימכרני, למה לי להשיב לו. אם יחזור ויגיע אצלי, אומר לו שלא שמעתי. ובפרט שאין רצונו להרגני, כי הוא צריך למכור אותי. —

והוא, הגולן, היה מחפש אנה ואנה ולא מצאה, והלך לו להלן, כי חשב: — מן הסתם אכלוה חיות רעות. — היתה היא הולכת להלן להלן, והיתה מוצאת לה אין אוכל. היתה הולכת עד שהגיעה אל המקום שהיה יושב שם הבחור, בן הבורגני. היא כבר נתגדלה בשערות וגם היתה לבושה בגדי מלח, ולא הכירו זה את זה. אבל תיכף בבואה באה שמחה בלבו שבא עוד אדם. שאל אותה: — מאין באת לכאן? — השיבה: — הייתי עם סוחר בים ונטרפה הספינה ונטלטלתי לכאן. — שאלה אותו: — ומאין באת אתה לכאן? — השיב לה: — גם כן על ידי איזה סוחר וכו'. —

ישבו שם שניהם.

והקיסרית, אחר שנלקחה בת הקיסר, היתה מקוננת זמכה ראשה בכותל על אבידת בתה, והיתה מצערת הרבה בדברים את הקיסר, שעל ידי גדלותו איבד את הבחור, ועתה איבד בתם, ואמרה: — הלא היא היתה כל המזל וההצלחה שלנו, ואיבדנו אותה. ומה יש לי עוד היום? — היתה מצערת אותו מאד, ובוודאי גם לו בעצמו היה צער גדול על אבידת בתו. נעשו קטטות ביניהם, והיתה מדברת אליו דברים קשים, עד שהכעיסה אותו. הגיעו הדברים לידי כך, שאמר לשלחה לארץ גזרה. הושיב דיינים, פסקו לשלחה, ושלחה. אחר כך היה הקיסר שולח למלחמה ולא היה מצליח. היה תולה הדבר באיזה גינירל: — שבשביל שעשית כך, על ידי זה אבדת המלחמה. — ושלח אותו. אחר כך שלח שוב למלחמה ולא הצליח, והיה משלח עוד גיניראל, שהיה תולה

הדבר בהם. ראו בני המדינה, שהוא עושה דברים זרים:
 בתחלה שילח הקיסרית, אחר כך גינרליין. נתישבו בדעתם:
 אפשר צריך לעשות להיפך, לשלוח אחר הקסרית ואותו ישלח
 והקיסרית תנהוג המדינה. עשו כן: שילחו הקיסר, והשיבו
 הקיסרית, והיא נהגה המדינה. והקיסרית שלחה תיכף להחזיר
 הבורגני עם אשתו הבורגנית, והכניסו לפלטיין שלה. והקיסר
 כשהיה משתלח, עמד ובקש מהמוליכין אותו שיגיהוהו, — כי אף
 על פי כן הייתי קיסר שלכם, ובודאי עשיתי לכם טובות. עתה
 חנוני נא בואת והניחוני לילך, כי בוודאי לא אשוב עוד אל
 המדינה, ואין לכם להתירא. הניתו לי ואלך, ואהיה על כל
 פנים חפשי שאר ימי חיי שיש לי לחיות. — הניתוהו. היה הולך
 והולך. בין כך עברו כמה שנים. היה הולך הקיסר עד שבא
 על הים. נשא גם כן הרוח את הספינה ובא גם כן אל המרבר,
 עד שבא אל המקום שיושבים שם הבחור בן הבורגני ובתו של
 הקיסר. לא הכירו זה את זה, כי כבר נתגדל הקיסר בשערות.
 זכבר עברו כמה שנים, והם גם כן נתגדלו בשערות. שאלו אותו:
 — מאין באת לכאן? — השיב להם: — על ידי סוחר. — וכן
 השיבו גם הם לו. ישבו שם שלשתם יחד, והיו אוכלים ושותים
 ומנגנים בכלי שיר, כי כלם היו יודעים לנגן. והבחור היה
 הבריה ביניהם, כי הוא היה שם מכבר, והיה מביא להם בשר
 לאכול. היה הבחור מוכיח ומברר להם שכאן טוב לבלות ימי
 חייהם. שאלו אותו: — מה טוב היה לך, שאתה אומר שכאן
 יותר טוב לפניך? —

סיפר לפניהם מה שעבר עליו, שהיה בן בורגני, ומלו
 גרם לו שבא לכאן. אבל גם כאן יש לו כל טוב. שאלו הקיסר:
 — השמת מאותו הקיסר? — השיב לו ששמע. שאל אותו על
 היפת-תאר, אם שמע ממנה. השיב לו גם כן: — הן! — והבחור
 לא ידע שזה שמדבר עמו הוא הוא הקיסר בעצמו, והיה מדבר על
 הקיסר בכעס וחריקת שנים, ואומר עליו: — זה הרוצח! — שאלו
 הקיסר: — מפני מה הוא רוצח? — השיב לו: — בשביל
 אכזריות שלו וגסותו באתי לכאן. — שאלו: — ואיך? — נתישב
 הבחור בדעתו שבכאן אין לו ממי להתירא, וסיפר לו כל אותו
 המאורע שעבר עליו. שאלו: — אם היה זה הקיסר בא לידך

היית נוקם בו עכשיו? — השיב לו: — לאו! אדרבה, הייתי מפרנסו, כמו שאני מפרנס אותך. — התחיל שוב הקיסר להתאנח ולגנוח: — כמה שיבה רעה ומרה לקיסר זה: על היפת-תאר שלו שמעו שנאבדה, והוא בעצמו נשתלח! — אמר הבחור עוד הפעם: — בשביל אכזריותו וגדלותו שלו אבד את עצמו ואת בתו, ואני הושלכתי לכאן. הכל על ידו! — שאלו הקיסר שנית: — אם היה בא לידך היית נוקם בו? — השיב לו: — לאו! אדרבה, הייתי מפרנסו, ממש כמו שאני מפרנס אותך. —

התודע הקיסר אליו, שהוא הוא בעצמו אותו הקיסר. נפל עליו הבחור וחבקו ונשקו.

והיפת-תאר שמעה כל זאת, מה שהם מדברים זה לזה. והבחור היה דרכו לילך בכל יום לבקש הכתב של בת הקיסר והיה בודק שלשה אילנות ועושה בהם סימן, כדי שלמחר לא יצטרך לבדוק ולחפש שוב באלו האילנות, כי היו שם אלפי אילנות. כשהיה חוזר משם היה בא בעינים בכויות, מחמת שהיה בוכה כשביקש ולא מצא. שאלו אותו: — מה אתה מבקש באלו האילנות, שאתה חוזר בכל פעם בעינים בכויות? — סיפר להם כל אותו המעשה, שבת הקיסר שלחה לו כתב, והוא טמן אותו באחד מאלו האילנות ובאה רוח סערה ושברה האילנות ואין הוא יכול להכיר האילן. והוא הולך בכל יום ומבקש, אולי ימצא הכתב. אמרו לו: — למחר, כשתלך לבקש נלך גם אנו עמך, אולי נמצא אנו אותו הכתב. —

וכך הוה: למחר הלכו גם הם עמו, ומצאה בת הקיסר אותו הכתב באילן אחד. פתחה אותו וראתה שהוא כתב ידה ממש. הלכה ואמרה לו שמצאה הכתב, והחזירתו לו. נפל תיכף בחלשות, והם החיו אותו והבריאוהו. היה ביניהם שמחה גדולה. אחר כך אמר אותו הבחור: — למה לי הכתב? היכן אמצאה? בהכרח היא עכשיו אצל איזה מלך. אבלה כאן ימי חיי. — השיב לה הכתב ואמר: — הא לך הכתב ותלך ותשאנה, — שהרי נדמית לו לזכר. אמרה לו: — תלך עמי גם אתה, והטוב שיהיה לי אתן לך חלק גם כן. — נתרצה הבחור והלך עם בת-הקיסר. והקיסר נשאר לבדו, כי הוא היה מתירא לחזור אל המדינה. בקשה הבת שילך גם הוא עמהם, ואמרה: — בודאי יקח בן הבורגני את

היפז-תאר. אם כן אין לך עוד ממה להתירא. — הסכים והלכו
 שלשתם יחד. שכרו להם ספינה ובאו אל המדינה ואל העיר
 שיושבת שם הקיסרית. עיגנו את הספינה. נתישבה בת הקיסר
 בדעתה: אם תודיע תיכף לאמה שבאה תפרח נשמתה. שלחה
 אצלה, שנמצא איש שיודע על בתה. אחר כך הלכה בעצמה
 וספרה להקיסרית כל מה שעבר על בתה וספרה לה כל המעשה.
 לבסוף אמרה לה: — והיא גם כן בכאן. — אחר כך הגידה לה
 האמת: — אני אני היא! — והודיעה לה שגם החתן שלה, בן
 הבורגני, הוא גם כן בכאן, אך אמרה לה שאינה רוצה באופן
 אחר, רק שישבו את אביה הקיסר למקומו. לא היתה האם מרוצה
 לזה כלל, כי היתה כועסת עליו על שבשבילו היה כל
 המאורע. אף על פי כן הוכרחה למלא רצון בתה. רצו
 להשיבו. בקשוהו, והנה אין הקיסר נמצא
 כלל. גלתה לה הבת שגם האב הוא
 בכאן. היתה החתונה והשמחה
 בשלימות. קבל הזוג את
 המלוכה והקיסרות
 ומ"כו בכיפה.

ז. מעשה בבן מלך ובבן שפחה שנחלפו

מעשה במלך אחד, ולמלך היתה מלכה, ולמלכה היתה שפחה אחת, שהיתה משמשת אותה. פעם הגיע זמן לידתה של המלכה, וגם השפחה הגיע זמן לידתה באותו פרק. הלכה המילדת והחליפה הוולדות, כי רצתה לראות מה יצמח מזה ואיך יפול דבר: הניחה בן המלך אצל השפחה ובן השפחה אצל המלכה. התחילו הבנים להתגדל. נתגדל בן השפחה אצל המלכה והמלך, והיה הולך ממעלה למעלה עד שגדל והיה בריה גדולה. בן המלך נתגדל אצל השפחה. היו שני הבנים גדלים יחד והיו לומדים בחדר אחד. והנה בן המלכה, אף על פי שהיה מתגדל בבית העבד, היה טבעו נמשך לנימוס. ובן השפחה, אף על פי שהיה מתגדל בבית המלך, היה טבעו נמשך לנימוס אחר כלל, שהוא להפך מנימוס המלך. אלא שמוכרח היה להתנהג בנימוס המלך על כרחו, מחמת שכך היו מחנכים אותו. והמילדת, הרי נשים דעתן קלות, הלכה וגלתה הסוד לאחד, וספרה לו שהחליפה את הבנים. והחבר חבר יש לו: נתגלה הסוד מאחד לחברו, כדרך העולם. התחילו מרננים בעולם, שנחלף הבן-מלך, אבל היו חוששים לדבר על ענין זה בגלוי, שמא יודע למלך, שהרי מה יעשה המלך בדבר זה שאין לו תקנה: להאמין בזה בשלימות אי אפשר, כי מי יודע אולי הוא שקר. ועוד, איך אפשר לחזור ולהחליף? לפיכך הסכימו הכל, שבודאי אסור לגלות דבר זה למלך. רק העם היו מרננים בינם לבין עצמם על מאורע זה, ואף על פי כן היה אדם אחד, שהלך וגלה הסוד באזני הבן-מלך. אמר לו: - דע שאומרים עליך שנחלפת, ואתה הוא

בן השפחה, אך אי אפשר לך לחקור על זה, כי אין זה כבודך. אבל אפשר שיהיה קשר נגד המלוכה, ויוכל היות שהקשר יתחזק על ידי זה, כי יאמרו שהם רוצים להעמיד עליהם את בן המלך האמתי למלך. על כן עליך לחשוב איך להעביר אותו הבן. —

הלך הבן-מלך והתחיל להיות גורם רעות לאביו של בן השפחה, שבאמת היה אביו, והתחיל לחשוב מזמות עליו. היה גורם לו רעה אחר רעה, והיה עושה כל מעשיו בערמה, באופן שלא יבינו העולם, שהוא עושה לו רעות. הבין העבד הסבה שהוא עושה לו רעות, ספר הענין לבנו, שהוא היה הבן-מלך האמתי, וענה ואמר לו: — יש לי רחמנות גדולה עליך, כי ממה נפשך: אם אתה בני — ודאי יש לי רחמנות עליך, ואם אתה בן המלך באמת — הנה הרחמנות עליך עוד יותר גדולה, כי הוא רוצה להעביר אותך לגמרי, ח"ו, מן העולם. על כן מוכרח אתה לעקור מכאן. —

היה הדבר רע בעיניו מאד.

בינתיים מת המלך. עלה בן המלך למלוכה. התחיל ביתר עוז חובל מזמות על בן השפחה לעשות לו רעה. נתישב בן השפחה וגמר בדעתו לעקור משם. ונתן לו אביו ממון הרבה והלך לו.

היה מצטער הרבה על שנתגרש מארצו על לא דבר. היה תוהה וחושב: — ממה נפשך, אם אני בן המלך ודאי איני צריך לסבול זאת, ואם איני בן המלך — גם כן איני צריך לסבול זאת, להיות עוקר ממקומי על לא דבר. — היה שרוי בצער כל כך עד שירד מחמת יסורין אלו ממדרגתו. נפל בשכרות והתחיל לחיות חיי הוללות ובזבו מעותיו.

והמלך החדש תפס את המלוכה בידו בחזקה. כשהיה שומע שיש אנשים מרננים אחריו ומדברים על חילופו, שנחלף בילדותו, היה מענישם ונוקם בהם. כך היה מולך בתוקף ועוז. פעם אחת נסע המלך עם שריו לציד חיות. באו למקום נאה, ונהר יפה היה שוטף לפני המקום ההוא. עמדו שם לנוח ולטייל. שכב לו המלך על הרשא. היה מהרהר וחושב. עלה על דעתו המעשה שעשה, שגירש את בן השפחה על לא דבר. שהרי ממה נפשך: אם הוא באמת בן המלך, אז לא די לו שנחלף, אלא

שעוד נתגרש מארצו. ואם אינו בן המלך גם כן אין מן הראוי לגרשו, כי מה חטאו? היה מהרהר ומתחרט על החטא והעוֹלָה הגדולה שעשה לחברו שנתגדל אתו יחד. לא ידע ליתן עצה לנפשו מה לעשות. ולדבר ולהתיעץ עם אדם אחר אי אפשר בענין שכזה. נפל בדאגה ועצב. אמר להשרים, שרצונו לחזור הביתה, שאין לו נחת רוח להתעסק עוד בציד. חזרו הביתה. שם היו לו כמה ענינים ועסקים. הטרדות הביאוהו לידי היסח הדעת מאותו ענין.

ובן השפחה, היינו הבן-מלך האמתי, יצא באותם הימים לטייל לבדו. שכב לנוח בשדה. העביר במחשבתו מאורעות חיו וחשב: — מה זאת עשה אלהים לי? אם אני הבן-מלך בודאי אינו מן הראוי שיהיה לי כך, ואם אין אני בן מלך גם כן איני ראוי להיות בורח ומגורש ממקומי. — אחר כך התחיל תוהה על מעשיו והנהגתו. היה מצטער ומתחרט על התנהגותו הרעה לאחר שעקר ממקומו.

בין כך נרדם. חלם: במקום פלוני יש יריד ביום פלוני ועליו לילך לשם, ואיוו עבדות שתזדמן לפניו ראשונה אותה יעשה וישתכר, אף אם אינה לפי כבודו. הקיץ. והחלום נקבע במחשבתו. אחר כך ראה בחלום אותו ענין עצמו כמה פעמים. פעם אחת נאמר לו בחלום: — אם אתה חס על נפשך תעשה זאת. — נגמר בדעתו לקיים את החלום. הלך לאכסניה והפקיד לשמירה מותר המעות שהיה לו עדיין וגם מלבושיו החשובים, ולבש בבגדי עבדים ונסע למקום היריד.

השכים בבקר ויצא ליריד. פגש בו סוחר ואמר לו: — רצונך להשתכר באיוו עבדות? — השיב לו: — הן. — אמר לו: — צריך אני להוליך בהמות. תשכיר עצמך אצלי? — לא היה לו פנאי להתישב בדבר, מחמת החלום שהיה מנסר במחו, וענה ואמר תיכף: — הן. — שכרו הסוחר, ותיכף התחיל להשתמש בו ולצוות עליו, כמנהג האדון עם משרתיו. התחיל להסתכל במה שעשה, שקבל על עצמו עבדות שאינה הגונה לו, כי הוא איש רך, ועכשיו יצטרך להוליך בהמות ולילך רגלי אצל הבהמות. אך אי אפשר היה להתחרט. והסוחר מצוה ומפקד, כדרך האדון. שאל את הסוחר: — איך אלך לבדי עם הבהמות? — השיב לו:

— יש עוד רועים מוליכי בהמות שלי ותלך עמם. — נתן לו הסוחר לידו בהמות אחדות שהיה מוליכן. הוליכן חוץ לעיר. שם נתקבצו שאר הרועים מוליכי הבהמות. הלכו יחד. היו מוליכין הבהמות רגלי, והסוחר רוכב על סוס והולך אצלם. והסוחר היה מחנהג בכל באכוריות. ועמו בפרט היה מתנהג באכוריות יתרה, עד שהיה מתירא פשוט שמא יכה אותו הכאה אחת במקלו, ולא ישנה, כי ימות תיכף. באו לאיזה מקום. לקחו השק, שמונח בו הלחם של הרועים ונתן להם הסוחר לאכול. נתן גם לו מלחם זה ואכל. אחר כך היה דרכם אצל יער עבה מאד. האילנות היו צפופים ותכופים מאד. הלכו ותעו שתי בהמות מן הבהמות של הבן-מלך. צעק עליו הסוחר. הלך אחריהן לתפסן. והן ברחו להלן. רדף אחריהן. ומחמת שהיה היער צפוף ועבה, תיכף כשנכנס לתוך היער נתעלם מעיני החברים ולא ראו זה את זה. והוא היה הולך ורודף אחר הבהמות, והן בורחות. רדף אחריהן עד שבא לתוך עובי היער. נתישב: — בין כך ובין כך אני אובד. אם אשוב בלי הבהמות ימיתני הסוחר, ואם אהיה כאן אמות על ידי חיות היער. למה לי איפוא לחזור אל הסוחר? ואיך אוכל לבוא אליו בלי הבהמות? — הלך ורדף יותר אחר הבהמות, והן בורחות. בתוך כך היה הלילה. נעכרה רוחו: עדיין לא אירע לו מימיו שיצטרך ללון יחידי בלילה בתוך עובי של יער. שמע קול נהמת החיות, שהומות, כדרכן. נתישב בדעתו, טפס ועלה על אילן ולן שם.

בא הבקר, הסתכל וראה, והנה הבהמות עומדות סמוך אצלו. ירד מן האילן והלך לתפסן. ברחו להלן, היה הולך אחריהן והן בורחות. היו הבהמות מוצאות בדרכן איזה עשבים, עמדו לרעות. היה הולך לתפסן, וברחו. כן היה הולך אחריהן והן בורחות, הולך אחריהן והן בורחות, עד שבא בתוך עובי היער, שהיו שם חיות שאינן מתיראות כלל מפני אדם, כי הן רחוקות מן הישוב. שוב היה לילה. שמע קול נהמת החיות. נתירא מאד. ראה והנה עומד שם אילן גדול מאד. עלה על אותו אילן. ראה והנה שוכב שם בן אדם. נתירא. אף על פי כן היה לו קצת נחמה, שמצא כאן בן אדם. שאלו זה לזה: — מי אתה? — בן אדם. — ואתה מי? — בן אדם. — מאין באת

לכאן? — לא היה ברצונו לספר לו, לזר, מה שעבר עליו, והשיב לו: — על ידי הבהמות, שהייתי רועה בהמות ותעו שתי בהמות לכאן, ועל ידי זה באתי לכאן. — ושאל הוא לאותו בן אדם: — ומאין באת אתה לכאן? — השיב לו: — אני באתי לכאן על ידי הסוס. רכוב הייתי על הסוס, ועמדתי לפוש. ירדתי מעל הסוס ושכבתי לנוח. הלך הסוס ותעה בתוך היער. הייתי רודף אחריו לתפסו, והוא ברח להלן, עד שבאתי לכאן. — נתחברו שניהם, והתנו ביניהם, שאפילו כשיבואו לישוב יהיו גם כן יחד. לנו שם שניהם. שמעו קול נהמת החיות, שהומות ושואגות מאד.

לפנות בקר שמע קול חיוך גדול מאד, שהיה הולך ומתפשט בכל היער, עד שהיה האילן מזדעזע ומתנענע מן הקול. נתבהל ונתפחד מאד. אמר לו חברו: — אני איני מתפחד עוד מקול זה, כי אני כבר לן כאן זה כמה לילות. וכך הוא בכל לילה ולילה: סמוך לביאת היום, נשמע קול חיוך זה, עד שכל האילנות רועשים ומזדעזעים. אמר לחברו ביראה: — נראה, שזהו מקומן של הידועים. בישוב לא נשמע כלל קול חיוך כזה בכל העולם. — תיכף היה יום. הסתכלו וראו: שתי הבהמות עומדות להן, וגם הסוס עומד לו. ירדו והתחילו לרדוף: זה רודף אחר בהמותיו, וזה — אחר סוסו. התחילו הבהמות בורחות להלן והוא רודף אחריהן, וגם הסוס היה בורח וזה רודף אחריו. נתפרשו לצרדים שונים, עד שנתרחקו ונתעו זה מזה. בין כך מצא שק עם לחם. שמח מאד, שם השק על שכמו ורדף אחר הבהמות.

בתוך כך פגע באדם אחד. מתחלה נתבהל. אבל אחר כך באה שמחה בלבו: סוף סוף מצא כאן בן אדם. שאל אותו האדם: — איך באת לכאן? — חזר הוא ושאל את האדם: — ואיך באת אתה לכאן? — השיב לו: — מילא, אני, אבותי ואבות אבותי נתגדלו כאן. אך אתה איך באת לכאן, שהרי לכאן לא יבוא שום אדם מן הישוב? — נתבהל שוב, כי הבין שאין זה אדם כלל, הואיל והוא אומר שאבות אבותיו נתגדלו כאן ושואדם מן הישוב אינו בא לכאן. אף על פי כן לא עשה לו זה האדם היערי שום רעה. אדרבה הוא קירבו ואמר לו: — מה אתה עושה

כאן? - השיב לו: - אני רודף אחר הבהמות לתפסן. - אמר לו האדם היערי: - חדל לך לרדף אחר העוונות, שהרי אין אלו בהמות כלל, אלא העוונות שלך, והם מוליכין אותך כך. די לך! כבר קבלת את שלך. עתה חדל לך מלרדוף אחריהן עוד. בוא עמי ותבוא לידי מה שיאות לך. - הלך עמו. היה מתירא לדבר עמו ולשאול אותו דבר, שמא יפתח פיו ויבלענו. היה הולך אחריו מלא פחד. בתוך כך פגע את חברו, שהיה רודף אחר הסוס. תיכף כשראהו רמו לו ולחש באזניו: - דע, שאין זה אדם כלל, ואל תשא ותתן עמו. - הסתכל בעל הסוס וראה: שק עם לחם על שכמו של חברו. התחיל מתחנן לו: - אחי, זה כמה ימים שלא אכלתי, תן לי לחם. - השיב לו: - כאן, במדבר, לא אוכל לעשות חסדים כאלו, כי חיי קודמין, ואני צריך לחם בשביל עצמי. - התחיל מתחנן ומפלל: - אתן לך מה שאתן. - השיב לו: - מה תתן לי? מה תוכל ליתן לי בעד לחם במדבר? - השיב בעל הסוס: - אתן לך כל עצמי. אמכור עצמי לך בעד הלחם. - נתישב: לקנות אדם? כדאי ליתן לו לחם. נתן לו לחם וקנה אותו לעבד עולם: בעל הסוס נשבע לו שיהיה לו עבד עולם גם כשיבואו לישוב, בתנאי שהוא יתן לו לחם, היינו שיהיו אוכלים יחד מן השק עד שיכלה הלחם.

הלכו יחד אחר האדם היערי. והם היו מתיחסים זה לזה כאדון ועבד: כשהיה צריך בעל הבהמות להרים איזה דבר או כשהיה צריך לאיזו שירות אחרת, מיד היה מצוה על בעל הסוס, והלז היה מקיים את מצותו. הלכו אחר האדם היערי. באו למקום שהיה מלא נחשים ועקרבים. נתפחד מאד. שאל את האדם היערי: - איך נעבור כאן? - השיב לו: - אם דבר זה יפלא בעיניך, ומה יהיה כשתכנס ותבוא לביתי? - הראהו את ביתו שעומד באויר ממעל לראשיהם. הלכו. באו למקום אחד. אחז בהם והעבירם דרך האויר בשלום והכניסם לביתו. האכילם והשקם, והלך לו. וזה היה משתמש בינתיים בעבדו לכל מה שהיה צריך. חרה להעבד מאד: בשביל שעה אחת, שהיה צריך פריסת לחם לסעודת ארעי נמכר לעבד עולם. עתה הרי כבר יש לו מה לאכל! היה מתאנח וגונח: - איך באתי למדה זו, להתמכר

לעבד! — שאל לו אדונו: — ובאיזו גדולה היית, שאתה מתאנח על שהגעת למדה זו? — ענה וספר לו: הוא היה מלך והיו מרננים עליו הבריות שנחלף בילדותו בחברו. עמד וגרש את חברו. פעם אחת עלה על דעתו שלא עשה כהיגן, נתחרט. היה מרגיש פעם בפעם חרטה על המעשה הרע והעולה הגדולה שעשה לחברו. פעם אחת הראו לו בחלום, שהתיקון שלו הוא שיעזב את המלוכה וילך למקום שעיניו רואות. בזה יתקן את חטאו. מתחלה לא רצה לעשות כזאת, אלא שהיו מבלבלין אותו תמיד חלומות, עד שנגמר בדעתו לעשות כך. עזב את המלוכה והלך באשר הלך. עד שבא לכאן. עכשיו נעשה עבד. שמע בעל הבהמות כל דבריו. שתק ואמר בלבו: — אראה ואתישב איך לנהוג עם זה. — בלילה בא האדם היערי ונתן להם לאכול ולשתות. לנו שם. לפנות בקר נשמע שוב קול החיוך הגדול, עד שכל האילנות היו רועשים ומזדעזעים. הסיתו העבד לאדונו לשאל את האדם היערי, מה זאת. שאלו: — הלא תגיד לי מהקול החיוך הגדול סמוך לבקר? — השיב לו: — זהו חיוך היום, שהיום שוחק על הלילה, כשהלילה שואל את היום: מדוע כשאתה בא אין לי שם? ואז מתפרץ שחוק גדול מפי היום, ואחר כך נעשה יום. —

בבקר חזר האדם היערי והניחם והלך לו. והם היו אוכלים ושותים שם. בלילה חזר ובא. אכלו ושתו ולנו שם. בלילה שמעו קול החיות שהומות ושואגות בקולות שונים: האריה היה שואג, הלבאי היה הומה בקול אחר, העופות היו מצפצפים ומקשקשים בקולם. בתחלה נזדעזעו מאד מחמת פחד. אחר כך הטו אזנם: שמעו קול נגינה וזמרה נפלאה מאד, שהיה תענוג עצום לשמוע זאת, שכל התענוגים של העולם כלם הם כאין ובטלים. לגמרי נגד התענוג הנפלא של נגינה זו. התחיל שוב מפתה העבד לאדונו שישאל את האדם היערי, מה זאת. שאלו. השיב האדם היערי: — החמה עשתה מלבוש חדש להלבנה. הואיל והלבנה עושה לחיות היער טובות גדולות, כי ממשתן היא בלילה, והלבנה מאירה להן, לפיכך הסכימו כל החיות ותקנו ניגון חדש לכבוד הלבנה, שקבלה מלבוש חדש מידי החמה. זוהי הנגינה ששמעתם. — ועוד אמר להם האדם היערי:

— מה חידוש אצלכם? מלא יש אצלי מטה שקבלתי מאבותי, שהם ירשו מאבות אבותיהם, והמטה עשוי עלים וצבעונין, וכשמניחין אותו המטה על גבי בהמה או עוף, מיד מתחיל אותו בעל חי לנגן ניגון זה. — בבקר הלך לו האדם היערי לעסקיו כדרכו. התחיל בעל הבהמות להעש אחר מטה הפלאים, חפש, חפש, ולא מצא.

אחר כך בא האדם היערי, ואמר להם שיוליכם לישוב. לקח גת מטה הפלאים ונתנו לבעל הבהמות, היינו הבן-מלך האמתי, ואמר לו: — המטה אני נותן לך. ועם האדם הזה, היינו העבד, תדע איך להתנהג עמו. — הוליכם חזרה מביתו דרך האויר. הביאם לאותו מקום ביער, שמצאם שם, ואמר להם: — חזרו לישוב של בני אדם! — שאלו אותו: — להיכן נלך? — אמר להם: — תשאלו למדינה שנקראת בשם „מדינה טפשית ומלך חכם“. — שאלו אותו: — להיכן ולאיזה צד נתחיל לשאול למדינה זו? — הראה להם בידו: — לצד פלוני! — ועוד אמר לו האדם היערי להבן-מלך האמתי: — לך לשם, לאותה המדינה, ושם תבוא לידי גדולה שלך. — הלכו להם.

היו הולכים בדרך. באו אל המדינה שהיתה נקראת בשם „מדינה טפשית ומלך חכם“. ואותה המדינה היתה חומה סביב לה, ולא היו נכנסים אליה אלא דרך שער אחד. וצריכין היו לסבב כמה פרסאות עד שבאין אל השער כדי ליכנס אל המדינה. הלכו וסבבו עד שבאו אל השער. באו אל השער ולא רצו השוערים להניחם ליכנס. קרא הבן מלך: — באמת היא מדינה טפשית שאינה מכניסה אדם מן החוץ! — החזיר השוער: — עד עכשיו היו קורין למדינתנו „מדינה טפשית ומלך חכם“. אבל עכשיו מת המלך, והניח צוואה שלאחר פטירתו יהיו קורין למדינתנו להפך בשם „מדינה חכמה ומלך טפש“, עד שיבוא אדם ויחזיר בחכמתו את השם לקדמותו, היינו שיהיו קורין שוב למדינתנו בשם „מדינה טפשית ומלך חכם“, והוא יהיה מלך. על כן אין אנו מניחין לשום אדם ליכנס למדינה, אם לא יוכל להחזיר בחכמתו למדינה את שמה הראשון. — ועוד אמר לו השוער: — אפשר תוכל אתה לעשות זאת? אז, הקבד והפגס! — לא ערב את לבו

להכניס עצמו לדבר זה וחזר לאחוריו. התחיל העבד מפתה אותו להזור ולילך למדינה אחרת, כי כאן לא יעלה בידו כלום. אבל הוא לא רצה לשמוע, כי זוכר היה עצתו של האדם היערי שילך דוקא למדינה זו ובה יבוא לידי גדולה שלו. בתוך כך בא לשם עוד אדם אחד, שהיה רוכב על סוס. רצה ליכנס. לא הניחוהו ליכנס גם כן מחמת אותו הטעם. ראה שעומד הסוס של אותו הרוכב. לקח המטה והניחו על גבי הסוס. התחיל הסוס מנגן אותו הניגון הנפלא ששמעו כשהיו בביתו של האדם היערי. ראה הרוכב, והתחיל מבקש ממנו שימכור לו מטה זה. לא רצה למכרו ואמר לו: — מה תוכל ליתן לי בעד מטה נפלא זה? — אמר לו הרוכב: — מה תוכל לפעול במטה זה? תערך בו מחזה ותקבל דינר. אבל אני יודע דבר, שהוא יותר טוב ממטה שלך. אני יודע דבר שקבלתי מאבות אבותי, — להיות מבין דבר מתוך דבר: כשאחד אומר איזה דיבור בעלמא, יכולים על ידי אותה קבלה שיש לי להבין דבר מתוך דבר. ועדיין לא גליתי זאת לשום אדם בעולם. בכך אלמד אותך דבר זה, ואתה תתן לי מטה זה. — נתישב בדעתו, שכדאי הדבר, כי באמת הוא דבר נפלא, להיות מבין דבר מתוך דבר. נתן לו המטה, והרוכב הלך ולמדו מדה זו, להיות מבין דבר מתוך דבר.

נעשה הבן-מלך מבין דבר מתוך דבר. חזר שוב אל שער המדינה, כי הבין שעכשיו אפשר לו להטיל על נפשו ענין גדול זה, היינו להחזיר להמדינה את שמה הראשון, שהרי נעשה מבין דבר מתוך דבר. אמר לשוערים שיתנוהו ליכנס למדינה והוא מתחייב להחזיר לה את שמה הראשון. הניחוהו ליכנס. הלכו והודיעו לשרים, שנמצא איש כזה, שהוא מקבל על עצמו להחזיר למדינתם את שמה הראשון. הביאוהו אל השרים. אמרו לו השרים: — תדע, שגם אנחנו אין אנו טפשים, ח"ו. אלא שהמלך המנוח היה חכם גדול, מופלג מאד, וכנגדו היינו אנו נחשבים טפשים. על כן היתה המדינה נקראת בשם „מדינה טפשית ומלך חכם“. גם הבן-מלך, שנשאר אחר אביו, גם הוא חכם, אלא שכנגדנו אינו חכם כלל, ולפיכך נקראת עכשיו המדינה להפך „מדינה חכמה ומלך טפש“. והניח המלך צוואה, שמי

שיהיה חכם כזה, שיוכל לגרום שיחזור להמדינה שמה הראשון, היינו שיהיה מופלג בחכמה כל כך, עד שכנגדו יהיו הכל טפשים, הוא יהיה מלך. וצוה לבנו שאם ימצא איש כזה יסלק עצמו מן המלוכה ואותו האיש יהיה מלך במקומו. על כן תדע לאיזה דבר אתה מכניס עצמך. — ועוד אמרו לו השרים: — עוד יש לך לעמוד בנסיון גדול, כדי להראות אם אתה חכם כזה. יש כאן גן נפלא מאד: בו גדלים כלי מתכות, כלי כסף וכלי זהב. אך אי אפשר לייכנס בו, כי כשנכנס בו אדם, אזי תיכף מתחילין שם לרדפו, ורודפין אותו והוא צועק, והוא אינו יודע כלל ואינו רואה מי רודפו. כך רודפין אותו עד שמבריחין אותו מן הגן. על כן נראה אם אתה חכם, אם תוכל לייכנס אל הגן הזה. — הלך אל הגן. ראה שיש לגן חומה מסביב. השער פתוח, ואין שם שומרים. היה מהלך אצל הגן. הסתכל וראה: עומדת שם אצל הגן תבנית של אדם. הסתכל: למעלה, ממעל לתבנית, יש טבלה וכתוב עליה: „זה האדם היה מלך לפני כמה מאות שנים. בימי המלך הזה היה שלום“. והואיל והיה מבין דבר מתוך דבר, התבונן וראה, שהכל תלוי בו התבנית, שכשנכנס אדם לגן ורודפין אותו אינו צריך לברח כלל, רק לעמוד אצל אותה התבנית ועל ידי זה ינצל. ויותר מזה: אם יקחו תבנית זו ויעמידוה בתוך הגן, אז יוכל כל אדם לייכנס בשלום אל הגן. נכנס אל הגן. תיכף, כשהתחילו לרדפו, הלך ועמד אצל אותה התבנית אצל הגן בחוץ. על ידי זה יצא בשלום, בלי פגע כלל. הלך וצוה ליקח אותה התבנית ולהעמידה בפנים בתוך הגן. עשו כן. אז עברו כל השרים בתוך הגן, נכנסו בשלום ויצאו בשלום, בלי שום פגע.

אמרו לו השרים: — אף על פי שראינו ממך דבר כזה, מכל מקום בעד דבר אחד אין ראוי עדיין ליתן לך המלוכה. עליך להתנסות עוד נסיון אחד:

יש כאן כסא של המלך המנוח. הכסא גבוה מאד. אצל הכסא עומדים כל מיני חיות ועופות מחוטבות מעץ. לפני הכסא עומדת מטה. אצל המטה — שלחן. על השלחן עומדת מנורה, מן הכסא יוצאות דרכים כבושות ומרוצפות, והדרכים יוצאות ומתפשטות מזו הכסא לכל צד. עומד שם אריה של זהב: אם

ילך ויתקרב אליו אדם יפתח פיו ויבלענו, ולהלן מאותו אריה
 מתפשט הדרך הלאה. וכן בשאר דרכים המתפשטות ויוצאות
 מן הכסא: על כל דרך עומדת חיה אחרת של מתכת. ואלו
 הדרכים הולכות ומתפשטות בכל המדינה כלה. ואין שום אדם
 יודע ענין הכסא וענין אותם הדברים והדרכים. על כן תתנסה
 בכך, כדי שנראה, אם תוכל לידע ענין הכסא וענין אותם
 הדברים והדרכים התלויים בכסא. — הולכיכו אותו והראו לו
 הכסא. הלך אצל הכסא. הסתכל והתבונן ומצא שכסא זה עשוי
 מאותו העץ ממש שממנו היה המטה שנתן לו האדם היערי.
 הסתכל וראה שחסרה מן הכסא מלמעלה שושנה, ואילו היתה
 שושנה זו בראש הכסא היה לכסא אותו הכח שיש למטה של
 האדם היערי, היינו שיש לו כח לנגן כשמניחין אותו על גבי
 תיה או עוף. הסתכל שוב וראה: שושנה זו שהיא חסרה לכסא,
 מונחת למטה, מתחת לכסא, וצריך להגביהה משם ולהניחה
 מלמעלה. אז הבין, שהמלך המנוח עשה הכל בכוון, כדי שלא
 יבין שום אדם את הענין, עד שיבוא חכם מופלג שיבין הדבר
 וידע לכוון ולהחליף ולסדר כל הדברים כראוי. ועוד הבין: המטה
 צריך לנתקה קצת מן המקום שעומדת שם, וכן השלחן וכן המנורה
 צריך גם כן לשנות מקומם קצת, וכן העופות והחיות צריך
 לשנות מקומן. וכן האריה, שעומד שם במקום שמתפשטת
 הדרך, צריכין להזיזו קצת ממקומו. לקח השושנה מלמעלה וקבעה
 מלמעלה, וכן כל אותן הדברים צוה לסדרם כלם בסדר הראוי.

אז התחילו כלם לנגן אותו הניגון הנפלא. אז

נתנו להבן-מלך את המלוכה. ענה ואמר

הבן-מלך האמתי, שנעשה עכשיו מלך,

לעבדו, בן השפחה: — עתה מבין

אנכי, שאני בן המלך

באמת ואתה בן

השפחה באמת. —

ח. מ ע ש ה ב ב ע ל ת פ ל ה

פעם אחת היה בעל תפלה, שהיה עוסק תדיר בתפלות ושירות ותושבחות להשם יתברך. הוא היה יושב חוץ לַיִשׁוּב. באותו מקום היה נהר לפניו, גם היו שם אילנות ופירות. היה אוכל מן הפירות, ועל בגדים לא היה מקפיד כלל. היה רגיל ליכנס לפעמים לַיִשׁוּב: היה נכנס אצל אדם אחד – מן הסתם היה נכנס אל הקטנים במעלה, כגון עניים וכיוצא בהם, – והיה מדבר על לבו על התכלית של העולם, והיה מסביר לו שבאמת אין שום תכלית, אלא לעסוק בעבודת ה' כל ימי חייו ולבלות ימיו בתפלה להשם יתברך ובשירות ותושבחות. היה מרבה לדבר דברי התעוררות עד שנכנסו דבריו באזני השומע ועד שנתרצה אותו אדם להתחבר אליו. תיכף כשנתרצה עמו היה לוקחו ומוליכו למקומו שהיה לו מחוץ לַיִשׁוּב. ושם היו עוסקים רק בתפלות ושירות ותושבחות להשם יתברך ובוידויים ותעניות וסיגופים ותשובה.

ובתוך אותן האנשים שהיה הבעל-תפלה מקרב אל דרכיו היו אנשים שהיו מסוגלים גם כן וראויים לקרב בני אדם לענות השי"ת. היה נותן לכל אחד מאלה רשות שיהיה גם הוא נכנס לַיִשׁוּב ומתעסק לקרב בני אדם אל דרכי השם.

כך היה הבעל תפלה עוסק בענין זה תדיר ומקרב אליו בכל פעם אנשים ומוציאם חוץ לַיִשׁוּב.

נעשה רושם בעולם. התחיל הדבר מתפרסם, שפתאם נעלמים אנשים מן המדינה ואין מקומם ידוע. לבסוף נודע הדבר: יש בעל תפלה שהוא הולך ומפתה

בני אדם לעבודת השם יתברך. התחילו אורבים להבעל תפלה כדי לתפסו, אך לא היה אפשר להכירו ולתפסו, כי הוא היה מתנהג בחכמה והיה משנה עצמו אצל כל אחד ואחד בשינוי אחר: אצל זה נדמה כעני, ואצל זה – כסוחר, וכיוצא בזה. גם כשהיה נכנס לדבר עם בני אדם וכשהיה רואה שאינו יכול לפעול עליהם כחפצו היה מסבב ומעקם ומרמה אותם בדברים, עד שלא היו מבינים כלל כוונתו הטובה, שהיה נראה להם שאין כוונתו כלל לקרב אל השם יתברך, אף על פי שבאמת כל עיקר כוונתו כשהיה מדבר עם בני אדם היה רק לזה.

כך היה יושב לו הבעל-תפלה עם אנשיו חוץ לישוב ועוסקים רק בענינים המביאים לידי יראת שמים ועבודת השי"ת. גם היה דרכו של הבעל-תפלה שהיה מספיק לכל אחד ואחד מה שצריך: כשנקרב אליו אדם עשיר שהוציאו מן הישוב, והיה מבין שזה העשיר צריך לילך בבגדים קרועים ונבזים, היה מנהיגו כך. וכן להפך, אם היה מבין באחד האנשים, שלפי מוחו הוא צריך לעבודת ה' שיהא מלוכש במלבושים של רקמת זהב, היה מספיק לו. כל אחד ואחד לפי צורך הספקתו היה הבעל-תפלה ממציא לו.

היתה בעולם מדינה, שהיתה שם עשירות גדולה. כלם היו עשירים. הנהגתם היתה זרה ומשונה מאד. הכל היה מתנהג אצלם כפי העשירות, שהיה ערך מעלת כל אחד ואחד כפי העשירות שלו: מי שהיה לו כך וכך אלפים או רבבות היתה לו מעלה זו, ומי שהיה לו כך וכך ממון היתה לו מעלה אחרת. כך היה אצלם כל סדר המעלות כפי הממון של כל אחד ואחד. ומי שהיה לו כך וכך אלפים ורבבות, כפי הסכום שהיה קצוב אצלם, הוא היה מלך. וכן היה להם דגלים: מי שיש לו כך וכך ממון הוא בדגל זה ויש לו מעלה פלונית באותו הדגל, ומי שיש לו כך וכך ממון הוא בדגל אחר ויש לו שם איזו מעלה באותו הדגל לפי ערך ממונו. והיה קצוב אצלם כמה ממון צריך שיהיה לאדם כדי שיהיה נחשב באותו הדגל במעלה פלונית, וכמה ממון הוא צריך כדי שיהיה נחשב בדגל אחר באיזו מעלה. ועוד היה קצוב אצלם: כשיש לו כך וכך ממון הוא סתם בן אדם, ואם יש לו פחות מזה הוא חיה או עוף

בצורת אדם.

הכלל, העיקר היה אצלם הממון, וכל אחד ואחד מעלתו ומדרגתו היה רק לפי הממון. נשמע בעולם שיש מדינה כזו. היה הבעל תפלה נאנח על זה ואמר: - מי יודע עד היכן הם יכולים לילך ולתעות על ידי זה! -

נמצאו אנשים מאנשיו של הבעל-תפלה שלא שאלו כלל את דעתו והלכו לאותה המדינה להחזירם למוטב, כי היה להם רחמנות גדולה עליהם, שנתעו כל כך בתאוות ממון, ובפרט שהבעל-תפלה אמר עליהם שהם יכולים לילך ולתעות יותר ויותר. באו אותם האנשים למדינה של עשירות ונכנסו אל אחד מהם. מן הסתם נכנסו אל איזו חיה, היינו אל אדם קטן במעלה, שיש לו סכום מועט. התחילו לדבר עמו כדרכם: - באמת אין זה תכלית כלל, ועיקר התכלית הוא רק עבודת ה'. - לא שמע אליהם כלל, כי כבר נשתרש אצל אנשי המדינה שהעיקר הוא רק הממון. היו מדברים עוד עם אדם אחר, וגם הוא לא שמע אליהם. אם היה אחד מאנשי הבעל-תפלה מרבה לדבר עמו היה משיב לו האיש: - אין לי פנאי לדבר עמך. - שאלו: - מפני מה? - השיב לו: - מפני שאנו כלנו מוכנים עתה לעקור מן המדינה ולילך למדינה אחרת, כי ראינו שעיקר התכלית הוא רק הממון, על כן הוסכם אצלנו לילך למדינה ששם יכולין לעשות ממון, דהיינו שיש שם מין עפר שעושים ממנו כסף וזהב. על כן אנו צריכין עתה לילך כלנו לאותה המדינה. - גם אמר לו, שהוסכם אצלם, שהם רוצים שיהיו אצלם כוכבים ומזלות, דהיינו שמי שיהיה לו כל כך ממון כפי הסכום הקצוב הוא יהיה כוכב, כי הואיל ויש לו כל כך ממון הרי יש לו הכח של אותו הכוכב, שהכוכב מגדל הזהב, כי מה שיש עפר שעושים ממנו הזהב זהו מחמת הכוכב שמגדל באותו המקום עפרות זהב. נמצא שהזהב נמשך מן הכוכבים. ומאחר שיש לאדם כל כך זהב נמצא, שיש לו כח אותו הכוכב, ועל כן הוא בעצמו כוכב. וכן גמרו שיהיו אצלם מזלות גם כן, דהיינו כשיהיה לאדם כך וכך כפי הסכום שקצבו על זה הוא יהיה מזל. וכן עשו להם מלאכים. הכל כפי רבוי הממון. והסכימו ביניהם

שיהיה להם גם כן אלהות: מי שיהיה לו רבוי ממון, כך וכך
 אלפים ורבבות, כפי מה שקצבו, הוא יהיה אלוה, כי הואיל
 והאלהים משפיע עליו כל כך ממון אם כן הוא עצמו אלוה.
 גם אמרו שאין כדאי להם לישב כלל באוירו של העולם
 הזה ואין כדאי להם להתערב עם בני העולם הזה, שלא יטמאו
 אותן, כי שאר בני העולם הן טמאים כנגדם, ועל כן נתישבו
 בדעתם שיבקשו להם הרים הגבוהים מכל העולם וישבו שם,
 כדי שיהיו מרוממים מאוירו של העולם. שלחו אנשים לחפש
 הרים הגבוהים מכל העולם. הלכו ובקשו ומצאו הרים גבוהים
 מאד. הלכו בני המדינה והתישבו על ההרים הגבוהים קיבוצים.
 קיבוצים, היינו על כל הר והר התישב לו קיבוץ אחד מאנשי
 אותה המדינה. גם עשו סביב כל הר והר חפירות גדולות, כדי
 שלא יהיה בשום אופן אפשרות לאדם אחר לבוא אליהם. ולא
 השאירו רק שביץ אחד בעלם אל ההר והעמידו שומרים בריחוק
 מקום מן ההר, כדי שלא יתקרב אליהם זר. והם היו יושבים
 שם על ההרים ומתנהגים כמנהגם: היו להם אלוהות רבים
 לפי סכומי הממון. ומאחר שהיה העיקר אצלם הממון, על כן
 היו צריכין לחשוש לרציחה וגזלה, כי כל אחד היה בוחר
 להיות רוצח וגזלן כדי שיהיה נעשה אלוה על ידי הממון
 שיגזול. והיתה המדינה מלאה רציחה וגזלה. אבל צדקה וגמילות
 חסד היה אסור אצלם איסור חמור, שהרי מדות אלו מחסירות
 שפע הממון. מכל מקום היו אומרים שהואיל והעשיר בעל הממון
 הוא אלוה בודאי יהיה נשמר מרציחה וגזלה. ותקנו עבודות
 וקרבות שיהיו מקריבים ומתפללים לאלהות. גם היו מקריבים
 בני אדם והיו מקריבין את עצמן לאלהות שלהן. כדי שיהיו
 נכללין בו, ואחר כך יתגלגלו ויהיו עשירים, כי עיקר האמונה
 היה אצלם הממון.

גם היו אצלם ממונים מיוחדים להשגיח על כל אחד אם
 באמת יש לו כל כך ממון, כמו שהוא אומר, כי כל אחד היה
 צריך להראות עשרו בכל פעם, כדי שיהא נשאר באותה המעלה
 שהיתה לו לפי ממונו. ולפעמים היה נעשה אדם חיה, וחיה
 היתה נעשית אדם, היינו כשאחד אבד ממונו אזי נעשה חיה,
 כיון שאין לו ממון, וכן להפך, כשאחד הרויח ממון אזי נעשה

אדם. והיו להם צורות של אותן האלוהות, בעלי הממון, והיו מצויות אותן הצורות אצל כל אחד ואחד, והיו מחבקים ומנשקים אותן, כי זה היה עיקר האמונה והעבודה שלהם.

חזרו האנשים הכשרים של הבעל-תפלה למקומם וספרו להבעל-תפלה על גודל הטעות והשטות של אותה המדינה, איך הם נבוכים מאד בתאוות ממון. ענה הבעל-תפלה ואמר, שהוא מתירא שלא יתעו עוד יותר. אחר כך שמע שעשו לעצמן אלוהות. ענה הבעל-תפלה: — על דבר זה הייתי מתירא ודואג מתחלה. — נתמלא רחמנות גדולה עליהם והתישב בדעתו לילך בעצמו לשם, אולי יחזירם מטעותם. הלך הבעל-תפלה לשם. בא אל השומרים שעומדים סביב ההר. והשומרים היו אנשים קטנים במעלה, שהיו רשאים לעמוד באוירו של עולם הזה, כי אנשים שהיה להם מעלות גבוהות מחמת ממונם לא היו יכולים כלל להתקרב אל בני העולם ולעמוד באוירו של העולם, שלא יטמאו עצמן, ולא היו יכולים לדבר כלל עם בני העולם, שלא יטמאו אותם בהבל פיהם. אך גם השומרים היו להם הצורות של האלוהות בעלי הממון, והיו מחבקים ומנשקים אותן בכל פעם, כי גם אצלם היה עיקר האמונה הממון. בא הבעל-תפלה אצל שומר אחד והתחיל לדבר עמו על עיקר התכלית, שהוא רק עבודת ה' בתורה ותפלה ומעשים טובים. אבל הממון הוא שטות ואינו תכלית כלל. לא שמע אליו השומר, כי היה שקוע מימים רבים באמונתו, שהעיקר הוא רק הממון. הלך הבעל-תפלה אל שומר שני ודבר עמו גם כן, ולא שמע אליו גם השני. חזר על כל השומרים ולא שמעו אליו כלל. נתישב הבעל-תפלה ונכנס לתוך העיר שהיתה על ההר. כשבא לשם היו תמהים ושואלים אותו: — איך נכנסת לכאן? — השיב להם: — יהיה איך שיהיה, הרי כבר נכנסתי. — התחיל מדבר עם אחד על התכלית של החיים, ולא שמע אליו כלל. וכן השני, וכן כלם, כי כבר נשתקעו בטעותם. היה הדבר תמוה בין אנשי העיר, שבא אדם אצלם והוא מדבר אליהם דברים שהם הפך אמונתם. הרגיש בעצמם אולי אדם זה הוא הבעל-תפלה המפורסם בעולם, שקורין אותו בעולם בשם „הבעל-תפלה ירא שמים“. אך לא היה אפשר להם להכירו ולתפסו, כי היה משנה עצמו אצל כל אחד ואחד: אצל

זה היה נדמה כסוחר ואצל זה כעני, וכדומה.

לבסוף נמלט משם.

בימים ההם היה גבור שה ה הולך וכובש מדינות. ולא היה רוצה אלא הכנעה: כשהיו בני מדינה מכניעים עצמם תחתיו היה מניחם, ואם לאו – היה מחריבם. היה הולך וכובש. ולא היה רוצה שום ממון, רק הכנעה. היה דרכו של הגבור, שהיה שולח לכל מדינה גבוריו כשהיה עדיין רחוק ממנה הרבה, חמשים פרסה, שיכניעו עצמן תחתיו.

אירע, שסוחרים ממדינה של עשירות, שהיו במדינות אחרות, נודע להם דבר הגבור הכובש. חזרו למדינתם וספרו על הגבור. נפל עליהם פחד גדול. היו מרוצים להכניע עצמן תחתיו, אלא ששמעו שהוא ממאס בממון ואינו רוצה ממון כלל, וזה היה הפך אמונתם, לפיכך היה אי אפשר אצלם להכנע תחתיו, כי היה להם הדבר כמו שמד וכפירה באמונתם. נתיראו מאד מפני הגבור, והתחילו לעשות עבודות: הביאו קרבנות לאלוהותם, והיו לוקחים אדם-חיה, היינו אדם שיש לו ממון מעט, ומקריבים לאלוהות שלהם, וכיוצא באלו העבודות. ובין כך היה הגבור הולך ומתקרב אליהם מעט מעט, והתחיל לשלוח אליהם גבוריו לידע מה הם רוצים. היו שרויים בפחד גדול ולא היו יודעים מה לעשות. נתישבו הסוחרים שלהם והשיאו להם עצה: הם היו במדינה אחת, שכל בני המדינה הם כלם עשירים מופלגים, עד שהקטן שבהם הוא גם כן אלוה, היינו שהוא עשיר מופלג ויש לו כל כך כשיעור הקצוב לאלוה, וגם נוסעים הם במלאכים, כי הסוסים אצלם מכוטים בעשירות, בזהב וכיוצא, עד שכסוי של סוס אחד עולה לסכום של מלאך שלהם, נמצא שנוסעים במלאכים, שאוסרים שלשה זוגות מלאכים בעגלה ונוסעים בהם. בכך צריכין לשלח לאותה המדינה, ובודאי יהיה להם עזרה משם, שהרי כל בני המדינה הם אלוהות ואם כן הם בעלי כח.

הוטב הדבר בעיניהם, כי היו מאמינים שבודאי תהיה להם שועה משם.

והבעל תפלה נתישב בדעתו שילך עוד הפעם לאותה המדינה, אולי יעלה בידו להשיבם מטעותם.

הלך לשם. בא אל השומרים והתחיל לדבר עם שומר אחד, כדרכו. ספר לו השומר על הגבור, שהולך וכובש מדינות ושיש להם פחד גדול מפניו. שאל אותו הבעל-תפלה: — ומה אתם רוצים לעשות? — ספר לו השומר הענין הנזכר, שהם רוצים לשלוח אל המדינה שהם כלם אלוהות. שחק עליו מאד הבעל-תפלה, ואמר לו: — הלא הכל שטות גדולה! גם בני אותה המדינה הם כלם רק בני אדם כמונו. וגם אתם כלכם ואלהים שלכם כלם הם רק בני אדם. יש רק אלוה יחיד בעולם, הוא הבורא, יתברך שמו, ואותו לבד ראוי לעבוד ולו ראוי להתפלל. וזהו עיקר התכלית. — כדברים אלו וכיוצא בהם דבר הבעל-תפלה אל השומר. לא שמע אליו השומר, כי כבר נשקעה אצלם טעותם מימים רבים. אף על פי כן היה הבעל-תפלה מרבה עליו דברים, עד שבסוף השיב לו השומר: — ויותר מזה, מה אני יכול לעשות? הלא אני רק יחיד בעולם, ובני המדינה שכנגדי הם רבים! —

תשובה זו היתה בה קצת נחמה להבעל-תפלה כי הבין שהתחילו דבריו נכנסים קצת באזני השומר: כי הדברים שדבר מקודם בפעם הראשונה אל אותו השומר והדברים שדבר עתה נצטרפו יחד ועשו רושם בלבו.

הלך הבעל-תפלה אל השומר השני ודבר אליו גם כן כדברים ההם, ולא שמע אליו בתחלה גם השומר השני. ולבסוף השיב לו גם הוא כדברי הראשון: — הלא אני יחיד כנגד בני המדינה כלם! —

וכן כל השומרים כלם השיבו לו לבסוף מעין תשובה זו.

אחר כך נכנס הבעל-תפלה אל העיר.

התחיל שוב לדבר עם בני העיר, כדרכו: באשר שכולם עומדים בטעות גדולה, ואין זה תכלית כלל, אלא עיקר התכלית הוא לעסוק בתורה ותפלה וכו'.

לא שמעו אליו, כי כלם היו שקועים בממונם מימים רבים. ספרו לו על הגבור, ושהם רוצים לשלח לבקש עזרה אל המדינה שהם כלם אלוהות. שחק עליהם גם כן, ואמר, שזוהי שטות, ושכולם הם רק בני אדם. — והם לא יוכלו לעזור לכם כלל.

כי אתם בני אדם והם בני אדם, ואינם אלוה כלל. יש רק אלוה יחיד, יתברך שמו. —

ועל ענין הגבור אמר להם בלשון של אדם תמה: — אם אינו זה הגבור? — לא הבינו את דבריו.

היה הולך מאחד אל חברו ומדבר עמהם בלשון זה, ועל ענין הגבור היה אומר לכל אחד בלשון של תמיהה: — אם אינו זה הגבור? —

לא הבינו דבריו.

נעשה רעש בעיר: נמצא אדם שמדבר כדברים הללו, שעושה שחוק מאמונתם, ואומר שיש אלוה יחיד בעולם וכו', ובעינין הגבור הוא אומר בלשון של תמיהה, כאלו הוא ידוע לו. הבינו שבודאי הוא הבעל-תפלה, שכבר היה מפורסם אצלם. צוו לחפש אחריו ולתפסו.

ואף על פי שהיה משנה עצמו אצלם בכל פעם, פעם היה נדמה כסוחר ופעם כעני וכדומה, מכל מקום ידעו מזה גם כן, וצוו לחקור אחריו ולתפסו. חפשו אחריו ותפסוהו.

הביאוהו אל השרים והתחילו לדבר עמו. אמר להם גם כן כדברים ההם: כולם הם בטעות ושטות גדולה ואין הממון תכלית כלל, ויש אחד יחיד בעולם, הוא הבורא יתברך שמו. — ובני אותה המדינה, שאתם אומרים שהם כלם אלהות, לא יוכלו לעזור לכם כלל, כי הם רק בשר ודם. —

נחשב אצלם למשוגע. הם היו שקועים כל כך בטעות של הממון עד שמי שדבר כנגד דעתם וטעותם היה נחשב בעיניהם למשוגע.

שאלו אותו: — מה זה שאתה אומר על ענין הגבור בלשון תמיהה: אם אינו זה הגבור? —

השיב להם: — אני הייתי אצל מלך אחד, ונאבד אצלו גבור. ואם הגבור ההוא הוא אותו גבור — יש לי היכרות עמו. ויותר מזה: מה שאתם בטוחים באותה מדינה שהם כלם אלהות — זהו שטות, כי הם לא יוכלו לעזור לכם. ולדעתי אם תהיו בטוחים בהם, אדרבה — זה יהיה מפלה שלכם. —

אמרו לו: — מנין אתה יודע זאת? — השיב להם: — לאותו המלך שאני הייתי אצלו, היתה

לו תמונת יד עם חמש אצבעות ועם כל השרטוטין. יד זו היתה מפה של כל העולמים. כל מה שהיה למן בריאת שמים וארץ ועד הסוף, ומה שיהיה אחר כך, — הכל היה מצויר על אותה היד. בשרטוטי היד היה ציור עמידת כל עולם ועולם עם כל פרטיו, כמו שמצויר במפת העולם.

והיה בשרמוטין כמו אותיות, כמו שבמפת העולם כתובות אותיות אצל כל דבר ודבר, כדי לידע מהו הדבר הזה, דהיינו לידע שכאן היא עיר פלוגית וכאן נהר פלוגי וכיוצא בזה. כמו כן ממש היו רשומים על היד פרטי כל המדינות ועירות ונהרות וגשרים והרים ושאר דברים פרטיים, ואצל כל דבר היה כתוב באותיות, שזהו דבר פלוגי וזהו דבר פלוגי. וגם כל בני אדם שהולכים בתוך המדינה וכל מאורעותיהם, הכל היה רשום שם. והיו כתובות שם גם כן כל הדרכים ממדינה למדינה וממקום למקום, ומחמת זה הייתי יודע ליכנס לעיר זו, וכן אם תרצו לשלח אותי לעיר אחרת, אני יודע הדרך גם כן, — הכל על ידי אותה היד. וכן היה רשום בה הדרך מעולם לעולם: כי יש דרך ונתיב, שעל ידו יכולין לעלות מארץ לשמים. והיו רשומות שם כל הדרכים שיש מעולם לעולם: אליהו עלה לשמים בדרך פלוגית — והיתה כתובה שם אותה הדרך, ומשה רבנו עלה לשמים בדרך אחרת — והיתה רשומה שם אותה הדרך גם כן, וכן חנוך עלה לשמים בדרך אחרת — והיתה כתובה שם גם אותה הדרך. גם היה רשום על היד כל דבר ודבר כפי מה שהיה בעת בריאת העולם, וכפי ההוה שלו וכפי מה שיהיה אחר כך. כגון סדום היה רשום שם כפי מה שהיתה בעת ישובה, קודם שגהפכה, גם היתה מצוירת שם הפיכת סדום, כמו שהעיר נהפכת, וגם היה שם ציור של סדום שיש לה אחר ההפיכה.

ושם באותה היד ראיתי, שאותה המדינה, שאתם אומרים עליהם, שהם כלם אלוהות, עם כל האנשים הבאים אליהם לקבל עזר מהם, כלם יהיו כלין ואובדין. —

כל זה השיב להם הבעל-תפלה. היה הדבר נפלא בעיניהם מאד, כי היו ניכרים דברי אמת.

שאלו אותו: — היכן הוא המלך ההוא? ואולי יגלה לנו דרך איך למצוא ממון? —

רגז הבעל-תפלה והחזיר בתמיהה: — עדיין אתם רוצים ממון? על ממון אל תדברו עוד! — אמרו לו: — אף על פי כן, הלא תגיד לנו היכן הוא המלך? —

אמר להם: — עכשיו גם אני איני יודע על המלך, היכן הוא. ומעשה שהיה כך היה:

היו מלך ומלכה. היתה להם בת יחידה. הגיעה סמוך לפרקה. הושיבו יועצים להתישב: מי ראוי להשיאה לו. גם אני הייתי שם בין בעלי העצה, כי המלך היה אוהב אותי. היתה עצתי ששיאווה להגבור, מפני שהגבור עשה לנו כמה טובות, שכבש כמה מדינות. לפיכך הוא ראוי שיתנו לו את הבת-מלכה לאשה. הוטבה עצתי מאד, והסכימו כלם לזה. היתה שמחה גדולה, שמצאו חתן להבת-מלכה. השיאווה להגבור. ילדה הבת-מלכה ולד. התינוק היה יפה תאר מאד, שלא היה יופיו אנושי כלל: שערותיו היו של זהב, והיה להן כל הגוונים, פניו היו כפני חמה, ועיניו היו אורות אחרים. והתינוק נולד עם חכמה גמורה, כי ראו בו תיכף בשעת הלידה שהוא חכם גמור, שכשהיו מדברים בני אדם — במקום שצריכין לשחוק היה שוחק, וכיוצא בזה. הכירו בו שהוא חכם גדול, אלא שעדיין אין לו התנועות של גדול, כגון דבור וכיוצא בו.

היה אצל המלך מליץ, היינו דברן בעל לשון, שהיה יכול לדבר ולהמליץ דברי צחות נפלאים מאד, שירות ותושבחות למלך. המליץ היה גם מעצמו מליץ נאה, אך המלך הראה לו עוד דרך לקבל כח חכמת המליצה. על ידי זה היה מליץ נפלא. גם היה למלך חכם, והחכם היה גם כן מעצמו חכם, אלא שהמלך הראה לו עוד דרך לעלות ולקבל החכמה, ועל ידי זה היה חכם נפלא. וכן הגבור היה גבור גם כן מעצמו, והמלך הראה לו עוד דרך לעלות ולקבל גבורה, ועל ידי זה היה גבור נפלא ונורא. כי יש חרב שהיא תלויה באויר העולם, ויש לחרב זו שלשה כחות: כשמגביהין את החרב או בורחים ונסים כל שרי החיילות, וממילא יש להם מפלה, כי כשנסים השרים אין מי שינהיג המלחמה, ואז אין תקומה במלחמה. מכל מקום אפשר עוד שיתקרבו הנשארים למלחמה. ויש לה לאותה חרב, שני פיות, ויש להם שני כחות:

על ידי חוד אחד נופלים כלם, ועל ידי חוד שני מגיע להם חולי הכחישות, רחמנא ליצלן, היינו שרק על ידי התנועה שע שין באותה חרב במקום שהוא, על ידי זה מגיע להשנאים מה שמגיע על ידי הכח שיש לכל חוד וחוד של החרב. הראה המלך להגבור הדרך אל אותה החרב, ומשם קבל גבורתו הגדולה. גם אני הראה לי המלך הדרך אל ענין שלי, וקבלתי משם מה שאני צריך לו. וכן היה להמלך אוהב נאמן, שהיתה בינו ובין המלך אהבה נפלאה ונוראה מאד, עד שלא היה אפשר להם כלל שלא יראו זה את זה אפילו שעה אחת. אף על פי כן, הרי יש שעות שצריכין להפרד קצת: היו להם צורות, שהיו מצוירין שניהם על לוח אחד, והיו משתעשעין באלו הצורות בשעה שנפרדו אחד מחברו. ובאותן הצורות היו מצוירין המלך והאוהב כשהם מחבקין ומנשקין זה לזה באהבה גדולה. וסגולה היתה לאלו הצורות, שמי שהיה מסתכל בהן היתה מגיעה לו מדת אהבה גדולה מאד. גם האוהב הנאמן קבל את האהבה מן המקום שהראה לו המלך.

הגיעה העת שהלכו כל אחד ואחד למקומו לחדש את כחו.

פעם היה רוח סערה גדולה בעולם. סערה זו בלבדה את כל העולם כלו: הפכה ים ליבשה ויבשה לים, מדבר לישוב וישוב למדבר. הפכה את כל העולם כלו. באה הסערה גם לתוך בית המלך, ולא עשתה שם שום היזק, אלא שנכנסה הסערה וחטפה את הולד של הבת-מלכה. בתוך הרעש, תיכף כשחטפה הסערה את התינוק היקר, רדפה הבת-מלכה אחריה, וכן המלכה, וכן המלך, עד שנתפזרו כלם, ולא נודע מקומם איה.

ואנחנו כלנו לא היינו בשעת מעשה, כי היינו עולים כל אחד ואחד למקומו לחדש שם כחו. חורנו אחר כך ובאנו ולא מצאנו מהם איש. גם היד הנפלאה נעלמה.

מאז נתפזרנו כלנו. מאז אין אנו יכולים עוד לעלות כל אחד ואחד למקומו לחדש שם כחו. שהרי הואיל ונהפך ונתבלבל העולם כלו ונחלפו כל מקומות העולם, ים ליבשה ויבשה לים, מדבר לישוב וישוב למדבר, בודאי אי אפשר שוב לעלות בדרכים הראשונים. עתה צריכים לדרכים אחרות, לפי חילוף

ושינוי המקומות. אך הרשימה שנשארה אצל כל אחד ואחד היא גם כן גדולה מאד.

ואם אותו הגבור היא הגבור של אותו המלך הריהו בודאי גבור גדול מאד. —

כל זה ספר הבעל-תפלה. שמעו האנשים את דבריו ותמהו. החזיקו בבעל-תפלה ולא הניחוהו לילך מאתם, שהרי אפשר שהגבור שעלה עליהם הוא אותו הגבור שיש להבעל-תפלה היכרות עמו.

והגבור היה הולך וקרב אל אותה המדינה ושולח בכל פנים את שליחיו, עד שנתקרב ובא אליהם. עמד מחוץ לעיר ושלח אליהם את שליחיו. נתיראו מאד בני העיר, ובקשו מהבעל-תפלה שיתן להם עצה.

אמר הבעל-תפלה: — צריך לחקור דרכו והנהגתו של אותו הגבור, כדי להכיר על ידי זה אם הוא הוא אותו הגבור של המלך. —

הלך הבעל-תפלה ויצא אל הגבור. בא אל המחנה של הגבור והתחיל לדבר עם אחד מאנשי חילו. שאל אותו הבעל-תפלה: — מה מעשיכם ואיך נתחברתם עם הגבור הזה? —

השיב החיל: — מעשה שהיה כך היה. נמצא כתוב בספרי הכרוניקות, שהיה רוח סערה גדולה בעולם. הסערה הפכה את כל העולם כלו: הפכה ים ליבשה ויבשה לים, מדבר לישוב וישוב למדבר, ובלבלה את כל העולם כלו. אחר הרעש והבלבול, שנתבלבל כל העולם, נתישבו בני העולם לבחר להם מלך. חקרו: מי ראוי לעשות אותו מלך עליהם? חקרו ובאו לידי הסכם: באשר שהעיקר הוא התכלית, על כן מי שהוא משתדל ביותר בהתכלית הוא ראוי להיות מלך.

התחילו לחקור מה היא התכלית. היו ביניהם כתות כתות. כת אחת אמרו:

עיקר התכלית הוא כבוד. אנו רואים שהכבוד הוא העיקר אצל העולם, כי כשאין נותנין לאדם כבודו, היינו כשמדברים אליו איזה דבור כנגד כבודו, יש לו שפיכות דמים. הכבוד הוא העיקר אצל כל העולם אפילו לאחר מיתה: אפילו למת מקפידין

לִקְבְּרוּ בַכְבוֹד, וְאִם עַל פִּי שֶׁאֲחֵר מִיָּתָה אֵין שֵׁיךְ שׁוֹם תְּאוֹה
אֲצֵל הַמֵּת, מְכַל מְקוֹם עַל כְּבוֹדוֹ שֶׁל מֵת מִקְפִּידִין. נִמְצָא שֶׁהַכְּבוֹד
הוּא עֵיקַר הַתְּכַלִּית. עַל כֵּן הוֹסֵכִים אֲצֵלֶם לְבַקֵּשׁ אִישׁ מְכֻבָּד, הֵינּוּ
אֲדָם שֵׁישׁ לֹא כְבוֹד וְשֶׁהוּא רוֹדֵף אַחֵר הַכְּבוֹד וּמְשִׁיגוֹ, כִּי אֲדָם
כֹּזֵה הָרִי הוּא מִשְׁתַּדֵּל בְּהַשְׁגַּת הַתְּכַלִּית.

הֵלְכוּ לְבַקֵּשׁ אִישׁ כֹּזֵה. הֵלְכוּ וּמְצְאוּ:

צוֹעֲנִים הָיוּ נוֹשְׂאִים קְבֻצָּת זָקֵן אֶחָד וְאַחֲרָיו הוֹלְכִים לְעֶרֶךְ
חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ. כֹּלֶם הָיוּ צוֹעֲנִים וְהָיוּ מִקְרֹבֵי וּזְרַעוֹ. וְהַקְּבֻצָּת
עֲצָמוּ הִיא סוּמָא וְעֵקוֹם, אֲלֵא שֶׁהִיא מִקְפִּיד מְאֹד עַל כְּבוֹדוֹ. וְהִיא
כַּעֲסָן גְּדוֹלָה, וְכוֹעֵס עֲלֵיהֶם בְּכָל פֶּעַם בְּקִפְיֹת גְּדוֹלוֹת וּמְצוּהָ בְּכָל
פֶּעַם שֵׁישָׁאוֹ אוֹתוֹ אֲנָשִׁים אַחֲרֵים. מְצָאוּ שׁוֹהֵ הַקְּבֻצָּת הוּא אִישׁ
מְכֻבָּד, שֵׁישׁ לֹא כְבוֹד כֹּזֵה. וְגַם הוּא רוֹדֵף אַחֵר הַכְּבוֹד, שֶׁהָרִי
הוּא מִקְפִּיד כֹּל כֵּךְ עַל כְּבוֹדוֹ.

הוֹטֵב בְּעֵינַי כֵּת זֶה הַקְּבֻצָּת הַזֶּה וְקִבְּלוּ אוֹתוֹ לְמַלְךְ.

וְלִהְיוֹת שְׂגִם אֶרֶץ גּוֹרֵמֵת הַרְבֵּה, כִּי יֵשׁ אֶרֶץ שְׂגוֹרֵמֵת
וּמְסוּגֵלֵת לְכְבוֹד, וְכֵן יֵשׁ אֶרֶץ גּוֹרֵמֵת לְמֵדָה אַחֲרָת, עַל כֵּן בִּקְשׁוּ
וּמְצְאוּ מְדִינָה מְסוּגֵלֵת לִזֶּה, וַיֵּשְׁבוּ שָׁם.

כֵּת אַחֲרָת אָמְרוּ: — אֵין הַכְּבוֹד עֵיקַר הַתְּכַלִּית. — חִקְרוּ
וּמְצְאוּ שֶׁעֵיקַר הַתְּכַלִּית הוּא רְצִיחָה, וְהֵא רְאִיָּה: כֹּל הַדְּבָרִים כֹּלִים
וּנְפֻסָּדִים. כֹּל מֵה שֵׁישׁ בְּעוֹלָם, עֲשִׂבִים וְצִמְחִים וּבְנֵי אָדָם, הַכֹּל
צָרִיךְ לְבֹא לְכִלְיוֹן וְהַפְּסָד. נִמְצָא שֶׁתְּכַלִּית הַכֹּל הוּא הַכִּלְיוֹן
וְהַפְּסָד. לְפִיכֵךְ הַרוּצַח, שֶׁהוּא הוֹרֵג וּמְכַלֵּה בְנֵי אָדָם, הוּא מְרַבֵּה
לְהַבִּיא אֶת הָעוֹלָם אֶל הַתְּכַלִּית. עַל כֵּן הוֹסֵכִים אֲצֵלֶם שֶׁהַתְּכַלִּית
הִיא רְצִיחָה. בִּקְשׁוּ אָדָם שִׁיחָה רוּצַח וְכַעֲסָן וּבְעַל קְנָאָה בִּיּוֹתֵר,
כִּי אִישׁ כֹּזֵה הוּא קְרוֹב יוֹתֵר אֶל הַתְּכַלִּית, וְהוּא רְאוּי לְהִיּוֹת מֶלֶךְ.
הֵלְכוּ לְבַקֵּשׁ. שָׁמְעוּ קוֹל צַעֲקָה. שָׁאֲלוּ: — מֵהוּ קוֹל הַצַּעֲקָה? —
הַשִּׁיבוּ לָהֶם: — אֶחָד שָׁחַט אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ! — עֲנוּ וְאָמְרוּ:
— וְכִי יֵשׁ רוּצַח אֲבִיר לֵב וְכַעֲסָן יוֹתֵר מִזֶּה, שִׁיְהָרוֹג אֶת אָבִיו וְאֶת
אִמּוֹ? הַאִישׁ הַזֶּה הִשִּׁיג אֶת הַתְּכַלִּית! —

הוֹטֵב בְּעֵינֵיהֶם וְקִבְּלוּ אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם לְמַלְךְ.

בִּקְשׁוּ לָהֶם אֶרֶץ גּוֹרֵמֵת לְרְצִיחָה, וּבַחֲרוּ לָהֶם מְקוֹם הָרִים
וְגִבְעוֹת, שֶׁהוּא מְקוֹם הַרוּצַחִים. הֵלְכוּ לָעִם וַיֵּשְׁבוּ שָׁם עִם מֶלֶכֶם.
כֵּת אַחֲרָת אָמְרוּ: — מִי שֵׁישׁ לֹא שִׁפַּע מְזוֹנוֹת הַרְבֵּה,

ואינו נזון ממזונות של שאר בני אדם, אלא ממזונות דקים, כגון חלב, כדי שלא יתגשם שכלו, אדם כזה ראוי למלוך. — לא מצאו תיכף אדם כזה, שלא יהיה נזון ממזונות של שאר בני אדם, ובחרו להם לפי שעה איש עשיר, שיש לו שפע מזונות הרבה.

עשו לפי שעה את העשיר למלך, עד שימצאו אדם ראוי. בחרו להם ארץ גורמת לזה. הלכו וישבו שם. כת אחרת אמרו, שיפת תאר ראויה למלוך. עיקר התכלית הוא שיהיה העולם מיושב, כי לזה נברא העולם. היפת-תאר היא הגורמת להרבות ישוב העולם, אם כן היא מביאה אל התכלית. לפיכך ראויה היפת-תאר למלוכה.

בחרו להם ארץ גורמת לזה. הלכו וישבו שם. כת אחרת אמרו, שעיקר התכלית הוא הדבור, שהוא מותר האדם מן הבהמה. אם כן זהו עיקר היתרון שיש להם וזהו עיקר התכלית.

בקשו להם איש דברן, שידע כמה לשונות וירבה לדבר תמיד, כי איש כזה הוא קרוב אל התכלית. הלכו ומצאו איש צרפתי משוגע שהיה הולך ומדבר לעצמו. שאלוהו אם הוא יודע לשונות. היה יודע כמה לשונות. איש כזה — כך חשבו — ודאי השיג התכלית: הוא יודע כמה לשונות, ומדבר הרבה מאד, אפילו עם עצמו הוא מדבר. הוטב בעיניהם איש זה וקבלוהו למלך. בחרו להם ארץ גורמת לענין שלהם, והלכו וישבו שם עם מלכם.

כת אחרת אמרו, שעיקר התכלית הוא שמחה: כשנולד בן שמחים, כשיש חתונה שמחים, כשכובשים מדינה שמחים. נמצא שתכלית הכל היא שמחה. בקשו איש שיהיה שמח תמיד והוא יהיה מלך עליהם.

הלכו ומצאו: אכר אחד הולך בכתונת מזוהמה ונושא בקבוק יי"ש, ואחריו הולכים כמה אכרים. וזה האכר הוא שמח מאד, כי הוא שכור מאד, ואין לו שום דאגה. הוטב בעיניהם אכר זה: הרי השיג את התכלית, שהיא שמחה. קבלו אותו עליהם למלך.

בחרו להם ארץ גורמת לענין שלהם, היינו כרמים, הלכו וישבו שם.

כת אחרת אמרו: העיקר הוא חכמה. בקשו להם חכם גדול ועשו אותו מלך עליהם. בקשו להם ארץ גורמת לחכמה, והלכו וישבו שם. כת אחרת אמרו: עיקר התכלית הוא לפטם עצמו באכילה, ושתיה, כדי לגדל האיברים. בקשו בעל איברים, שהוא קרוב יותר אל התכלית. ואיש כזה ראוי למלוך.

הלכו ומצאו הגרי ארוך. הוטב בעיניהם. שהרי הוא בעל איברים וקרוב אל התכלית. קבלו אותו למלך. בקשו להם ארץ גורמת לזה, והלכו וישבו שם. והיתה כת אחרת, שאמרו: אין כל זה תכלית, אלא שעיקר התכלית הוא רק לעסוק בתפלה לשם יתברך ולהיות עניו ושפל ברך.

בקשו להם בעל תפלה אחד ועשו אותו מלך עליהם. — כל זה ספר איש החיל להבעל-תפלה. ועוד ספר לו: — כל אלו אנשי החיל שלנו, שנתחברו עם הגבור, הם מן הכת של בעלי האיברים, שקבלו עליהם למלך את ההגרי הארוך בעל האיברים. פעם אחת הלך מחנה אחד מהם עם העגלות שאחר המחנה. בעלי איברים אלו היתה אימתן מוטלת על הבריות, כי היו אנשים גדולים וגבורים. מי שפגע בהם נטה מן הדרך. והנה בא כנגדם גבור אחד. וגבור זה, כשבא נגד המחנה, לא נטה מן הדרך, אלא שנכנס לתוך המחנה ופיזר אותם לכאן ולכאן. נתיראו אנשי המחנה מפניו. והוא נכנס לתוך העגלות, שהולכות אחר המחנה, ואכל מכל מה שהיה שם. היו תמהים מאד על גודל גבורתו, שלא היה מתירא מפני המחנה כלל ונכנס לתוכם ואכל מכל מה שהיה בעגלות. תיכף ומיד נפלו לפניו, ואמרו לו: יחי המלך! כי ידעו שגבור כזה בודאי ראוי למלוך, לפי דעתם, שהרי עיקר התכלית אצלם הוא מי שהוא בעל איברים, ובודאי ימחול לו המלך את המלוכה. וכך הוה.

גבור זה שבא כנגדם נתקבל למלך על כת זו. הוא הגבור שאנו הולכין עכשיו עמו לכבוש העולם. והוא, גבור זה שנעשה מלך עליהם, אומר שיש לו בזה כוונה אחרת, במה שהוא הולך לכבוש את העולם, ואין כוונתו כלל לזה, שיהיה העולם כבוש תחתיו. — שאל לו הבעל-תפלה: — ומה ענין גבורתו של זה הגבור, שהוא המלך שלכם? —

השיב לו: — היתה מדינה אחת שלא רצו לתכניע עצמן תחתיו. לקח הגבור החרב שיש לו, וכבשן. החרב שלו יש לה שלשה כחות: כשמגביהין אותה בורחין כל שרי החיילים וכו'. — כשמע זאת הבעל-תפלה הבין שזהו בודאי הגבור של המלך. בקש הבעל-תפלה, אם אפשר שיתראה פנים עם זה הגבור שהוא המלך שלהם. השיבו לו: — יודיעו הדבר להגבור ושאלו אותו אם יתן רשות. —

הלכו ושאלו אותו. נתן רשות שיבוא אליו. בא הבעל-תפלה אל הגבור. הכירו זה את זה והיו ביניהם שמחות גדולות מאד על עזו וְהַתְּוֹעֵד יחד. היו ביניהם שמחות ובכיות, כי זכרו את המלך ואנשיו, ובכו על זה. דברו הבעל-תפלה והגבור על המאורעות איך נתגלגלו ובאו לכאן.

ספר הגבור:

— אז, אחר שהיה הרוח-סערה ונתפזרו כלם, חזרתי ממקום שעליתי שמה לחדש כחי. חזרתי ולא מצאתי את המלך עם כל האנשים ההם, היינו שעברתי על מקום אחד והבנתי ששם הוא בודאי המלך, אך לא יכולתי לבקשו ולמצאו. וכן עברתי על מקום אחר, שהבנתי ששם היא המלכה, אך לא יכולתי לבקשה ולמצאה. וכן עברתי על מקומות כל אותן האנשים. אך על מקומך לא עברתי. —

ענה ואמר הבעל-תפלה:

— ואני עברתי על מקומותיהם של כלם וגם על מקום שלך: עברתי במקום אחד וראיתי שעומד כתר המלך, והבנתי

שכאן יש בודאי המלך. אך לא יכלתי לבקשו ולמצאו.
 כך הלכתי הלאה ועברתי על ים של דם, והבנתי שזה הים
 נעשה בודאי מהדמעות של המלכה, שהיא בוכה על כל מה
 שאירע, ובודאי המלכה היא כאן, אך לא היה אפשר לי לבקשה
 ולמצאה.

וכן עברתי על ים של חלב, והבנתי שזה הים נעשה בודאי
 מהחלב של הבת-מלכה, שנאבד בנה, והיה גדחק ויוצא ממנה
 רבוי וחלב, ומזה נעשה הים הזה של חלב, ובודאי כאן היא
 הבת-מלכה. אך לא היה אפשר לבקשה ולמצאה.

וכן עברתי הלאה וראיתי שהיו מונחות השערות של זהב
 של התינוק ולא לקחתי מהן כלל, וידעתי שכאן הוא בודאי
 התינוק. אך לא היה אפשר לבקשו ולמצאו.

וכן עברתי הלאה והייתי עובר על ים של יין, וידעתי שזה הים
 נעשה בודאי מדיבוריו של המליך, שהוא עומד ומדבר תנחומין
 לפני המלך והמלכה, ואחר כך הוא מחזיר פניו ומדבר תנחומין
 להבת-מלכה, ומאלו הדיבורים נעשה הים של יין, כמו שנאמר
 „וחכך כיון הטוב“. אך לא יכלתי למצא.

וכן עברתי הלאה, וראיתי שעומדת אבן שהקוקה עליה
 תמונת היד של המלך עם השרטוטין. הבנתי שכאן הוא בודאי
 החכם של המלך, שחקק לו תמונת היד על האבן. אך לא היה
 אפשר למצאו.

וכן עברתי הלאה וראיתי על הר אחד עומדים מסודרים
 שלחנות של זהב וכלים יקרים ושאר אוצרות המלך. הבנתי שכאן
 הוא בודאי הממונה על האוצרות של המלך. אך לא היה אפשר
 למצאו. —

השיב הגבור :

— גם אני עברתי על כל המקומות הללו. אבל במקום
 התינוק של הבת-מלכה לקחתי משערות הזהב שלו שבע שערות
 שיש להן כל מיני גוונין, והן יקרות מאד. אחר כך הייתי יושב
 במקום שישבתי והייתי מחיה עצמי כמה שאפשר בעשבים וכיוצא
 בזה, עד שלא היה לי שום דבר לחיות עצמי, והלכתי באשר
 אלך, וכאשר הלכתי מן המקום ההוא שכחתי שם את הקשת
 שלי. —

השיב הבעל-תפלה:

— אני ראיתיה, קשת זו, וידעתי שבודאי היא קשת שלך, אך לא הייתי יכול למצוא אותך. —
וספר עוד הגביר להבעל-תפלה:

— כשהלכתי משם הייתי הולך ובא, עד שפגעתי במחנה של אנשי חיל ונכנסתי לתוכם, כי הייתי רעב מאד והייתי רוצה לאכול. ותיכף כשנכנסתי לתוכם קבלו אותי למלך עליהם, ועתה אני הולך לכבוש את העולם. וכל כוונתי אינה אלא למצוא את המלך עם האנשים שלו. —

תיך כדי דבור נזכר הבעל-תפלה על בני המדינה שנפלו בתאוות הממון כל כך עד שבאו לידי שטות כזו, שבעלי הממון הם אלוהות אצלם ושאר עניני שטות שיש לבני אותה המדינה. ספר כל הענין לגבור ושאל:

— מה עושים עם האנשים הללו? —

ענה הגבור ואמר להבעל-תפלה: — שמעתי מהמלך, שמכל התאוות אפשר להוציא את מי שנפל לתוכן. אך מי שנפל לתאוה זו של ממון אי אפשר בשום אופן להוציאו משם. ובודאי לא תפעול אצלם כלום, כי אי אפשר להוציאם מזה כלל. רק שמעתי מהמלך שעל ידי דרך המקום שיש לחרב, שמשם קבלה גבורתה, על ידי זה יכולים להוציא מתאוה זו של ממון את מי שנפל ונשקע בתוכה. —

ישבו יחד, הגבור והבעל-תפלה, איזה זמן. ועל ענין של בני אותה המדינה, שבקשו מהבעל-תפלה שיצא בשבילם אל הגבור, הרחיבו הזמן, היינו שהבעל-תפלה פעל אצל הגבור להרחיב להם, לבני אותה המדינה, הזמן. ומסרו הגבור והבעל-תפלה סימנים זה לזה, כדי שיוכלו לידע אחד מחברו, והלך לו הבעל-תפלה לדרכו.

בדרך הילוכו ראה הבעל-תפלה, שהולכים אנשים ומתפללים ונושאים חבורים של תפלות. נתירא מהם, וגם הם נתיראו ממנו. עמד להתפלל, וגם הם עמדו להתפלל. אחר כך שאל אותם: — מי אתם? — השיבו לו: — בעת שהיה רוח סערה נפרדו בני העולם לכתות, אלו בחרו בזה ואלו-בזה. אז אנחנו בחרנו לנו לעסוק תמיד בתפלה להשם יתברך. בקשנו ומצאנו בעל תפלה

אחד ועשינו אותו למלך. — שמע זאת הבעל-תפלה והוטב הדבר בעיניו, שהרי בזה הוא חפץ. התחיל לדבר עמהם, וגלה להם סדר תפלותיו וחבוריו ועניניו. שמעו דבריו ונפקחו עיניהם וראו גודל מעלותיו של בעל תפלה זה, ותיכף מנוהו מלך עליהם, כי המלך שלהם מחל לו המלוכה, מחמת שראה שהוא מופלג במעלה יתרה. לימדם הבעל-תפלה והאיר עיניהם וצִשָּׂאם לצדיקים גמורים.

שלח הבעל תפלה אגרת להגבור והודיעו, שזכה ומצא אנשים כאלו ונעשה מלך.

ובני המדינה של הממון היו עוסקים יותר בעניניהם ובעבודתם, והזמן שהגביל להם הגבור היה ממשמש ובא. נתפחדו מאד והתעצמו בעבודתם והקריבו קרבנות וקטרת ועסקו בתפלות שלהם, שהיו מתפללים לאלוהות. ועלה בהסכם כלם, שהם נוכרחים לקיים עצתם הראשונה, היינו לשלוח אל המדינה של עשירות מופלגת, שלפי דעתם היו כל בני אותה המדינה כלם אלוהות, והם יושיעו אותם בודאי. שלחו שליחים לשם.

בדרך הילוכם תעו השליחים. מצאו אדם שהיה הולך במקל, והמקל שלו היה עולה יותר מכל אלוהותיהם, כי המקל היה משובץ באבנים טובות יקרות והיה שוה יותר מכל העשירות של כלם. גם היה חבוש כובע וגם בכובע היו קבועות אבנים טובות, שהיו שוות הון רב. תיכף ומיד נפלו לפניו בכריעה והשתחויה, כי לפי דעתם היה האדם הזה אלוה על כל האלוהות שלהם, שהרי יש לו עשירות מופלגת כזו. והאדם הזה היה הממונה על האוצרות של המלך. אמר להם אדם זה בתמיהה: — זהו חידוש אצלכם? בואו עמי ואראה לכם עשירות! — הולך אתם אל ההר שהיה מסודר שם אוצר המלך והראה להם את האוצר. תיכף ומיד נפלו שוב בכריעה והשתחויה: — זהו אלוה על כל אלהים! — אך קרבנות לא הקריבו שם, שהרי לפי דעתם בודאי היו צריכין להקריב את עצמן לאלוה כזה, ולא היה נשאר מהם איש. אבל זה היה ברור אצלם, שחוא אלוה על כל אלהים, מאחר שיש לו עשירות עצומה ורבה כזו.

נתישבו השלוחים: למה להם לילך אל המדינה של עשירים

מופלגים, שהם אצלם כלם אלוהות, הרי אצל זה האיש בודאי יוכלו לקבל ישועה, כי הלא הוא אלוה על כלם, מאחר שיש לו עשירות כפלי כפלים יותר מכלם. על כן בקשו מזה האיש שילך עמם למדינתם. נתרצה להם והלך עמם ובא למדינתם.

היה אצל בני המדינה שמחה גדולה, שמצאו אלוה כזה, שהיו בטוחים שעל ידו תהיה להם תשועה בודאי.

וצוה הממונה של המלך שקודם שיהיה סדר מתוקן ונכון במדינה לא יקריבו קרבנות כלל.

התחילו בני המדינה לבקש ממנו להושיעם מידי הגבור שהולך עליהם למלחמה. ענה גם הממונה בלשון תמיהה שענה להם הבעל-תפלה: — אפשר הוא זה הגבור? —

והלך הממונה ויצא אל הגבור. בקש מאנשיו של הגבור שיתנו לו האפשרות להתראות עמו פנים. אמרו, שיודיעו לו וישאלו את פיו. הלכו ושאלו ונתן רשות. נכנס הממונה אל הגבור. הכירו זה את זה, והיו ביניהם שמחות גדולות ובכיות. אמר הגבור להממונה: — תדע, שגם הבעל-תפלה שלנו ראיתו גם כן, וכבר נעשה מלך. —

אחר כך ספרו זה לזה איך נתגלגלו ובאו לכאן. ספר הממונה להגבור: — גם אני עברתי על מקום המלך ועל מקום כל האנשים של המלך, אך על מקומך אתה ועל מקומו של הבעל-תפלה לא עברתי. —

ודבר הממונה עם הגבור על המדינה של עשירות, שנתעו ונבוכו כל כך עד שבאו לידי דברי שטות כאלו. השיב הגבור להממונה אותה התשובה שהשיב להבעל-תפלה, היינו ששמע מהמלך, שמי שנשקע בתאוה זו של ממון אין לו שום תקנה לשוב ולצאת משם, אלא על ידי הדרך של מקום החרב, שמסמ מקבל הגבור כח גבורתו. רק על ידי זה אפשר להוציאם מזה. הרחיבו הזמן עוד יותר ונתן הגבור להם, לבני אותה המדינה, עוד אריכת זמן. אחר כך מסרו סימנים זה לזה והלך הממונה מן הגבור.

חזר הממונה לאותה המדינה, ספר להם ענין אותה החרב ונתן להם עצה: — באשר שאני יודע מהיכן מקבל זה הגבור כח גבורתו, היינו שהוא מקבל כל זה ממקום החרב, בכך נלך אני ואתם אל מקום החרב. על ידי זה תוכלו להתגבר כנגדו. —

וכוונתו של הממונה היתה, שכשיבואו לשם יוכלו לשוב
 ולצאת על ידי זה מטעותם, כמו שאמר הגבור.
 קבלו דבריו. הלך הממונה ועמו גדולי המדינה.
 הודיע הממונה להגבור דבר זה, שהוא הולך עמם לבקש
 מקום החרב. וכוונתו: אולי יזכה בדרך הילוכו למצוא את המלך
 ואנשיו.

ענה ואמר הגבור: — גם אני אלך עמך. —
 שינה הגבור טעמו, כדי שלא יבינו האנשים שהלכו עם
 הממונה שזהו הגבור, והלך גם כן עם הממונה.
 נתישבו הגבור והממונה שיודיעו הדבר להבעל-תפלה.
 הודיעו לו. אמר הבעל-תפלה, שגם הוא ילך עמם.
 צוה הבעל-תפלה לאנשים שלו, שיתפללו על זה, שיצליח
 ה' דרכם שיזכו למצוא את המלך ואנשיו, כי תמיד היה הבעל-
 תפלה מתפלל על זה, והלך אל הממונה והגבור לילך עמם לבקש
 את המלך ואנשיו.

בא הבעל-תפלה אל הממונה והגבור. היתה ביניהם שמחה
 גדולה, שמחות ובכיות.

הלכו שלשתם יחד: הממונה והגבור והבעל-תפלה, וגם
 הגדולים מן המדינה של עשירים הלכו עמהם.

התהלכו באשר התהלכו: באו למדינה אחת.
 היו שם שומרים סביב המדינה. שאלו את השומרים על
 עסקי המדינה. — ומי המלך שלכם? —

השיבו השומרים: — בעת שהיה הרוח-סערה הגדול נפרדו
 בני העולם למיניהם. אז מצאו להם בני מדינתנו שעיקר התכלית
 היא החכמה וקבלו עליהם חכם גדול למלך. וזה מקרוב מצאו
 חכם גדול מופלג בחכמה מאד ומחל לו המלך את המלוכה, וקבלו
 אותו למלך. —

אמרו הממונה והגבור והבעל-תפלה זה לזה: — נראין
 הדברים שזהו החכם שלנו. —

בקשו: — אפשר להתראות פנים עם המלך? —

השיבו השומרים: — יודיעו לו וישאלו אותו. —

הלכו ושאלו, ונתן להם רשות.

באו אלו השלשה אל החכם, שהוא המלך של אותה המדינה

הכירו זה את זה, כי החכם היה החכם של המלך. היתה שם שמחה גדולה, שמחות ובכיות. בכו: — איך יכולים למצא את המלך וכל אשר לו? —

שאלו את החכם: — אינך יודע על היד של המלך? — השיב להם: — היד היא אצלי. אך מעת שנתפורנו על ידי הרוח-סערה, והמלך נעלם ממנו, מאז איני רוצה להסתכל כלל בתוך היד, כי היא שייכת רק למלך. רק חקקתי תבנית היד על אבן, כדי שאשתמש בזה קצת לצורך עניני. אבל בהיד עצמה איני מסתכל כלל. —

דברו עם החכם על המאורעות, איך נתגלגל ובא לכאן. ספר להם:

— מעת שהיתה הרוח-סערה הלכתי באשר הלכתי. בדרך הילוכי עברתי על כלם. רק על מקום שלשתכם לא עברתי. מצאו אותי בני מדינה זו וקבלו אותי למלך. לעת עתה צריך אני להנהיג אותם לפי דרכם, כפי דרך חכמתם הם, עד אשר ברבות הזמן אשיב אותם אל האמת. —

דברו עם החכם על אודות בני המדינה של אוהבי ממון, שנתעו ונבוכו כל כך בשטות ועבודה זרה של ממון, ואמרו: — אלמלא לא נתבדרנו ונתפורנו, כי אם בשביל אותה המדינה להחזיר אותם למוטב, היה די לנו בזה. באמת כל הכתות כלן נתעו ונבוכו וצריכין לתקן ולהשיבן משטותן ולהחזירן אל התכלית האמתית. אפילו הכת שבחרו להם חכמה לתכלית, גם הם לא השיגו התכלית האמתית וצריכין תקון ותשובה, כי בחרו בחכמות חיצוניות ואפיקורסות. אך מכל הטעיות אפשר בנקל להשיבם ולהחזירם אל האמת. אבל אותם שנתעו בעבודה זרה של ממון ונטפשו ונשקעו בה כל כך אי אפשר להשיבם מזה. —

לבסוף נתרצה החכם גם כן לייך עם השלשה. הלכו ארבעתם יחד: הממונה, הגבור, הבעל-תפלה והחכם.

וגם אלו האלוהות של ממון, השוטים, הלכו עמהם גם כן. הלכו ובאו למדינה אחת.

שאלו את השומרים על ענין המדינה ומי הוא המלך שלהם. השיבו: — מעת שהיה הרוח-סערה בחרו להם בני מדינה

זו שהתכלית הוא הדיבור, וקבלו עליהם דברן בעל-לשון למלך.
 אחר כך מצאו אדם אחד שהיה בעל לשון-מליצה ודברן מופלג
 מאד, וקבלו אותו למלך, כי המלך מחל לו המלוכה. —
 הבינו הארבעה שבודאי הוא המליץ של המלך. בקשו:
 — אפשר להתראות עם המלך? —

אמרו השומרים: — יודיעו לו ויקבלו רשות. —
 הלכו ושאלו ונתן להם רשות.
 נכנסו הארבעה אצל המלך. והוא היה המליץ של המלך
 שלהם. הכירו זה את זה. היה ביניהם שמחה גדולה ובכיות.
 הלך המליץ עמהם גם כן לבקש הנשואים, דהיינו המלך
 וכל אשר לו.

הלכו החמשה הלאה, אולי יזכו למצוא גם השאר.
 הלכו ובאו למדינה אחת.
 שאלו גם כן לשומרים על ענין המדינה ומי המלך שלהם.
 השיבו: — בני מדינה שלנו הם מן הכת שבחרו להם את
 השמחה והמשתה לתכלית, וקבלו עליהם שכור אחד, שהוא שרוי
 בשמחה תמיד, להיות מלך עליהם. אחר כך מצאו אחד שהיה
 יושב בתוך ים של יין. הוטב בעיניהם זה האיש יותר, כי הוא
 בודאי שכור מופלג מאד, וקבלו אותו למלך.
 בקשו החמשה להתראות פנים עמו. הלכו וקבלו רשות.
 נכנסו החמשה אצל זה המלך. והוא היה האוהב הנאמן של
 המלך, שהיה יושב בתוך הים של יין, שנעשה מדברי התנחומין
 של המליץ, כמו שנאמר „וחכך כיון הטוב“. ובני אותה מדינה
 של שמחה ומשתה היו סבורים שהוא שכור גדול, מאחר שיושב
 בים של יין, וקבלו אותו למלך.

הכירו החמשה: הממונה, והגבור, והבעל-תפלה, והחכם
 והמליץ את האוהב-נאמן וגם האוהב-נאמן הכיר אותם. היה
 ביניהם שמחה גדולה ובכיות.

הלך האוהב-נאמן גם כן עמהם לבקש הנשואים, דהיינו
 המלך וכל אשר לו.

הלכו הששה הלאה. באו למדינה אחת.
 שאלו את השומרים: — מי הוא המלך שלכם? —
 השיבו: — המלך שלנו היא יפת תאר, מחמת שהיא מביאה

אל התכלית. כי התכלית הוא ישוב העולם. בתחלה היתה אצלנו איזו יפת תואר למלכה אחר כך מצאו יפת תואר מופלגת ביפיה מאד, וקבלו אותה למלך. —
הבינו הששה שהיא בודאי הבת-מלכה. בקשו להתראות עמה. הלכו וקבלו רשות.

שאלו אותה, היאך באה לכאן.

ספרו להם: — מעת שבא הרוח-סערה וחטף את התינוק היקר מן העריסה, יצאתי בשעת הבהלה אחר התינוק ולא מצאתי אותו. נדחק חלבי לחוץ ומזה נעשה ים של חלב. אחר כך מצאו אותי בני מדינה זו וקבלו אותי למלך עליהם. —
ויה שם שמחה גדולה, וגם בכיות גדולות, כי בכו על התי וק היקר, שנאבד מהם, ועל אביה ואמה, שאינה יודעת מהם.

והנה נמצא שבא בעלה של המלכה: שהרי הגבור הוא ב. לה של הבת-מלכה. אם כן יש להמדינה מלך.
והבת-מלכה בקשה מהבעל-תפלה שיהלך במדינה זו לטהר אותה מהזוהמה הגדולה שלה: הואיל והיה אצלם עיקר התכלית ענין היפת-תאר. היו כלם מזוהמים בתאוה זו שנתגברה אצלם והיה אצלם כמו אמונה שזוהי התכלית. לפיכך בקשה ממנו שיטהר אותם קצת לעת עתה, שלא יתגשמו בזוהמה זו כל כך.

אחר כך הלכו השבעה: הממונה והגבור והבעל-תפלה והחכם והמליץ והאוהב-נאמן והבת-מלכה, לבקש השאר, דהיינו המלך והמלכה והתינוק.
הלכו ובאו למדינה אחת.

שאלו: — מי הוא המלך שלכם? —

השיבו: — המלך שלנו הוא „בן-שנה“. בני מדינתנו הם מן הכת שבאו לכלל דעה, שמי שיש לו שפע מזונות ואינו נוון ממזון של שאר בני אדם הוא ראוי להיות מלך. לפי שעה קבלו עשיר אחד למלך. אחר כך מצאו אדם שהוא יושב בים של חלב. הוטב בעיניהם מאד, כי זה האדם הוא נוון כל ימיו מחלב ואינו נוון ממזונות של שאר העולם. על כן קבלו אותו למלך, וקראו אותו בשם „בן-שנה“, לפי שהוא נוון מחלב כמו בן שנה.

הבינו שזהו התינוק של הבת-מלכה.
 בקשו להתראות פנים עמו. הלכו ושאלו וקבלו רשות.
 נכנסו אצלו והכירו זה את זה, כי גם הוא, התינוק שנעשה
 מלך, הכיר אותם. ואף על פי שהיה תינוק קטן כשנעלם מהם,
 מכל מקום הכיר אותם, כי היה חכם גמור משעת הולדו. והם
 הכירו אותו בודאי.
 היתה שם שמחה נוראה. גם בכו עדיין, שאינם יודעים
 מהמלך והמלכה.

שאלו אותו: איך באת לכאן? —
 ספר להם! — בשעה שחטף אותי הרוח-סערה נשאני
 למקום שנשאני. הייתי שם באותו מקום, והייתי מחיה עצמי
 במה שאפשר, במה שהייתי מוצא שם. אחר כך באתי אל ים
 של חלב. הבנתי שזה הים נעשה בודאי מחלבה של אמי, כי
 בודאי נדחק ממנה החלב, ונעשה הימנו זה הים. ישבתי שם
 באותו ים של חלב והייתי גזון מן החלב, עד שבאו בני מדינה
 זו וקבלו אותי למלך. —

הלכו השמונה הלאה. באו למדינה אחת.
 שאלו: — מי הוא המלך שלכם? —
 השיבו: — בני מדינתנו בחרו להם הרציחה לתכלית. קבלו
 עליהם למלך רוצח אחד. אחר כך מצאו לאשה אחת שהיתה
 יושבת בתוך ים של דם, וקבלו אותה למלך, כי חשבו שהיא
 בודאי רוצח גדול מאד, שהרי היא יושבת בתוך ים של דם. —
 בקשו השמונה להתראות פנים עמה. הלכו וקבלו רשות.
 נכנסו אליה. והיא היתה המלכה, שהיתה בוכה תמיד
 ומדמעותיה נעשה הים של דם. הכירו זה את זה.

הלכו התשעה הלאה. באו למדינה אחת.
 שאלו: — מי הוא המלך שלכם? —
 השיבו: — בני מדינתנו בחרו להם למלך איש מכובד
 אחד. כי אצלם עיקר התכלית הוא כבוד. אחר מצאו, שהיה
 יושב בשדה זקן אחד וכתר על ראשו. היה ברור להם, כי הוא
 מכובד גדול, הואיל והוא יושב בשדה מוכתר בכתר. קבלו אותו
 למלך. —

הבינו התשעה, כי בודאי זהו המלך שלהם. בקשו להתראות עמו. הלכו וקבלו רשות.

נכנסו אצלו, הכירו כי הוא הוא המלך בעצמו.

גודל השמחה שהיה שם אי אפשר לשער כלל.

ואותן הגדולים ממדינת העשירות היו הולכים עמהם ולא

היו יודעים כלל מחיותם, מה הן השמחות הללו.

ודבר הגבור עם המלך על אדות בני אותה המדינה של

עשירות, שנשקעו בעבודה זרה של ממון. ואמר הגבור למלך:

— שמעתי מפיו של מלכי, שעל ידי הדרך שיש לי אל החרב

על ידי זה יכולים להוציא את מי שנשקע בעבודה זרה של

תאות ממון. — השיב לו המלך: — כן הדבר. —

והודיעו המלך: — בדרך העולה אל החרב יש דרך מן

הצד. באותה הדרך באים אל הר של אש. על ההר רבין

אריה. והאריה כשהוא צריך לאכול הוא הולך ונופל על העדרים

ולוקח לו צאן ובהמות וטורפן. והרועים יודעים מזה ושומרים

מאד את הצאן מפניו. אבל האריה אינו משגיח כלל על זה,

וכשהוא רוצה לאכול הוא מתנפל על העדרים. הרועים מכים

ומרעישים עליו והוא אינו שומע זאת כלל: לוקח לו צאן

ובהמות ושואג ואוכל.

ואותו הר של אש אינו נראה כלל.

ועוד יש מן הצד דרך אחרת. ובאים באותה הדרך אל בית

הבישול. ושם, באותו המבשל יש כל מיני מאכלים. ובאותו

המבשל אין שום אש כלל, רק המאכלים מתבשלים על ידי

ההר של אש. וההר של אש הוא רחוק משם הרבה, אלא שהולכים

שבילים וצנורות מן ההר של אש אל המבשל, ועל ידי זה

מתבשלים שם כל המאכלים.

וגם המבשל אינו נראה כלל, אלא שיש סימן: על המבשל

עומדות צפרים, ועל ידי זה יודעים ששם הוא המבשל. ואלו

הצפרים מרחפות הן בכנפיהן. ועל ידי רחיפה זו הן מבעירות

ומלהיבות האש והן מכבות האש, שלא יתלהב יותר מדאי.

והלקבת האש היא כפי המאכלים: לצורך מאכל פלוני צריכין

להלהיב האש כך, ולצורך מאכל אחר צריכין להלהיב האש באופן

אחר, הכל כפי המאכל כך היא ההלהבה. —

והמשיך המלך דבריו אל הגבור: - בכך תוליד אל
האנשים, האלוהות של מדינת העשירות, שנפלו בעבודה זרה
של ממון, תחלה נגד הרוח, כדי שיגיע אליהם ריח המאכלים.
ולאחר שתתן להם מאותן המאכלים בודאי יעזבו תאוה זו של
ממון. -

וכן עשה הגבור:

לקח גדולי המדינה של עשירות, שהן אלוהות במדינתם,
שבאו לכאן עם הממונה על האוצרות, והולכים באותו הדרך.
הביאם עד המבשל של אותן המאכלים. בתחלה הוליד אותם
כנגד הרוח. הגיע אליהם הריח של המאכלים: התחילו לבקשו
מאד שיתן להם מהמאכלים הללו. אחר כך הוליד אותם מכנגד
הרוח: התחילו לצעוק שיש סרחה גדולה. חזר והביא אותם
כנגד הרוח: שוב הגיע אליהם הריח הטוב של המאכלים. חזרו
ובקשו ממנו שיתן להם מן המאכלים. חזר והוליד אותם מכנגד
הרוח: חזרו וצעקו שיש סרחה גדולה מאד. ענה ואמר להם:
- הלא אתם רואים שאין כאן שום דבר שיסריח. בהכרח צריכים
לומר בודאי שאתם בעצמכם מסריחין. אחר כך נתן להם מאותן
המאכלים. תיכף כשאכלו מאלו המאכלים התחילו זורקין ומשליכין
כספם וזהבם. וכל אחד חפר לעצמו חפירה וקבר עצמו בתוך
החפירה, מחמת גודל הבושה שנתביישו כשהרגישו גודל הסרחון
של הממון, ולא היו יכולים להרים פניהם כלל.

והיו מתביישים אחד מחברו, כי שם באותו מקום הממון
הוא הבושה הגדולה מכל הבושות, ומי שרוצה לבזות את חברו
הוא אומר לו, שיש לו ממון. וכל מי שיש לו יותר ממון מתבייש
יותר. וכל מי שהיה מוצא אצלו עוד איזה דינר או גדול היה
מבער אותו מיד ומשליכו וזורקו למרחוק.

אחר כך בא אליהם הגבור. הוציא אותם מן החפירות ואמר
להם: - בואו עמי. אינכם צריכים להתירא עוד מן הגבור, כי
אני הוא הגבור. -

בקשו מהגבור, שיתן להם מן המאכלים הללו, להוליד
למדינתם, כדי שיצאו כל בני המדינה כתאוה זו של ממון. נתן
להם מאלו המאכלים, והולידו למדינה שלהם. תיכף כשנתנו להם
מאלו המאכלים התחילו משליכים כספם וזהבם וטמנו עצמם

במחילות עפר מגודל הבושה, כי מי שאכל מאותן המאכלים היה מרגיש סרחון הממוץ.

והנה עכשיו חזרו ונתקבצו כל הקיבוץ הקדוש של כל העשרה יחד. גמרו לשלוח הבעל-תפלה אל כל המדינות של אותן הכתות, שבחרו להן מדות רעות לתכלית, כדי לתקן אותם ולטהר אותם ולהשיבם משטותם, כל מדינה ומדינה משטות וטעות שלה ועתה היה בודאי כח ביד הבעל-תפלה לילך אליהם ולהשיבם, כי קבל כח ורשות מן המלכים של כל אותן המדינות, שחזרו עתה ונתקבצו כלם. הלך הבעל-תפלה בכחם

לטהר העולם ולהחזירו בתשובה. וגם לאותה מדינה

של עשירות הלך הבעל-תפלה ונתן להם

תשובות ותקונים וטיהר אותם. והמלך

מלך בכיפה וכל העולם שבו

אל השם יתברך ועסקו

רק בתורה ותפלה

ותשובה ומעשים

טובים.

ט. מ ע ש ה ב ש ב ע ה ק ב צ נ י ם

פעם היתה בריחה במדינה אחת. ברחו כלם. בדרך בריחתם עברו דרך יערות. אָבְדוּ שם שתי אמות שני בנים: אם אחת אָבְדָה זכר ואם אחת – נקבה. הבנים היו קטנים עדיין, בני ארבע וחמש. לא היה להם מה לאכול. צעקו ובכו. בתוך כך בא אצלם קבצן אחד ותרמילו, שנושא בו לחם, על שכמו. התחילו הבנים להתקרב אליו ולהיות כרוכים אחריו. נתן להם לחם ואכלו. שאל אותם: – מהיכן באתם לכאן? – השיבו לו, כדרך התינוקות: – אין אנו יודעים. – התחיל לילך מהם. בקשו ממנו שיקח אותם עמו. אמר להם: – איני רוצה שתלכו עמי. – בתוך כך הסתכלו והנה הוא עָנַר. היה להם חידוש בדבר: מאחר שהוא עָנַר איך הוא יודע לילך?

ברכם הקבצן העור: – תהיו כמותי. – השאיר להם עוד לחם לאכול והלך לו.

והילדים היו הולכים ביער עד שבא הלילה. לנו תחת אילן אחד. בבקר רצו לאכול והנה כלה אצלם הלחם ולא היה להם אוכל. התחילו שוב צועקים ובוכים. חזר ובא קבצן אחר. התחילו לדבר אליו ולקבול על רעבונם. הראה להם הקבצן בידיו שהוא חרש ואינו שומע. כשהבין שהם רעבים נתן להם גם הוא לחם, והלך מהם. רצו גם כן שיקחם עמו, והוא רמוז להם שילכו לדרכם, וברכם גם כן: – תהיו כמותי. –

ממחרת, כשאול עוד הפעם הלחם אצלם, חזרו וצעקו. בא אצלם עוד קבצן אחד. התחילו לדבר עמו, והוא היה מגמגם בלשונו, ולא ידעו מה הוא סח, כי היה כבד פה. אבל הוא היה

יודע מה הם מדברים, ונתן להם גם הוא לחם, וברכם גם כן שיהיו כמותו, והלך לדרכו.

ביום הרביעי חזר ובא קבצן בעל צואר עקום.

ביום החמישי — קבצן בעל הטוטרות.

ביום הששי — קבצן שתוק ידיים.

ביום השביעי — קבצן שתוק רגלים.

כל אחד ואחד נתן להם לחם, וברכם שיהיו כמותו.

ביום השמיני כלה שוב אצלם הלחם. התחילו יוצאים מן היער והולכים למקום ישוב. יצאו אל דרך כבושה, והיו מהלכים באותה הדרך עד שבאו לכפר אחד. נכנסו התינוקות לבית אחד ושאלו לחם. רחמו עליהם ונתנו להם לחם. חזרו ונכנסו בבית אחר ונתנו להם גם כן. התחילו מחזירים על הפתחים ומבקרים בכל סעודה של מצוה ובכל חתונה, כדרך הקבצנים. עשו להם תרמילים גדולים וגמרו ביניהם להיות תמיד יחד ולבלתי הפרד זה מזו. היו הולכים אל הירידים ויושבים על הסטיו בין שאר הקבצנים עם הקערות ומבקשים נדבות. נעשו התינוקות מפורסמים בין הקבצנים, כי כלם היו מכירים אותם ויודעים שאלו הם הבנים שנאבדו ביער.

הימים רבו והיו לזמנים. התינוקות גדלו.

פעם אחת היה יריד גדול בעיר גדולה אחת. היו שם כל הקבצנים, וגם אלו הבנים הלכו לשם. עלה על דעתם של הקבצנים לשדוף את שני הבנים הללו, שישאו זה את זה. הדבר הוטב בעיני כלם והשידוך נגמר. אבל איך עושין להם חתונה? — התישבו: באשר שביום פלוני בקרוב יהיה יום לידתו של המלך ותהיה סעודה גדולה, ויהיו שם כל הקבצנים ויתנו הרבה מאכל ומשקה גם לקבצנים, אז יעשו סעודת החתונה מהבשר והחלות שיקבלו הקבצנים. וכך עשו: המתינו עד יום לידתו של המלך, וקבלו הקבצנים הרבה בשר ולחם לסעודה. גם בור גדול מצאו קרוב לעיר. כסו את הבור ממעלה בקנים ועפר, ומבפנים קשטו את הבור בירקות ופרחים וערכו שם כמין חופה, וגם אבנים גדולות העמידו במקום שלחנות. נכנסו לשם כלם ועשו חתונה לאלו הבנים והכניסום לחופה. היו הכל שמחים שם מאד, גם הקרואים גם החתן והכלה.

בתוך שמחתם התחילו החתן והכלה זוכרים החסדים שעשה עמהם השם יתברך בשהיו קטנים והיו תועים ביער. היו מתגעגעין מאד איך לוקחין לכאן את הקבצן הראשון, הָעוֹר, שהביא להם לחם ביער. ותיכף ומיד, בתוך שהיו מתגעגעין, נראה הקבצן העור בפתח הבור. ענה ואמר: — הנני. באתי להשתתף בשמחת חתונתכם ואני נותן לכם מתנת דרשה, שתאריכו ימים כמותי. בתחלה, כשהייתם קטנים, ברכתי אתכם שתהיו כמותי. עכשיו אני נותן לכם זאת במתנה גמורה לחתונתכם: יהי רצון שתחיו חיים ארוכים כמותי. אתם סבורים, שאני עוֹר. אין אני עוֹר כלל. רק שכל זמנו של העולם כלו אינו עולה אצלי כהרף עין. אני זקן מאד ועדיין אני יניק לגמרי, ולא התחלתי עדיין לחיות כלל. ולא מעצמי אני אומר זאת, רק שיש לי הסכמה על זה מהנשר הגדול.

ואספר לכם מעשה שהיה:

פעם אחת הלכו בני אדם בספינות הרבה על הים ובא רוח סערה ושיבר את הספינות. והאנשים ניצלו ובאו אל אי אחד. ובאותו אי היה מגדל. עלו אל המגדל ומצאו שם כל מיני מאכלים ומשקאות ומלבושים. בכלל, כל מה שצריכים וכל טוב. כשבא הערב נתכנסו כלם לנוח. ענה אחד מהם ואמר שכל אחד מהנאספים יספר מאורע קדום מה שהוא זוכר למן הזכרון הראשון, היינו למן השעה שמתחיל. אצלו הזכרון. היו שם זקנים ונערים. כבדו את הזקן הקשיש שביניהם שהוא יספר תחלה.

ענה ואמר בקול של זקנים, כאילו מרחוק הוא נשמע: — מה אספר לכם? אני זוכר עוד כשחתכו את התפוח מן הענף. — ולא ידע שום איש מה הוא סח. אך היו שם חכמים ואמרו: — בודאי זאת היא מעשיה ישנה מאד. —

כבדו את השני שיספר.

ענה אותו שהוא שני לזקנה, בלשון של תמיהה ואמר: — וכי זו היא מעשיה ישנה? אני זוכר גם כן מעשיה זו, ואני זוכר עוד כשהיה הגר דולק. —

ענו ואמרו: — זאת היא מעשיה ישנה יותר מהראשונה. —

כבדו את השלישי שיספר.

ענה ואמר השלישי, שהיה יניק מהשנים הקודמים: — אני

זוכר כשהתחילה התרקמות הפרי. —

ענו ואמרו: — זאת היא מעשיה ישנה ביותר. —

— ואני זוכר — ענה הרביעי שהיה עוד יותר יניק —

כשהוליכו הגרעין לנטוע הפרי. —

ענה החמישי, שהיה יניק עוד יותר: — ואני זוכר גם את

הטעם של הפרי קודם שנכנס הטעם לתוך הפרי. —

— ואני זוכר — אמר הששי — גם את הריח של הפרי

קודם שנכנס אל הפרי. —

ענה השביעי ואמר: — ואני זוכר גם את המראה של הפרי

קודם שנמשך על הפרי. —

ואני — המשיך הקבצן העזר דבריו — הייתי אז תינוק

לגמרי והייתי גם כן שם. עניתי ואמרתי להם: — אני זוכר כל

אלו המעשיות ואני זוכר לא כלום. —

ענו ואמרו: — זהו חידוש גדול מכלם, שהיניק מכלם זוכר

המעשיה היותר ישנה. — והיה להם חידוש גדול שהתינוק זוכר

יותר מכלם.

בתוך כך בא נשר גדול ודפק על המגדל ואמר להם שיצאו

מן המגדל בסדר זקנותם. הוציא את כלם. אבל את התינוק הוציא

תחלה. כי באמת הוא קשיש לזכרון יותר מכלם. וכן כל מי שהוא

יניק ביותר הוציא קודם, ואת הזקן הקשיש מכלם הוציא באחרונה.

כי באמת היה הוא יניק יותר מכלם.

ואמר להם הנשר הגדול:

— אני אפרש לכם את המעשיות שספרו כלם. זה שספר

שהוא זוכר איך שחתכו את התפוח מן הענף — היינו שחתכו

את טבורו, והשני שאמר שהוא זוכר כשהיה הנר דולק — היינו

שהוא זוכר כשהיה בעיבור ונר היה דולק על ראשו, וזה שאמר

שהוא זוכר כשהתחיל להתרקם הגוף — היינו שהוא זוכר שעת

יצירת הוולד, וזה שזוכר כשהיו מוליכין הגרעין לנטוע הפרי, או

הטעם של הפרי קודם שנכנס לתוך הפרי — היינו הנפש, והריח

של הפרי קודם שנכנס אל הפרי — היינו הרוח. וזה התינוק הוא

למעלה מכלכם, לפי שהוא זוכר עוד את המראה של הפרי קודם

שנמשך על הפרי — היינו שהוא זוכר אפילו מה שהיה קודם נפש

רוח ונשמה, שהוא בחינת אין. —

ועוד אמר להם הנשר הגדול: - חדלו לכם להיות קבצנים ולחיות מפירורים של שלהנות זרים. השתמשו באוצרותיכם שלכם שניתנו לכם. ספינותיכם, הם הגופים שלכם, שבאתם בהן, נשברו, ועכשיו חזרו לכם לתוך הספינות שיחזרו ויבנו מחדש. - ובירך אותם.

ולוי אמר הנשר הגדול: - ואתה בוא עמי, כי אתה כמותי, אתה זקן מאד ואתה יניק מאד ועדיין לא התחלת לחיות כ'ל. וגם אני כך: זקן אני ועדיין יניק אני, וזמן זמנים לפני. וכן תהיה גם אתה.

אלה היו דברי הנשר הגדול אלי. נמצא שיש לי הסכמה מאותו הנשר הגדול, שאני זקן מאד ואני יניק מאד. ומתנה זו של חיים ארוכים, שיש לי הסכמה עליהם מהנשר הגדול, אני נותן לכם במתנה גמורה, מתנת-דרשה לחג חתונתכם: יהי רצון שתהיו כמותי. -

אחר הדברים האלה נהיתה שמחה גדולה וחדוה עצומה בתוך הבור.

ביום השני של שבעת ימי המשתה, כשישבו החתן והכלה דוממים בתוך הקרואים העליונים חזרו ונתגעגעו על הקבצן השני, החרש, שהחיה אותם כשהיו תועים ביער ונתן להם לחם. היו בוכין ומתגעגעין: - איך לוקחין לכאן אותו הקבצן החרש שהחיה אותנו! - בתוך שהיו מתגעגעין עליו נשאו עיניהם והנה הוא עומד לפניהם ואומר: - הנני! - חבקם ונשקם ואמר להם: - עתה אני נותן לכם ברכתי=מתנתי שתהיו כמותי, היינו שתחיו חיים טובים כמותי. בתחלה ברכתי אתכם בברכה זו, ועכשיו אני נותן לכם החיים הטובים שלי במתנה גמורה, דורון לחתונתכם. אתם סבורים בודאי שאני חרש. ובאמת אין אני חרש כלל. רק שצעקת העולם כלו על חסרונו אינה נכנסת באזני. כל הקולות של בריות העולם רק מתוך החסרונות הם באים, כי כל אחד ואחד צועק על חסרונו. ואפילו כל השמחות שבעולם, כלן הן רק מחמת החסרון, שהאדם שמח על החסרון שהיה לו ונתמלא. ואצלי כל העולם כלו אינו עולה לכלום שיכנו באזני החסרונות שלהם. ואני חי חיים טובים שאין בהם שום חסרון. וחיי הטובים הם שמחתי בחלקי, בלחם שאני אוכל ובמים ששותה.

ויש לי הסכמה על זה, שאני חי חיים טובים, מאת הבריות אשר במדינה של עשירות גדולה.

יש מדינה שיש בה עשירות גדולה. פעם אחת נתקבצו אותם העשירים וכל אחד מהם התחיל מתפאר בחיים טובים שלו, שהוא חי במדינה של עשירות. עניתי ואמרתי להם: — אני חי חיים טובים ביותר מחייכם אתם. — הציצו על מלבושי הגרוע ועל תרמיל הקבצנים שלי והיו מצטחקים על סכלותי. אבל אני אמרתי להם: — הא ראייה, שחיי טובים מחייכם. יש מדינה שהיה להם גן גדול ונפלא, והיו באותו הגן פירות שהיה להם כל מיני טעמים שבעולם וכל מיני ריחות שבעולם וכל מיני גוונים שבעולם. והיה ממונה על אותו הגן גנן אחד. והיו בני אותה המדינה רואים חיים טובים מאותו הגן. בן לילה נאבד אותו הגנן ולא ידע איש את מקומו. וכל מה שהיה באותו הגן כלה ונפסק, מפני שלא היתה עין הגנן פקוחה עליו. היתה תבואתו של הגן הולכת ופוחתת. אף על פי כן היו יכולים בני המדינה לחיות מן הספיחים שבגן, אלא שאירע ועלה מלך אכזר על אותה המדינה. וכיון שלא היה יכול לעשות להם דבר, הלך וקלקל את החיים הטובים של המדינה שהיו להם מן הגן. והואיל ולא היה בידו לקלקל את הגן, השאיר שם באותה המדינה ג' כתות עבדים וצוה שיעשו מה שפקד עליהם. מה עשו העבדים? קלקלו את הטעם של בני המדינה, שכל מה שטעמו היה לו טעם נבלה, וקלקלו את הריח, שכל מה שהריחו היה לו ריח חלבנה, וקלקלו את המראה, שהחשיכו העינים, כאילו עננים רובצים לפניהן. והיו בני המדינה בוחלים בפירות הגן, שהיו מקולקלים גם בטעם גם בריח וגם במראה. עתה, אם באמת אתם רואים חיים טובים, לכו אל בני אותה המדינה והושיעו להם. ואני אומר לכם שאם לא תושיעו אותם יוכלו הקלקולים של אותה המדינה להזיק גם לכם.

הלכו אותם העשירים לאותה המדינה, וגם אני הלכתי עמם. כשבאו סמוך למדינה התחיל מתקלקל גם אצלם הטעם ושאר החושים. הרגישו בקלקולם. אמרתי להם: — אם עתה, שעדיין לא נכנסתם אצלם כבר נתקלקלו אצלכם הטעם והריח והמראה, ומה יהיה לכשתכנסו לשם, ומכל שכן איך תוכלו להושיע אותם? —

וקבצתי אני את בני המדינה, ולקחתי לחמי ומימי ונתתי להם, והרגישו בלחם ומים שלי כל הטעמים וכל הריחות שבעולם. חזרו אליהם הטעם והריח והמראה, והבריאו. חפשו אחר העבדים שהשאיר אצלם המלך האכזר וגרשום מן המדינה. בתוך כך נעשה רעש במדינה. אמרו: — אפשר מכל מקום שאותו בר נש שהולך ואומר שהוא הגנן וכל אחד מחזיק אותו למשוגע וזורקין אחריו אבנים ומגרשין אותו, — אפשר מכל מקום שהוא הוא הגנן באמת. — הלכו והביאו אותו. אמרתי להם: — ודאי זהו הגנן באמת, ובעבורו חזרה הברכה למדינה. —

הנה כי כן ראו בני המדינה של עשירות שתקנתי לבני מדינת הגן את קלקולם.

נמצא שיש לי מאותה המדינה של עשירות הסכמה, שאני רואה חיים טובים. עכשיו אני נותן לכם, בני, את החיים הטובים שלי מתנה ליום שמחתכם. יהי רצון שתחיו כמותי! —

אחר הדברים האלה נהיתה שמחה גדולה וחדוה עצומה בתוך הבור.

ביום השלישי חזרו ונזכרו הזוג על הקבצן השלישי, שהיה כבד פה והיו בוכין ומתגעגעין: — איך לוקחין אותו לכאן! — בתוך כך הופיע אותו הקבצן בפתח הבור, ואמר: — הנני! — חבק ונשק להם, ואמר גם כן בלשון זה: — בתחלה ברכתי אתכם שתהיו כמותי. עתה הנני נותן לכם ברכתי זו מתנה ליום שמחת לבכם. סבורים אתם שאני כבד פה. אין אני כבד פה כלל, אלא שהדיבורים של העולם שאינם שבחים לשם יתברך אין בהם שלימות ואינם בפי אלא קטעים ושבירים של הדיבור האמתי. אבל באמת אין אני כבד פה כלל. אדרבה, אני מליץ ודברן נפלא, ואני יכול לדבר חידות ולומר שירים נפלאים, עד שאין שום נברא בעולם שלא ירצה לשמוע אותי, וקולי מרטט בתוך נבכי נשמתו של השומע כרטט קולו של הפעמוץ בתוך צחות האויר. ויש בתוך שירי חכמת החכמות. ויש לי הסכמה על זה מאותו אדם גדול הנקרא האיש-חסד האמתי. ועיקר התהוות הזמן הוא על ידי החסדים של אמת. כי הזמן בעצמו אינו עצם קיים, אלא הוא נברא טכל הנבראים, וממעשי הנפשות הוא הולך ונברא.

ואספר לכם מעשיה נפלאה שהיא אמת לאמתו:
 בחלל העולם יש הר ועל ההר עומד סלע ומן הסלע יוצא
 מעין. וכל דבר יש לו לב, וגם כל העולם בכללו יש לו לב, וזה
 הלב של העולם הוא קומה שלמה, בעלת פנים וידיים ורגלים
 וכו'. והצפורן של הרגל של אותו הלב העולמי הוא מלובב, יוחר
 מלב של אחר. ואותו ההר עם הסלע והמעין עומד בקצה האחד
 של החלל ולב העולם עומד בקצהו השני של החלל. ולב העולם
 עומד כנגד המעין והוא כוסף ומשתוקק תמיד השתוקקות גדולה
 מאד מאד לבוא אל אותו המעין, וגם זה המעין משתוקק אליו.
 וחלישותו של הלב היא כפולה: מצד אחד החמה רודפתו
 ושורפתו מחמת שהוא משתוקק ורוצה לילך ולהתקרב אל המעין,
 ומצד אחר יש לו להלב חלישות מגודל ההשתוקקות והגעגועים,
 שהוא מתגעגע תמיד וכוסף ומשתוקק מאד בכלות הנפש אל
 אותו המעין. והלב עומד כנגד ההר והוא רואה ראש השיפוע
 של ההר ששם עומד המעין. והוא עורג אל המעין עד כלות
 הנפש. וכשהוא מתיגע בהשתוקקות וגעגועים והוא צריך לנוח
 קצת להאריך רוחו, אז באה צפור גדולה והיא פורשת כנפיה
 עליו מפני החמה, ואז יש לו ניחה קצת. אבל גם בשעת ניחה
 הוא מסתכל גם כן כנגד המעין ומתגעגע עליו. ואחר הניחה הוא
 שואף לילך אל המעין. אך כשרוצה לילך ולהתקרב אל ההר
 אזי נעלם מעיניו ראש השיפוע, ואינו רואה עוד השיפוע ואינו
 יכול להסתכל במעין. ואם לא יסתכל במעין אזי תצא נפשו, כי
 עיקר חיותו הוא מן המעין ומן הגעגועים על המעין, וכשזה הלב
 היה מסתלק ח"ו אזי היה מתבטל כל העולם כולו, כי הלב הוא
 החיות של כל העולם ושל כל דבר, ובודאי אין קיום בלא לב.
 ועל כן אינו יכול לילך אל המעין, רק עומד הוא כנגדו
 ומתגעגע ועורג. וזה המעין אין לו זמן, כי זה המעין אינו בתוך
 הזמן כלל. אך עיקר הזמן של המעין הוא רק מה שהלב נותן
 לו במתנה יום אחד. וכשמגיע הום להיות נגמר ונפסק, אזי
 סמוך לגמר היום מתחילין ליטול רשות הירוד זה מזה ומתחילת
 אמירת שירה נפלאה של געגועי עולם והשתוקקות רבה, ועומד
 הלב בגעגועים גדולים סמוך להסתלקותו, כי אינו בידו ליתן
 למעין יותר מיום אחד והוא שרוי בפחד מפני הכת קות המעין

לעבר הזמן. ואיש-חסד האמתי יש לו השגחה על זה, וכשמגיע היום בסופו ממש להיות נגמר, אזי נותן איש-חסד האמיתי במתנה יום אחד להלב, והלב נותן את היום למעין, ואזי שוב יש זמן למעין. וכשזה היום הולך למקום שהוא בא משם אזי הוא הולך גם כן בשירה נפלאה מאד.

והנה כל הזמן שיש לאיש-חסד האמתי הכל הוא על ידי, כי אני הולך ומקבץ כל החסדים של אמת, אשר מהם היא התהוות הזמן, ומביא אותם אל איש-חסד האמתי, והוא נותן יום לב, והלב נותן יום למעין, ועל ידי זה מתקיים העולם כלו. נמצא, כי כל הזמן עם השירה העולמית והחכמה העולמית יש לי, ועל זה יש לי הסכמה מאיש-חסד האמתי. וזה אני נותן לכם במתנה גמורה, מתנת-דרשה לחג חתונתכם: יהי רצון שתהיו כמותי! —

אחר הדברים האלה קמה הליכה רבה בבור. בבקר של היום הרביעי חזרו הזוג והתחילו מתגעגעין שוב לקבצן בעל צואר עקום, שהראה להם חסד בילדותם כשהיו תועים ביער. עוד הם מתגעגעים והנה הוא בא ועומד לפניהם ואומר: — הנני, הנני! באתי להגיש לכם מתנתי לחתונתכם — ברכתי שברכתכם בתחילה, כשהייתם תועים בילדותכם ביער: יהי רצון שתהיו כמותי! אתם סוברים שיש לי צואר עקום? אין צוארי עקום כלל. אדרבה, יש לי צואר ישר מאד, צואר יפה מאד. רק שיש הבלי עולם, ואני איני רוצה להוציא שום הבלי יחד עם הבלי העולם, ולערבב נשימתי עם נשימת הבריות. ובאמת יש לי צואר יפה מאד וגרון נפלא מאד, כי יש לי קול נפלא מאד, וכל מיני הקולות שבעולם, שהם קול בלי דיבור, כלם אני יכול להוציאם בקולי. ויש לי הסכמה על זה מבני מדינת המוסיקה.

יש מדינה שהם בקיאים מאד בחכמת המוסיקה, וכלם עוסקים שם בחכמה זו, ואפילו בנים קטנים, ואין שם קטן שלא יוכל לנגן באיזה כלי שיר. והקטן שבאותה המדינה הוא חכם גדול במדינה אחרת בחכמת הנגינה.

פעם אחת ישבו החכמים של אותה המדינה, והיה כל אחד מתפאר בנגינה שלו: זה היה מתפאר שהוא יודע לנגן בכלי

שיר פלוני, וזה היה מתפאר שהוא יודע לנגן בכמה כלי שיר, וזה היה מתפאר שהוא יודע לנגן בכל כלי שיר, וזה היה מתפאר שיכול לעשות בקולו כמו כלי שיר פלוני, וזה היה מתפאר שיכול לעשות בקולו כמו כמה כלי שיר. ואני הייתי גם כן שם. עניתי אני ואמרתי להם: — קולי טוב מקולות שלכם. והא ראייה: אם חכמים אתם כל כך במוסיקה, אזי תושיעו ל אותן שתי המדינות.

יש שתי מדינות שהן רחוקות זו מזו אלף פרסה. ובאלו שתי המדינות כשמגיע הלילה אין בני אדם יכולים לישן, כי כשבא הלילה אז מתחילים הכל להיות מיללים בקול יללה, אנשים ונשים וטף. אם היתה מונחת שם אבן היתה נימוחה. ואפילו החיות מיללות, גם האילנות מיללים וגם המים רועשים בקול יללה, וגם מתוך הסלעים נשמע כעין בכי יללה. ועל כן, אם אתם חכמים כל כך במוסיקה, אראה אם תוכלו להושיע לאותן שתי המדינות או שתתקנו את קול היללה בקולכם. — אמרו לי: — התוליך אותנו לאחת משתי המדינות ההן? — אמרתי: — הן! מוליך אני אתכם לשם. — נתעוררו כלם והלכו ובאו לשם. באנו לשם כשהגיע הלילה. התחילו כלם מיללים מאד, והתחילו מיללים עמהם גם החכמים שבאו עמי. אמרתי להם: — אתם רואים בודאי שאינכם יכולים להושיע אותן המדינות. על כל פנים תאמרו לי מהיכן הוא קול יללה זו שנשמעת שם. — אמרו לי: — ואתה יודע? — החזרתי: — ודאי אני יודע: יש זוג צפרים, אחד זכר ואחת נקבה, והם רק זוג אחד בעולם. אירע שנאבדה הנקבה, והיא הולך ומחפש אותה והיא מחפשת אותו. והיו מחפשים הרבה זה את זה עד שנתעו וראו שאינם יכולים למצא אחד את חברתו ונתיאשו. נשארו עומדים, ועשה להם קנים: הוא עשה לו קן סמוך למדינה אחת משתי המדינות, והיא עשתה לה גם כן קן סמוך למדינה השניה. וכשמגיע הלילה מתחילין זוג הצפרים לילל, כל אחד מילל בקול יללה גדולה על זוגו, וזהו קול היללה שנשמע באלו שתי המדינות. ביום מתקבצות שם צפרים אצל כל אחד מהזוג, והן מנחמין ומשמחין את כל אחד מהזוג בשמחות רבות מאד ואומרין להן דברי תנחומין, שעדיין אפשר שימצאו זה את זה. ולפיכך מוצאין

לבוותיהן של הזוג מנוחה ביום ויש להם סיפוק קצת מאבלם באותן התנחומין. אבל כשמגיע הלילה ומקהלות הצפרים פורחות להן למקומותיהן והצפצופים והזמירות פוסקין, אז מרגישין בני אותו הזוג שוב את בדידותן והן פותחין שוב ביללתן. והיללה נמשכת כל הלילה, והיא נשמעת למרחוק, ואי אפשר לעמוד בפניה, והכל מוכרחין להיות מיללין עמה, והיא עוברת מפה לפה ושוטפת בכל המדינה. וכשעוברת היללה דרך כל המדינה, אזי משתקע בה כל הצער של כל נברא. וכך עומדות שתי המדינות מלאות יללה בכל לילה ולילה. —

אמרו לי החכמים: — ואתה יכול לתקן זאת? —

החזרתי: — ודאי יכול אני לתקן זאת, כי אני יכול לעשות ולכוון כל הקולות שבעולם, וכל קול מודיע לי את צערו ולפיכך מלא אני צערן של כל הנבראים, גם יכול אני לזרק קולות, היינו יכול אני לזרק קול שבכאן למקום אחר, באופן שלא יהיה נשמע הקול אלא במקום שזרקתיו לשם. —
אמרתי ועשיתי:

כוונתי בגרוני את הקול של הצפור וזרקתיו למקום הצפורה, וכוונתי את הקול של הצפורה וזרקתיו למקום הצפור. וכך שמעו על ידי קולי איש את קול חברתו. והיו מרטטין שניהם ויושבין בלי נוע על ענפיהם. אחר כך עפו שניהם זה לקראת זו בדרך הילוך הקולות, ומצאו זה את זה במקום שישבתי עם החכמים.

כך תקנתי את היללה.

נמצא שיש לי הסכמה מאותה המדינה שקולי הוא נפלא מאד ושאני יכול לעשות כל מיני קולות שבעולם. עכשיו אני נותן זאת לכם במתנה גמורה לזמן שמחתכם: יהי רצון שתהיו כמותי! —

גדלה השמחה והחדוה במעון הבור.

ביום החמישי העלו על זכרונם את הקבצן בעל החטוטרט, והיו מתגעגעין לראותו. תוך כדי דיבור בא המבוקש ואמר: — הנני! באתי ליקח חלק בראש שמחתכם ולהגיש לכם מתנתי-ברכתי. שנתתיה לכם מאז: יהי רצון שתהיו כמותי! אתם חושבים שאני בעל חטוטרט? אין אני בעל חטוטרט כלל. אדרבה,

יש לי כתפים שהן בחינת מועט מחזיק את המרובה. יש לי הסכמה על זה.

פעם אחת היתה שיחה בין אנשים שהיו מתפארים בבחינה זו, וכל אחד ואחד היה מתפאר שיש לו בחינה זו של מועט מחזיק את המרובה. אחד מהם התפאר, שהמוח שלו הוא בחינת מועט מחזיק את המרובה, כי הוא נושא במוח שלו אלפים ורבבות בני אדם עם כל ההצטרפות שלהם וכל הנהגות שלהם, הכל כאשר לכל הוא נושא במוחו, ועל כן מוחו הוא מועט מחזיק את המרובה.

היו מחייכים ושוחקים עליו.

נענה השני ואמר, שהדיבור שלו הוא בחינת מועט מחזיק את המרובה, כי הוא בעל סודו של מלך גדול, ובאין אצלו כמה וכמה בני אדם, זה בא בשבחים למלך וזה בא בבקשות, וכיוצא בזה, וודאי שאי אפשר למלך לשמוע את כלם. — ואני יכול להכניס ולצמצם את כל דבריהם בתוך איזו דיבורים מועטים, ולספר לפני המלך אלו הדיבורים המועטים באופן שיהיה כלול בהם כל השבחים והבקשות שלהם. נמצא שהדיבור שלי הוא מועט מחזיק את המרובה. —

שחקו גם על זה.

אמר השלישי: — השתיקה שלי היא בחינת מועט מחזיק את המרובה. יש עלי מקטרגים הרבה ובעלי לשון הרע שמלשינים עלי הרבה מאד, וכל מה שמלשינים ומקטרגים עלי אני בשתיקתי בלבד מתרץ הכל. נמצא ששתיקתי היא מועט מחזיק את המרובה. —

שחקו עוד הפעם.

אמר הרביעי: — ראיתי היא מועט מחזיק את המרובה. יש עני אחד והוא סגי נהור והוא גדול מאד, ואני קטן לגמרי, ואף על פי כן אני מוליך אותו ומחזיק אותו שלא יכשל וימעד. נמצא שראיתי היינו עיני, היא מועט מחזיק את המרובה. —

עמדו כלם דוממים ועיניהם נטויות אל הדובר בהם.

וגם אני הייתי באותו מעמד. אמרתי: — אמת הוא שיש לכם בחינת מועט מחזיק את המרובה, ואני יודע ומבין כל מה שכוונתם בדבריכם. וזה האחרון שהתפאר שהוא מוליך את הסגי

נהור הוא גדול מכלכם. אבל בחינת מועט מחזיק את המרובה שיש לי הוא למעלה מכלכם בכלל, כי אני נושא על גבי כל משאו של העולם והא ראייה: ידוע, כי כל חיה בוחרת לה צל מיוחד ובאותו הצל דווקא היא רוצה לשכון, וכן יש לכל עוף ועוף ענף מיוחד שבאותו הענף דווקא היא רוצה לשכון. אבל, יכולים אתם למצא אילן כזה אשר בצלו ישכנו כל החיות ועל ענפיו ישכנו כל הצפרים? — ענו ואמרו: — ברם ידענו שנמצא אילן כזה, ועונג מופלא אשר אין לשער יש שם אצל אותו האילן, כי שם ישכנו כל העופות וכל החיות וכלם משחקים שם ומתרועעים אלו עם אלו. אבל אין לנו ידיעה לאיזה צד צריכין לילך כדי לבוא אל אותו האילן. יש אומר שצריכין לילך לצד מזרח, ויש אומרים לצד מערב. ואין אנו יכולים להכריע. — אמרתי להם: — למה אתם חוקרים באיזה צד צריכין לילך אל האילן? חקרו מתחילה מי ומי האנשים שיכולים לבוא אל אותו האילן. כי אל אותו האילן אין כל אדם יכול לבוא אצלו, אלא מי שיש לו המדות של האילן. ולזה האילן יש שלשה שרשים שמהם מסתעפות מדותיו: השרש האחד הוא אמונה, והשני הוא יראה, והשלישי הוא עניויות, ואמת הוא גוף האילן. ומשם יוצאים ענפים. לפיכך אי אפשר לבוא אל האילן אלא למי שיש בו המדות הללו. — היה ביניהם אחדות גדולה, ולא רצו להתפרד, שקצתם, שהיו בהם מדות האילן, ילכו אל האילן, וקצתם, שאין בהם המדות של האילן ולא היו ראויים עדיין לבוא אל האילן, ישארו, — ועל כן נתעכבו כלם עד שיהיו גם הנשארים, חסרי השלימות, טורחין ומשיגין אלו המדות ויהיו כלם ראויים לבוא אל האילן, באין יוצא מן הכלל. טרחו ויגעו עד שבאו כלם לאלו המדות. ובשעה שנכנסו כלם לאלו המדות באו כלם לדעת אחת והסכימו כלם על דרך אחת לילך באותה הדרך אל האילן. הלכתי גם אני עמהם. הלכנו איזה זמן עד שהיינו רואים מרחוק את האילן. הסתכלו וראו, — והנה אין האילן עומד במקום כלל, כי אין לאילן מקום כלל, והואיל ואין לו מקום אין אפשר לבוא אליו. היו מתיאשים מלהגיע אליו. אמרתי להם: — אני יכול להביא אתכם אל האילן, כי זה האילן הוא למעלה מהמקום לגמרי. ובחינת מועט מחזיק את המרובה שיש לי הוא בחינת

סוף המקום לגמרי, שמשם ולמעלה אין מקום כלל, נמצא שאני כמו בחינת ממוצע בין המקום ובין למעלה מן המקום לגמרי. לפיכך יכול אני לישא את כלכם אל האילן שהוא למעלה מן המקום לגמרי. —

לקחתי אותם ונשאתי אותם אל האילן.

נמצא שיש לי הסכמה שיש לי בחינה עליונה של מועט מחזיק את המרובה. עתה אני נותן זאת לכם במתנה: יהי רצון שתהיו כמותי! —

כשסיים דבריו נעשתה שם שמחה גדולה מאד.

ביום הששי משבעת ימי המשתה התחילו החתן והכלה מתגעגעין בתוך השמחה על הקבצן הששי שתיק הידים. והנה זה בא ואמר: — הנני! באתי ליקח חבל בהג התונתכם. יהי רצון שתתאמת בכם ברכתי שנתתי לכם בילדותכם ביער! אתם סבורים בודאי שאני שתוק ידים? לא היו דברים מעולם, אין אני בעל מום כלל בידי, ואדרבא יש לי כח בידי. אלא שאין אני משתמש בכח ידי בזה העולם, כי אני צריך לכח זה לענין אחר.

פעם אחת ישבנו יחד איזה אנשים, והיה כל אחד ואחד מתפאר בכח שבידיו. אחד אמר: — יש לי כח וגבורה ביד, עד שכשאני מורה חץ אני יכול לחזור ולמשכו אלי. — שאלתי אותו: — איזה מין חץ אתה יכול להחזיר? כי יש עשרה מיני חצים משוחים בעשרה מיני סמים שונים, היינו כשרוצין לירות חץ מושחין אותו באיזה סם. ויש עשרה מיני סמים, שכשמושחין החץ בסם זה הוא מזיק כך, וכשמושחין אותו בסם אחר הוא מזיק יותר. וכל סם וסם מזיק יותר. — השיב: — מין חץ פלוני אני יכול להחזיר. — אמרתי לו. — אם כן, אין אתה יכול לרפאות את הבת-מלכה, מאחר שאין אתה יכול להחזיר ולמשוך אלא מין חץ אחד. — אמר השני. — אני יש בידי כח לפתח בתי אסורים ובריחי שעריהם יגודעו בנגוע בהם אצבעותי. — שאלתי אותו: — איזו בתי אסורים יכול אתה לפתוח? כי יש עשרה מיני בתי אסורים ובריחי שעריהם הם גם כן מעשרה מינים. — אמר: — מין פלוני ופלוני יכול אני לפתוח. — אמרתי לו: — אם כן, אין אתה יכול לרפאות את הבת-מלכה, כי לא תוכל לעבור דרך

עשר החומות הסובבות את המבצר של מים שלה, ואין אתה יכול כלל לבוא למקומה. - השלישי אמר: - בידי יכול אני ליתן חכמה לכל אדם על ידי שאני מסמיך אותו בידי. - שאלתי אותו: - איזו חכמה אתה יכול ליתן בידיך? כי יש עשרה מיני חכמה, וכל מין ומין אינו אלא מקצת של דעת. - השיב לי: - חכמה פלונית. - אמרתי לו: - אם כן, אין אתה יכול לרפאות את הבת-מלכה, כי אין אתה יכול לדעת הדפק של מחלתה, כי אינך יכול לידע אלא דפק אחד, ויש עשרה מיני דפקין. - הרביעי אמר: - יש לי מין כח בידי, שכשיש רוח סערה אני יכול לעכבו בידי ולעשות בידי לרוח משקל. - שאלתי אותו: - איזה רוח אתה יכול לאחוז בידיך? כי יש עשרה מיני רוחות, וכל אחד מנגן כדרכו, ואתה יודע דרך ניגונו כשאתה יכול לאחוז אותו בידיך. - השיב: - רוח פלוני. - אמרתי לו: - אם כן, אין אתה יכול לרפאות את הבת-מלכה, כי אינך יכול לנגן לפניה אלא ניגון אחד מעשרת הניגונים אשר לעשרה מיני הרוחות. -

ענו ואמרו הם: - ומה היא היכולת שלך? - החזרתי: - אני יכול לעשות גם כן כל תשעת החלקים הנשארים, שאין כל אחד מכם יכול לעשות בענין שלו. אני יכול לעשות הכל. ואני יכול לרפאות את הבת-מלכה.

ועל בת-מלכה זו אספר לכם מעשה:

פעם אחת חשק מלך אחד בבת-מלכה והשתדל בתחבולות לתפסה, עד שעלה בידו ותפסה. לאחר זמן חלם אותו המלך שהיא עומדת עליו והורגת אותו. הקיץ ונכנס החלום בלבו. קרא לכל פותרי חלומות ופתרו לו כפשוטו, שיתקיים החלום כפשוטו, שהיא תהרוג אותו. לא יכול המלך ליתן עצה לנפשו מה לעשות: יהרוג אותה-צר לו, ישלחנה מעל פניו - גם כן צר לו, כי איש אחר יקחנה, יחזיקנה אצלו - הוא מתירא לנפשו מחמת החלום. לא ידע המלך מה לעשות לה. בין כך נתקלקלה האהבה אצלו, קצת מחמת החלום, ואחר כך יותר ויותר. וגם היא נתקלקלה גם כן האהבה אצלה יותר ויותר, עד שהתחילה שונאה אותו, וברחה מפניו. שלח המלך אחריה לבקשה. באו והגיוו לו שהיא נמצאת אצל המבצר של מים. ועשר חומות, זו לפנים מזו, היו מקיפות

לאותו המבצר של מים, וכלן של מים. וגם הקרקע אשר בתוך המבצר היא גם כן של מים, וכן יש שם אילנות ופירות – הכל של מים. ויופי המבצר וגודל החידוש של זה המבצר אין לספר. וליכנס לתוך זה המבצר אי אפשר, כי היה נטבע במים מי שיכנס בו. והבת-מלכה כשברחה באה עד אותו המבצר. היתה הולכת שם סביב המבצר של מים, והנה המלך וחילו באים לתפסה. כשראתה זאת הבת-מלכה נתיישרה בדעתה שתרוץ לתוך המבצר, כי טוב לה יותר ליטבע במים משיתפוס אותה המלך ותהיה אצלו. כשראה המלך כך, שהיא בורחת אל המים, חרה אפו וצוה על אנשיו לירות בה, ואם תמות – תמות. היו מורים בה והגיעו אליה כל עשרת מיני החצים שמשוחים בעשרת מיני סמים. והיא ברחת אל המבצר, ועברה בשלום דרך השערים של חומות המים, עד שבאה לפני המבצר. בבואה שמה נפלה בחלשות. והמלך וחילו רדפו אחריה ונטבעו במים.

ואני יכול ליכנס לתוך כל העשר חומות של מים, הם גלי הים שעומדים כחומה. ואני יכול לחזור ולמשוך מן הבת-מלכה כל העשרה מיני חצים, ואני יודע כל העשרה מיני דפקין על ידי עשר האצבעות, כי בכל אצבע ואצבע מעשר האצבעות יודעין

דפק מיוחד, ואני יכול לרפאות אותה על ידי כל

העשרה מיני נגינה, ועל כן אני רופא אותה.

נמצא שיש לי כח כזה בידי. עתה אני

נותן זאת לכם במתנה: יהי רצון

שתהיו כמותי! – נתחושה

השמחה בבור ואין

קץ לחדוה.

„גמר המעשה, היינו מה שהיה ביום השביעי,
מענין הקבצן שתוק הרגלים, לא זכינו לשמוע, ואמר
שלא יספר עוד. והוא הפסד גדול, כי לא נזכה
לשמעו עוד עד שיבוא משיח, במהרה בימינו, אמן!“

ל ו ח ה ע נ י נ י ם

IV-III	הקדמה
8-1	א מעשה בבן מלך ובבת קיסר
17-9	ב מעשה בחינר
21-18	ג מעשה במלך שגזר שמד
24-22	ד מעשה ברב ובן יחיד
35-25	ה מעשה בחכם ותם
50-36	ו מעשה בבורגני ועני
51-51	ז מעשה בבן מלך ובבן שפחה שנחלפו
89-62	ח מעשה בבעל תפלה
105 90	ט מעשה בשבעה קבצנים

רשימת ספרים מהוצאת א. כהנא

1. אנתולוגיא למקצועות הספרות הישראלית

ערוכה בהשתתפות למדנים על ידי א. כהנא

לע"ע יצאו לאור:

ספר החסידות מן ר' ישראל בעש"ט עד ר' נחמן מבראסלב
מאת אברהם כהנא.

התמצית היותר טיפוסית של תורת החסידות, האגדות העממיות
שבכתב ושבעל פה. אגרות ותעודות, אילוסטרציות ופקסימילי
מתוך כתבי יד. פתיחות והערות בסגנון קל ומסביר.

פרקי הספר: מבוא — ר' ישראל בעש"ט — ר' יעקב יוסף ב"ן בעל תולדות
יעקב יוסף — ר' דוב המגיד ממיזריטש — ר' מנחם מנדיל מוויטיבסק — ר'
שניאור זלמן מלאדי — ר' לוי יצחק מברדיטשוב — ר' פנחס מקוריץ — ר'
ליב בן שרה — ר' משה חיים אפרים מסודילקוב בעל דגל מחנה אפרים — ר'
ברוך ב"ר יחיאל ממזיבז — ר' נחמן מבראסלב ותלמידו ר' נתן מבראסלב.
הספר מחזיק 400 עמודים גדולים.

ספרות ההסטוריא הישראלית מן מגלת תענית עד ר' משה בן
מימון (רמב"ם)

מאת אברהם כהנא.

מקורות ההסטוריא הישראלית ערוכים באופן נוח לקריאה בשביל
מורים, תלמידים ומתלמדים הרוצים להשלים ידיעותיהם בהסטוריא,
לכל מקור ניתנה פתיחה על המחבר והחיבור, ובסוף הפתיחה
ביבליוגרפיא בשביל הקורא שירצה להשלים ידיעותיו על אותו
המקור.

פרקי הספר: מבוא כללי על ההסטוריוגרפיא היהודית — מגלת תענית — סדר
עולם רבה — מגלת בני חשמונאי — אלהי הדני — הכורים — סדר הישיבות
— אנרת רב שרירא נאון כיצד נכתבה המשנה — ספר יוהסין לר' אחימעץ —
ספר יוסיפון — מגלת אביתר — גזירות תתנ"ו — ספר הקבלה לראביד —
מסעות ר' בנימין מטודילה — סבוב ר' פתחיה מריגנישבורג — רבי משה בן
מימון.

הספר מחזיק VIII — 264 עמודים גדולים

II. „ממעמקים“

לסיריאל „ממעמקים“ נכנסים ספרי הסטוריא ויצירה עמית שמחמת כמותם הגדולה לא יכלו להכנס מהם ל„אנתולוגיא למקצועות הספרות הישראלית“ אלא ליקוטים וקטעים.

לע"ע יצאו לאור:

א. ספורי מעשיות שזכו התלמידים לשמע מפי רבי נחמן מבראסלב סדר וערך מחדש אברהם כהנא

הספר מחזיק IV – 106 עמודים

ב. ספור נסיעת דוד ראובני ממדבר תבור אל האפיפיור ברומה וא' מלך פורטוגליא בשנות רפ"ב-רפ"ז לאסף הששי בענין כיבוש ארץ ישראל מידי הישמעאלים, והוא ספר זכרונותיו של דוד ראובני, הוציא לאור בשנת ארבע מאות לנסיעתו אברהם כהנא בשנת תרפ"ב.

הספר מחזיק VII – 140 עמודים.

III. תורה נביאים וכתובים עם פירוש מדעי

יוצא בהשתתפות למדנים מומחים על ידי א. כהנא.

הפירוש מ אמץ להסביר את הכתובים במובנם הראשון בלי משפט קדום ומתרחק מכל וכוחים ודעות על תיאולוגיא. הפירוש הוא על יסוד החקירה והבזרת הביבלית של זמננו, בעזרת התרגומים העתיקים, חקירות הלשונות השמיות, הארכיאולוגיא, ועוד ועוד.

הפירוש המדעי נועד לחפשי הרוח ובעלי ידיעות החפצים לתקן עצמם בכל האמיר מאנשי הבקרת ולקנות להם הבנת המקראות על בורים.

לע"ע יצאו לאור:

1.	ספר	בראשית	מפירש ע"י	אברהם כהנא
2.	"	שמות	"	"
3.	"	במדבר	"	"
4.	"	שמואל	"	ד"ר מ. צ. סגל
5.	"	ישעיה	"	פרופ' ד"ר יש. קרוים
6.	"	תרי עשר,	חלק ראשון	(הושע - יונה):
		הושע,	יואל ועובדיה	מפירשים ע"י פרופ' י. י. ב"צ וויינקאפ,
		עמוס-ע"י	פרופ' צ. פ.	חיות, יונה-ע"י אברהם כהנא.
7.	"	תהלים	מפירש ע"י	פרופ' צ. פ. חיות (מהדורה שניה מתוקנת)
8.	"	דניאל	מתורגם עברית ומפירש ע"י	פרופ' מאיר לאמברט

הספרים נמצאים למכירה אצל המו"ל ובכל מסחר ספרים הגון.

